

Tina Popovič, knjigojubilka

Glasiilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXV, številka 6, julij 2020, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4-7
Kaj se trenutno
gradi v Ljubljani?

9-10
Župančičevi
nagrajenci 2020

12-20
Ostanimo
zdravi!

38-39
Pogovor s prof. dr. Lučko
Kajfež Bogataj o podnebni krizi

Človek, a se ti zdi to v redu?

Druženje v parku je lahko res kul.
Še bolj kul pa je, če ostanke in smeti
odvržemo v koš. Bodimo vzgled
someščankam in someščanom.
Človek, čuvaj svoje mesto. #clovek

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Mestna občina Ljubljana vsem zainteresiranim s spletno aplikacijo »Nepremičnine MOL«
(www.ljubljana.si/sl/nepremicnine-mol) omogoča vpogled v načrt prodaje in oddaje
nepremičnin, ki so v njeni lasti. DDV ni vključen v ceno.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

[www.facebook.com/
GlasiloLjubljana](http://www.facebook.com/GlasiloLjubljana)

PRODAMO

Parkirna mesta v parkirni hiši Kozolec II

Dvorakova ulica 2, Ljubljana

Vrednost: **30.500 €**/parkirno mesto z DDV

Bežigrad

Izključna cena: **487.750 €**

Zemljišča s parc. št. 804/3, 804/4 in 808/2 v
skupni izmeri 1951 m²

Kašelj

Izključna cena: **169.200 €**

Zemljišči s parc. št. 330/1 in 324/4 v skupni
izmeri 1.128 m²

Bežigrad

Izključna cena: **2.449.340 €**

Zemljišča s parc. št. 1324, 1347/5 in 1332/2 v
skupni izmeri 5.974 m²

Dobrunje

Izključna cena: **114.250 €**

Zemljišče s parc. št. 1676/6 v izmeri 457 m²

Stanežiče

Izključna cena: **130.944 €**

Zemljišči s parc. št. 1225/3 in 1265/2 v
skupni izmeri 744m²

Slape

Izključna cena: **185.400 €**

Zemljišče s parc. št. 876/9 v izmeri 927 m²

Kašelj

Izključna cena: **131.250 €**

Zemljišče s parc. št. 96/11 v izmeri 875 m²

Luka Opasan ne uporablja varnostnega pasu.

120 EUR*

Za izboljšanje
prometne varnosti
in skrb za vse
udeležence v prometu.

*Višina kazni je določena po večletnem Zakonu o pravilih cestnega prometa.

LJUBLJANA,
Zate.

MESTNO REDARSTVO LJUBLJANA

VARNOST • PROMET • SKUPNOST

(01) 30 616 20

www.ljubljana.si

Ljubljana

V Ljubljani ni prostora za ograje in žice

Projekti Službe za razvojne projekte in investicije	4
Najboljši pogoji za glasbeno izobraževanje	6
Z odlično popotnico v odgovorno prihodnost	7

Župančičeve nagrade	9
Ljubljana, mesto nagrajencev	11

Ostanimo zdravi!

Drugačne razmere v istih pogojih	12
Deklaracija ob zaključku prvega vala epidemije covid-19	13
Ob prezgodnjem slovesu dr. Franca Planinška	14
Pazite na klope	14
Priporočila ob povečani toplotni obremenitvi	15
Imunski sistem poleti	16
Poklic v srcu	16
Solidarnost: dejanja za vsak dan in boljši jutri	17
Nad tesnobo z alkoholom?	18
Zavezanost skupnemu poslanstvu	19
Ostani doma?	20
Je doma varno?	20

Poletje v Ljubljani bo kulturno!

Peter Škerl: cikel Ljubljana, Peter	21
Poletje s Kinodvorom	22
Skrivnosti muzejev	23
23. mednarodni festival Mladi levi 2020	24
Ljubljana Festival: neustavljiva moč umetnosti	24

Ljubljanka: Tina Popovič	25
Knjižnica pod krošnjami	26
Znanci z velike ceste	27
Trideset kresov za roman	28

Ljubljančanke in Ljubljančani

Znani Ljubljančani o dopustu v času koronavirusa	29
Ste kdaj pomislili, koliko vdihov vam je še ostalo?	30
Ana Mayer Kansky	31
Violinist Dejan Gregorič	32

Otroci v mestu

Ali veste, kdo so nomadi?	33
Ljubljanske glavce	33
Pridušarjevalnica	34
Pesmarica Ljubljanske glasbene razglednice	35
Mesečni napovednik	35

Mladi na sceni

Dobra družba, narava, lepo vreme – in cilj je osvojen	36
---	----

Solidarnost in okolje

Tudi Ljubljančane bodo pestile posledice podnebnih sprememb	37
Majhni koraki so premalo	38

Nekdanja zelena podoba Ljubljane	40
Tivoli	43
Na potep po Ljubljani s čebelo!	43
Tigrasti komar	44
Komarjeva nedelja	45
Ko spregovorijo ljubljanska dvorišča	46

Razgibajmo Ljubljano	48
Od dolenske do kočevske magistrale	50
Ne čakajte na jutri, začnite danes	51

Ni treba daleč do poletnih doživetij	53
Zdaj je čas za mojo Ljubljano!	55
Nagradni fotonatečaj	57
Delo Mestnega sveta	58
Ljubljanski vestnik	59
Meritve okolja	62
Vrtnarski nasveti	62

Fotografija na naslovnici

Tina Popovič; foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3

Zoran Jankovič; foto: Doris Kordić

“Demokratsko izraženi različni pogledi in stališča naj nas kot družbo bogatijo in ne razdvajajo.

Nedavna otvoritev izjemno uspešnega Ljubljana Festivala ponovno dokazuje, da smo ljudje družbena bitja in da smo kljub vsem izzivom in omejitvam, ki smo jih zaradi epidemije doživeli v preteklih mesecih, še zmeraj željni osebnih srečanj, dogodkov in druženj. Občinstvu pod odrom, ki je bilo tokrat zaradi zahtev NIJZ občutno omejeno, ste se tako v parku Zvezda spontano pridružili mnogi Ljubljančani in Ljubljančanke, sedli na klopi ali na travo pod drevesa in skupaj uživali v sproščenem glasbenem večeru.

Vse odkar sem župan našega lepega mesta, se je letos prvič zgodilo, da dneva Ljubljane, 9. maja, nismo obeležili s slavnostno sejo na Ljubljanskem gradu. Na ta dan slavimo mesto nad največjim zlom 20. stoletja – fašizmom in nacizmom. Za Ljubljano – svobodno mesto heroj pa je ta dan vsako leto tudi spomin na pogum in predanost domovini ter pomemben opomnik na premagano žico. Danes je Ljubljana odprta, varno in gostoljubno mesto, kjer znamo živeti skupaj in spoštovati vse različnosti. Tudi zato je zame najlepša in takšna naj ostane, brez nepotrebnega omejevanja in ograjevanja, brez kakršnekoli žice. Pri nas je dovoljeno in zaželeno svobodno izražanje mnenja brez nasilja in žaljivk. Demokratsko izraženi različni pogledi in stališča naj nas kot družbo bogatijo in ne razdvajajo. In da letos ne bi ostali brez mestne proslave, jo bomo na pobudo Zveze združenj borcev 4. avgusta – seveda brez ograj – pripravili na Kongresnem trgu ter se na Trgu narodnih herojev z odkritjem spomenika prav na njegov rojstni dan poklonili očetu naroda Janezu Stanovniku.

Zgodovina nas uči, da smo enotni najmočnejši. To smo dokazali tudi v obdobju epidemije, ko smo Ljubljano na mnogih področjih preplavili s solidarnostjo in medsebojno pomočjo. Znali smo stopiti skupaj, hitro reagirati in poskrbeti za najranjlivejše skupine. Sodelavkam in sodelavcem smo zagotovili varnost brez odpuščanj. Za ekipo Mestne občine Ljubljana se življenje ni ustavilo, aktivni smo bili prav vsak dan. In tako je tudi danes. Da bi ublažili posledice epidemije in spodbudili gospodarstvo, pospešeno nadaljujemo z vsemi zastavljenimi investicijskimi projekti – v tem trenutku jih je aktivnih več kot sto, in sicer na področju komunalne in prometne infrastrukture, stanovanjske gradnje ter prenov oz. novogradenj vrtcev in osnovnih šol ter kulturnih, športnih, zdravstvenih in drugih mestnih objektov. Kljub zahtevnim razmeram nismo ustavili sofinanciranja na nobenem področju nevladnega sektorja.

Pred posebej velikim izzivom se je – podobno kot drugje po svetu – znašlo področje turizma, kjer lahko vsi Ljubljančani in Ljubljančanke vsaj delno blažimo krizo tako, da postanemo turisti v lastnem mestu. Kdaj ste nazadnje odkrivali nove koticke v Ljubljani? Koliko četrtinski skupnosti razen svoje res dobro poznate? Ste že obiskali prenovljeno Plečnikovo hišo, ste že doživeli nedeljsko kosilo v novi Švicariji? Ste se že sprehodili po pešpoti ob Savi, obiskali Vodnikovo domačijo v Šiški, nov četrtinski center v Zalogu ali katero od številnih turističnih kmetij? Zakaj ne bi turističnega bona unovčili v katerem od ljubljanskih hotelov in se pustili razvajati nedaleč od doma? Svoj bon bom verjetno podaril svoji mami, če pa ga bom izkoristil sam, bo to nedvomno v Ljubljani, ki je tudi sicer ne zapuščam prav pogosto. Moj najboljši dopust je že od nekdaj tukaj, v našem mestu, tako na ogledih gradbišč in dokončanih projektov, ko sem ponosen na dobro delo svojih sodelavk in sodelavcev, kot ob srečanjih z vami, spoštovane someščanke in someščani. Vesel sem tudi, ko me prijazno ustavite med sprehodom po Golovcu ali ko se z nekaterimi med vami športno pomerim. S svojo kondicijo sem kar zadovoljen in na srečo mi zdravje dobro služi. Hvala za vašo dobro energijo, spodbudo in toplino.

V teh dneh se vam pogled v prihodnost morda zdi negotov, še posebej zaradi nestabilnega epidemiološkega stanja in morebitnega novega vala epidemije v naši državi ter drugod po Evropi. Kljub temu sem prepričan, da bomo s pravo mero odgovornega ravnanja in zdrave pameti, ki smo ju v Ljubljani skupaj že večkrat uspešno dokazali, premagali vsako, tudi tourstno zahtevno preizkušnjo. Medsebojno spoštovanje, zaupanje in sodelovanje, solidarnost in potrpežljivost naj prevladajo nad nepotrebnimi napetostmi in provokacijami.

Po vaši zaslugi vem, da zares živim v najlepšem mestu na svetu. S skupnimi močmi nam bo uspelo ohraniti in ubraniti mesto poguma, sožitja, časti in dostojanstva, da bo Ljubljana tudi v prihodnje svobodna, varna, urejena in ljubljena. Čuvajmo jo skupaj še naprej tudi za vse generacije, ki šele prihajajo.

župan Zoran Jankovič

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj:
župan Zoran Jankovič.
Uredniški odbor: Marjan
Sedmak (predsednik),
Urška Honzak, Ida
Medved, mag. Verica
Šenica Pavletič,
Lada Zei. Odgovorni
urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Redaktorica: Živa Čebulj,
lektorica: Renata
Vrčkovnik, avtorica
logotipa: dr. Petra
Černe Oven, Studio ID,
oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Salomon
d. o. o., grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
126.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Kaj se trenutno gradi v Ljubljani?

Meta Gabron, vodja Službe za razvojne projekte in investicije, Mestna občina Ljubljana

Ljubljana je živahno mesto, ki se ves čas prenavlja in obnavlja, brska za novimi projekti, ki bi meščankam in meščanom pa tudi obiskovalkam in obiskovalcem omogočali še prijetnejše življenje v mestu. Idej za razvojne projekte nikoli ne zmanjka, vedno se najde kaj, kar se da še izboljšati ali naseliti z ustrežnejšimi vsebinami in programi, ki prinašajo v mesto svež veter in povečujejo kakovost življenja.

Galerija Cukrarna

Projekt Galerija Cukrarna odlično napreduje. Izvedena je celotna konstrukcija kletne etaže in postavljene so stenske betonske obloge, ki bodo poudarjale strukturo izvornih oken fasade in prepuščale svetlobo. Trenutno zapiramo strešno konstrukcijo, sledi pa še faza montaže notranje jeklene konstrukcije, kjer bodo prostori sodobne galerije. Temu bodo sledile še elektro in strojne inštalacije ter namestitev notranje opreme.

Vrednost investicije: 23.221.842 €

Foto: arhiv MOL/SRPI

Po končani epidemiji pospešeno nadaljujemo dela.

Zavetišče Gmajnice

Po dokončanju novega zavetišča bo mogoče v 47-ih bivalnih prostorih namestiti do 120 psov, kar je 50 % več kot doslej. Tudi kapacitete za mačke se bodo bistveno povečale, saj bomo trenutnih 46 prostorov nadomestili s 64-imi dvojnimi bivalnimi prostori, ki jih trenutno gradimo. Nove kapacitete bodo tako omogočale

namestitev tudi več kot 200 zapuščenih mačk.

Novi objekti so zasnovani sektorsko, kar omogoča veliko fleksibilnost zaradi sezonskih nihanj v številu in strukturi živali ter olajšuje preprečevanje širjenja kužnih bolezni, saj lahko začasno zapremo le sektor, kjer bolezen izbruhne, in ne celotnega zavetišča.

Vrednost investicije: 6.700.000 €

Foto: Dunja Wedam

Nove kapacitete bodo tako omogočale namestitev tudi več kot 200 zapuščenih mačk.

Vizualizacija: arhiv MOL/SRPI

Prikaz bodočega objekta na Stolbi

Na Stolbi

Na Grajskem griču, Na stolbi 8, bomo obstoječo stavbo porušili in postavili novo, saj bi rekonstrukcija objekta zahtevala skoraj enak finančni vložek kot rušenje in nadomestna gradnja. V novi stavbi bodo upravni prostori Javnega zavoda Ljubljanski grad, apartma za gostujoče umetnike ter sejna

soba in pomožni servisni prostori: delavnica za manjša popravila za vzpenjačo, skladišče, instalacijski prostor ter sanitarije. Objekt bo iz lesa in stekla, obdajalo pa ga bo zelenje. Stebri in nosilci iz lepljenega lesa se bodo dopolnjevali s fasado iz letvic v dimenzijsko izmeničnem vzorcu.

Pokopališče Žale

Ob rasti prebivalstva Ljubljane se vedno znova pojavlja potreba po širitvi pokopališč v Mestni občini Ljubljana, kar je pripeljalo tudi do povečanja števila klasičnih talnih in žarnih grobov na osrednjem Pokopališču Žale. Trenutno izvajamo širitev pokopališča Žale na levi strani Tomačevske ceste, kjer bo tudi obodni park za raztros pepela. Arhitekturna zasnova profesorja **Marka Mušiča** sledi antičnim vzorom urejenosti pokopnih mest, obdanih z drevoredi. V notranjosti so tri velike krožne

žarne oaze v belem betonu z obodno urejenimi tremi vrstami žarnih niš, pokritimi z mogočno nadstrešnico z elipsastimi solzami. Četrta oaza je kvadratne oblike, s klasičnimi talnimi grobovi z veličastnim vhodom vijugastih oblik. Prehodi med žarnimi oazami nas popeljejo v novo dimenzijo kamnitih in betonskih skulptur, ki se spuščajo z neba. Elipsaste solze se stekajo navzdol in predstavljajo preraščanje našega življenja s spomini na preminule.

Foto: Dunja Wedam
Nove Mušičeve Žale

Plečnikov podhod

S prenovo Plečnikovega podhoda želimo popestriti in oživiti prostor in ga narediti privlačnejšega in varnejšega. Obnovili bomo talne, stropne in stenske površine, uredili lokale ter javne sanitarije. Prostorji bodo svetli, enostavni

za vzdrževanje in odporni proti vandalizmu. Kljub novim lokalom bomo v celoti ohranili prehodnost in obstoječe dostope v podhod iz parka Zvezda, iz Arkad in s Plečnikovega trga.

Vrednost investicije: 1.300.000 €

Vizualizacija: arhiv MOL

Vizualizacija Plečnikovega podhoda

Šentjakobski oder

Rekonstrukcija Šentjakobskega odra predvideva prenovitvene posege na konstrukciji odra in odrske tehnike, v avditoriju, zaodrju, mizarski delavnici in preddverju. Največji poseg bo statična sanacija dvorane, kjer je predvidena dodatna konstrukcija avditorija in odra, ki bo razbremenila obstoječo stropno konstrukcijo in z akustičnimi materiali preprečila prenos zvoka med odri. Prenova poleg gradbeno-obrtniških del zajema tudi ureditev prezračevanja in drugih inštalacij.

Vrednost investicije:
3.080.997 €

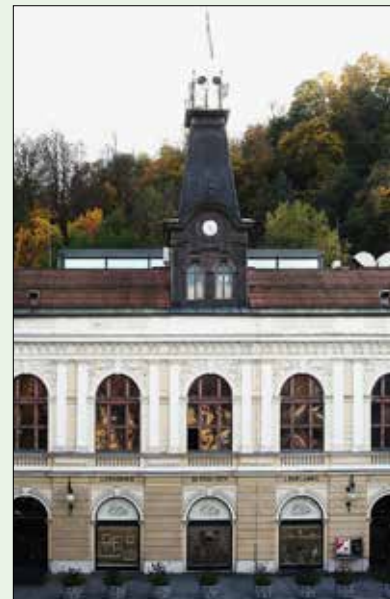

Foto: Urška Boljkovac

Šentjakobski oder bo dobil sodobno in funkcionalno podobo.

Vila Zlatica

Obnova Hribarjeve hiše Vila Zlatica v Rožni dolini je v polnem zamahu. V začetku prihodnjega leta vas bomo povabili na ogled obnovljene hiše in vrta. Zaključena so že večja gradbena in inštalacijska dela. Restavratorji v notranjosti obnavljajo stenske poslikave v šestih prostorih in na hodniku. Poteka tudi obnova oken in vrat ter vseh kovinskih delov v stavbi. Obnovljene so lončene peči, poleti pa bomo obnovili še parkete in tlake. V oktobru načrtujemo pridobitev

uporabnega dovoljenja. Temu pa bo sledila še oprema prostorov ter muzejska postavitve o življenju in delu znamenitega župana **Ivana Hribarja in Ljubljane v obdobju od sredine 19. do sredine 20. stol.** Stavbi bomo zagotovili sodobno infrastrukturo in ji vrnili sijaj, ki ga je imela v času župana Ivana Hribarja. Ohranili bomo tako njeno zunanjo podobo kot stavbno opremo, peči in stenske poslikave.

Vrednost investicije: 1.762.000 €

Foto: Dunja Wedam

V šestih sobah bomo ohranili tudi stenske poslikave.

Najboljši pogoji za glasbeno izobraževanje

dr. Tanja Pihlar

Oktobra lani se je po temeljiti prenovi stavbe na Vegovi 7 znova zaslišal glasbeni direndaj iz prostorov **Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana**. V glasbeni šoli, ki že vrsto desetletij domuje v vogalni stavbi nasproti Narodne in univerzitetne knjižnice, izvajajo programe osnovnega glasbenega izobraževanja.

Foto: Dunja Wedam

Po štirinajstih mesecih del je **Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana** učencem in učiteljem ponudil vrhunske pogoje za glasbeno izobraževanje.

Staro stavbo, ki jo je že dodobra načel zob časa, je bilo treba v celoti prenoviti; streha je bila zaradi dotrajanosti v precej slabem stanju, prostori so bili vlažni, stavba ni bila požarno in statično varna pa tudi koncertna dvorana ni več zadoščala potrebam šole. Načrte za prenovu

spomeniško zaščitene stavbe so izdelali v biroju Ofis arhitekti (vodja projekta Špela Videčnik).

Celostna prenova

Prenovitevna dela so začeli julija 2018 in po štirinajstih mesecih so jih uspešno zaključili. Dotrajana streha je

bila prenovljena v celoti, zamenjali so strešno kritino in žlebove. V stavbi so na novo uredili prezračevanje, zamenjali stavbno pohištvo, jo statično utrdili s postavitvijo dodatnih armiranobetonskih sten in poskrbeli za hidroizolacijo temeljev. V podstrešnem delu so na novo uredili tri sodobne učilnice za nauk o

Vtisi o prenovljeni šoli

Ravnateljica **Betka Bizjak Kotnik**

Za opečnatimi zidovi stavbe na Vegovi 7 so novi sodobni prostori, ki vodijo k že omenjeni koncertni dvorani in po dodatnih zračnih stopniščih k učilnicam za pouk. Kdor je stavbo poznal od prej, se ne more načuditi njeni novi notranjosti. Iz meseca v mesec smo okušali prednosti in nove zmožnosti prostorov in tehnologije, ki nam je sedaj na voljo. Sicer brez težav na začetku le ni šlo, a smo jih skupaj prebrodili in se ob tem že veliko naučili.

Matic Premerl, učenec

V novi šoli mi je najbolj všeč nova učilnica, v kateri lahko s profesorjem med uro končno tudi zadihava. Dvorana na podstrehi pa je še boljša, saj se

lahko na oder brez prerivanja, tlačenja in zbivanja not postavi celotna zasedba pihalnega orkestra. Za druženje pa radi posedamo po prijetnih klopcah v avditoriju, ki je zelo akustičen in zračen, po potrebi pa uporabljamo tudi stopnice, ki jih občasno (nehote) tudi popolnoma zapremo za ostale.

Veronika Božič, članica pihalnega orkestra

Čeprav sem sama šolanje že končala, se z veseljem udeležujem vaj pihalnega orkestra v novi dvorani. Dvorana je zelo svetla, prostorna in prijetna. Njena številna okna odpirajo pogled na NUK in Novi trg. Prepričana sem, da bo še naprej gostila koncerte tako domačih kot tujih glasbenikov. Še posebna

Foto: Nik Rovani

pridobitev glasbeni šoli je zunanji avditorij. Novo avlo učenci pridno izkoriščajo za učenje, pisanje domačih nalog in seveda – druženje. Ta hiša glasbe pomeni dom številnim mladim umetnikom, ki šele razvijajo svoje talente in jih negujejo v duhu glasbe. Njena prenova pa jim pokaže, da je tudi ostalim mar za to, saj jih tako podprejo v njihovi ustvarjalnosti.

Robert Hrašovec, učenec

Všeč mi je, kako so vsi prostori povezani s hodniki, da lahko prideš iz katerekoli smeri v učilnico, v katero si namenjen. Všeč mi je tudi, kako stopnice povezujejo Turjaško ulico z Vegovo. Kot tolkalcu mi pride prav tudi dvigalo, kar je super, še posebej za večje instrumente. Šola zdaj zgleda bolj moderno, bi rekel.

Foto: Nik Rovan

V prenovljenih prostorih Upravne enote Ljubljana na Linhartovi cesti 13 v Ljubljani bo delovalo pet dosedanjih izpostav. V prenovljeni stavbi bodo stranke lahko opravile vse upravne storitve, ki so jih do zdaj urejale na izpostavah Upravne enote Ljubljana: Bežigrad, Center, Moste-Polje, Šiška in Vič-Rudnik. Še vedno pa prostori upravne enote ostajajo v stavbi na Tobačni.

glasbi, prenovili so obstoječe učilnice v prvem nadstropju in obe plesni dvorani v pritličju. Nespremenjeno so ohranili staro koncertno dvorano, ki ima bogato zgodovino. Na ravni strehi plesne dvorane so uredili prostoren zunanji avditorij s stopnicami in tribuno, ki je postal prijeten prostor za druženje in koncerte učencev.

Najsodobnejša koncertna dvorana

Med največjimi pridobitvami je vrhunsko zasnovana in moderno opremljena srednje velika koncertna dvorana s 168 sedeži. Obdana je z akustično lupino iz lesenih perforiranih panelov, ki zagotavljajo izjemno akustiko. Dvorana je zelo primerna za avdiovizualno snemanje, pohvalijo pa se lahko tudi z najsodobnejšo razsvetljavo – luči ne oddajajo zvoka in vsaka od njih ima lahko poljubno barvo. Po besedah ravnateljice šole, **Betke Bizjak Kotnik**, v njej redno potekajo vaje. Na šoli namreč delujejo kitarški, godalni in pihalni orkester, mladinski pevski zbor in različne komorne skupine. Skupaj s Srednjo glasbeno in baletno šolo Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana prirejajo seminarje za učence in dijake ter javne nastope in koncerte, ki privabljajo tudi širšo publiko. Koncertna dvorana je namenjena tudi gostovanju mestnih študentov in drugim glasbenikom. Od jeseni so gostili že več pomembnih prireditev; nova dvorana bo nedvomno obogatila kulturno ponudno mesta.

www.kgbl.si

Foto: Miha Fras

Ob Šmartinski cesti v Novih Jaršah je že dobrih 60 let manjši park s spomenikom, ki ga je v spomin na padle borce, talce ter druge žrtve fašističnega in nacističnega terorja s tega območja, postavil terenski odbor Zveze borcev NOV Nove Jarše. Po dolgih letih je skrb za obeležje prevzela Mestna občina Ljubljana in dobrih deset let ga zgledno urejajo delavci invalidskega podjetja Želva, ki so ga zdaj tudi obnovili.

Z odlično popotnico v odgovorno prihodnost

Zdenka Grozde, direktorica, JAVNI HOLDING Ljubljana, d. o. o., in Krištof Mlakar, direktor, JP VOKA SNAGA, d. o. o.

obdelavo in odlaganje odpadkov ter urejanje javnih in zelenih površin v družbi Voka Snaga skrbi 881 sodelavk in sodelavcev. Svojo družbeno odgovornost izkazujemo z gospodarnim in trajnostno usmerjenim ravnanjem s komunalnimi sistemi; ravnanje z odpadno vodo in odpadki kot okoljskim bremenom pa spreminjamo v priložnosti in izzive.

NEKAJ NAJPOMEMBNEJŠIH PROJEKTOV IN AKTIVNOSTI JAVNEGA PODJETJA VOKA SNAGA

Veliki kohezijski projekt »Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja«

V teku je največji kohezijski projekt v tej evropski finančni perspektivi: odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja. Začetek projekta sega v leto 2011, sestavljajo pa ga trije veliki sklopi: nadgradnja sistema odvajanja komunalne odpadne vode v občinah Medvode in Vodice ter izgradnja povezovalnega kanala C0 v Mestni občini Ljubljana, izgradnja tretje faze Centralne čistilne naprave Ljubljana in dograditev kanalizacije v aglomeracijah v Mestni občini Ljubljana. **Odstotek gospodinjstev, priklapljenih na kanalizacijo, smo v zadnjih desetih letih povečali z 68 na 88 odstotkov, po zaključku velikega kohezijskega projekta pa bo na kanalizacijo priklapljenih 98 odstotkov ljubljanskih gospodinjstev.** Ukinjenih bo tudi 4.500 greznic, iz katerih odpadna voda nekontrolirano prehaja v okolje.

Dovršen sistem ravnanja z odpadki in visok delež ločeno zbranih odpadkov Z 68,7-odstotnim deležem ločeno zbranih odpadkov Ljubljana ostaja evropska prestolnica z najvišjim deležem ločeno zbranih odpadkov ter primer dobre prakse v evropskem in svetovnem merilu, pri čemer je strošek za ravnanje z odpadki med najnižjimi v državi. Med stalnimi aktivnostmi je tudi posodabljanje infrastrukture: trenutno je v širšem središču mesta vgrajenih 69 podzemnih zbiralnic odpadkov, s katerimi smo nadomestili več kot 8.500 običajnih zabojsnikov.

Regijski center za ravnanje z odpadki (RCERO) Ljubljana

Pred desetletjem je delež ločeno zbranih odpadkov znašal slabih 25 %, vsi mešani komunalni odpadki pa so pristali na odlagališču Barje. Ključni obrat je bil dosežen z nadgradnjo storitev po sistemu od vrat do vrat za štiri vrste komunalnih odpadkov in izgradnjo Regijskega centra za ravnanje z odpadki (RCERO) Ljubljana, najsodobnejšega in najbolj trajnostnega objekta za predelavo odpadkov v Evropi, v katerem **danes predelujemo odpadke iz 57 občin (837 tisoč prebivalcev), na odlagališče pa po obdelavi odložimo samo okoli 5 % ostanka odpadkov.** V RCERO Ljubljana letno predelamo približno 140.000 ton mešanih komunalnih odpadkov in več kot 20.000 ton ločeno zbranih bioloških odpadkov, iz katerih pridobivamo kompost najvišje kakovosti.

Več o rezultatih lahko preberete na spletni strani Javnega holdinga Ljubljana:

www.jhl.si/info-za-uporabnike.

Pomembnejši podatki in nekateri kazalci poslovanja družbe JP VOKA SNAGA, d. o. o., v obdobju 2010–2019

	LETO	2010	2019
VODOVODNI SISTEM*			
Dolžina omrežja v kilometrih		1.109	1.153
Število priključkov		40.096	43.057
Število vodarn		13	21
Število hidropostaj		19	30
KANALIZACIJSKI SISTEM*			
Dolžina omrežja v kilometrih		1.125	1.156*
Število priključkov		26.716	29.211
Število čistilnih naprav		12	19
RAVANJE Z ODPADKI			
Skupaj zbrani odpadki v tonah		174.406 (na območju sedmih občin)	151.286**
Delež ločeno zbranih odpadkov v odstotkih		24,7	68,7
Število ekootokov		2.513	3.398
Odloženi komunalni odpadki v tonah		110.702	11.650***

** (v letu 2015 se je spremenila metoda izračuna dolžine omrežja. Iz statističnih podatkov so od takrat naprej izločeni cevovodi, ki niso javni in so opredeljeni kot interna kanalizacijska mreža)*

*** na območju enajstih občin. Manjše količine zbranih odpadkov so napredek, saj si vsi skupaj prizadevamo, da bi nastalo čim manj odpadkov*

**** (količina odloženih odpadkov se je bistveno zmanjšala zaradi obdelave mešanih odpadkov v RCERO Ljubljana, pri čemer gre za ostanek odpadkov iz kar 57 občin oziroma povedano drugače: danes odložimo približno 5 % odpadkov, leta 2010 je ta delež znašal 75 %)*

V Javnem holdingu Ljubljana in povezanih javnih podjetjih (Energetika Ljubljana, JP VOKA SNAGA, d. o. o., in LPP) si s kakovostnim izvajanjem storitev 24 ur na dan, 365 dni na leto prizadevamo, da je življenje v Ljubljani kakovostno, prijetno in udobno. Z izvajanjem storitev smo vpeti v vsakdan 150.000 gospodinjstev v Ljubljani in okolici.

S sledenjem poslovnim in strateškim ciljem s področja razvoja dejavnosti, infrastrukture ter poslovanja, predvsem pa ob upoštevanju zahtev sodobnega časa, ki podjetjem nalagajo tudi odgovornost do družbenega in naravnega okolja, dosegamo odlične poslovne rezultate, predvsem pa sooblikujemo okolje prihodnosti ter k aktivnemu soustvarjanju spodbujamo tudi uporabnike. **Poslovni rezultati so plod dobrega in usklajenega dela več kot 2.500 sodelavk in sodelavcev ter tesnega sodelovanja z lokalnimi skupnostmi in uporabniki, ki so z izvajanjem naših storitev v veliki meri zadovoljni.**

V družbi Voka Snaga (oziroma v nekdanjih družbah Vodovod–Kanalizacija in Snaga, ki od aprila 2019 delujeta kot enovita družba) smo v obdobju 2010–2019 izvedli oziroma še izvajamo številne projekte in aktivnosti, s katerimi aktivno prevzemamo svojo vlogo v okolju, kjer se linearni gospodarski model spreminja v krožnega in kjer je sprejemljiva le najvišja mogoča kakovost storitev.

Za nemoteno oskrbo s pitno vodo, odvajanje odpadne vode, zbiranje,

Mestna občina Ljubljana podeljuje

ŽUPANČIČEVO NAGRADO

za življenjsko delo

Foto: Miha Fras

arhitektu, urbanistu, oblikovalcu, publicistu in univerzitetnemu učitelju

AKADEMIKU PROF. DR. STANKU KRISTLU

za obsežen mojstrski opus realiziranih in nerealiziranih, pogosto prvonagrajenih arhitekturnih stvaritev, prepoznanih tudi z najvišjimi umetniškimi nagradami, med njimi s Prešernovo, Plečnikovo medaljo za življenjsko delo in redom dela z zlatim vencem. Kot učenec Edvarda Ravnikarja se je že na samem začetku uveljavil kot izviren in vpliven raziskovalec psiholoških in socialnih določilnic prostora, v katerega naj se človek iz maternice in materinega naročja preseli v blagodejno varnost intime in narave in ki naj ga spremlja od domačega ognjišča do socializacije v vrtcu, vzgojno-izobraževalnega procesa v šoli in še posebej v času pridobivanja

življenjskih moči po načetem zdravju. S tem umetnikovim globoko humanim poslanstvom je v Ljubljani med drugim nastalo prvo mikronaselje atrijskih stanovanjskih hiš v tedanji Jugoslaviji, vrtec Mladi rod s tremi lebdečimi vetrnicami, odprtimi proti soncu, in največji moderni slovenski tempelj za povrnitev zdravja Univerzitetni klinični center Ljubljana s svetlo prostorno avlo, zračno ureditvijo diagnostično-terapevtskih prostorov in številnimi mehкими prostorskimi detajli, ki v začasnem bivanju zdravljencev v tej monumentalni stavbi spodbujajo, da tudi v času preizkušnje ohrani vedrino in

“ Župančičeve nagrade so najvišja priznanja Mestne občine Ljubljana za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture.

dostojanstvo. Mojster pri tem tudi v svojih častljivih letih živo publicistično širi svoje široko znanje in svojo modrost predaja v pogovorih s študenti. Ljubljani je v čast, da se velikemu arhitektu akademiku Stanku Kristlu lahko zahvali za vso lepoto in humanost, ki ju dolga desetletja vgrajuje v ljubljanski, slovenski in mednarodni prostor.

Mestna občina Ljubljana za stvaritve, ki so bile javnosti predstavljene v obdobju preteklih dveh let, podeljuje

ŽUPANČIČEVE NAGRADE za leto 2020

SKLADATELJICI, KNJIŽEVNICI IN PRODUCENTKI

NINI DRAGIČEVIĆ

Foto: Domen Slovinič

za knjižno pesnitev *Ljubav reče greva*, s katero pesnica umetniško intenzivno, z ostro kritiko in udarnim ritmom izpoveduje svoj uporniški »ugovor svetu«, ki ga izkuša in precizno motri znotraj kulturnega prekariata in eksistenčne ogroženosti, zaznamovana kot članica etnične manjšine v ksenofobičnem okolju, s pozicije ženske kot v zgodovini nevidnega družbenega spola in stigmatizirane lezbične skupnosti. Njena samoreflektirana življenjska igra teh vlog tako zavezujoče opredeljuje njeno umetniško poslanstvo, da samodejno ruši vse staro in preživeto znotraj in zunaj in s prvinsko nežnostjo prižiga

večno iskrenje obstoja – *ljúbatv/ljubáv*, arhaično slovensko besedo in umetnično prvo besedo za ljubezen. Vnašanje maternega jezika kot najintimnejše plasti izrekanja, prepletene z eliptičnimi povedmi, žargonskim besedjem, medmeti in filozofsko-sociološkim strokovnim izrazoslovjem ustvarja v pesnitvi Nine Dragičević silovito in samoniklo intonacijo, »sonato stavkov, zbranih v zvočnost«, ljubeč zvočni zemljevid urbane Ljubljane, ki sozvanja z vitalno umetniško ustvarjalno dušo in ga Ljubljana prepozna kot avtentični glas za novo, pristno, svobodno medsebojno sožitje.

GLEDALIŠKEMU UMETNIŠKEMU TANDEMU

DRAGAN ŽIVADINOV in DUNJA ZUPANČIČ

Foto: Miha Fras

za izvirne magične celostne umetnine t. i. abstraktnega postgravitacijskega razvojnega gledališča, ki s strastno in poetično zamaknjenostjo in uprizoritveno dognanostjo gradijo kozmične vizije novih razsežnosti bivanja, povsem unikatne ne le na Slovenskem, ampak tudi v svetu. Vulkanska konceptualna invencija režiserja Dragana Živadinova in tehnološko moderni izčiščeni prostorski ter kostumografski izumi slikarke Dunje Zupančič in njuna čuječnost v ustvarjalnem procesu zajamejo v svoj stvariteljski ris igralce, vse druge scenske ustvarjalce in enakovredno gledalce, da se gledališče vrne k izvornemu posvečenemu obredu. Taki so

med številnimi drugimi dogodki zadnjega obdobja projekti *Odilo. Zatemnitev. Oratorij*, ki z obrednim zaklinjanjem izganja zlo iz kolektivnega narodovega spomina, *Reka, Reka / Syntapiens::IZ*, obred poslavljanja od pokojne igralkice ansambla *Noordung:: 1995–2045* Ive Zupančič, in *Biokozmizem::IZREKA*, ki preganja bolezenska stanja igralskih protagonistov z izrekanjem abstraktnih govornih vzorcev Marka Breclja. Goreč pogled v nebo, etika in estetika umetniškega tandema Živadinov-Zupančič, ki je v Ljubljani ustvaril tudi novo prizorišče *Osmo/za*, je umetniško svetišče mesta, ki je Ljubljani v iskren ponos in svetu v tektonski navdih.

SKLADATELJU IN KONTRABASISTU

NINU DE GLERIU

Foto: Matjaž Vrečko

za igrivo, duhovito, dinamično, zvočnih preobratov polno in dramaturško precizno filmsko glasbo v mladinskem filmskem diptihu *Košarkar naj bo 1 in 2* režiserjev Borisa Petkoviča in Borisa Bezića, ki s svojim zvočnim slikanjem poantira sleherni situacijski premik in čustveno stanje protagonistov, da glasba nikakor ni le pričakovana zvočna kulisa, ampak suverena vzporedna pripovedovalka filmske zgodbe in njena radoživa komentatorica, slikovita opisovalka hitro menjajočih se prizorišč, nemara celo skrita dirigentka. Skladatelj, ki je kot subtilen instrumentalist v številnih znanih

zasedbah od vsega začetka sočasno tudi komponiral koncertno in orkestrsko glasbo in uglasbitve sodobne poezije, je svoje raznorodne zvočne zamisli najizraziteje uveljavil prav v scenski glasbi za gledališče, posebej lutkovno, in film. Ker ga umetniško poganja neustavljivi navdih, so njegovi zvočni svetovi ujeti na več kot 60 nosilcih zvoka in soustvarjalno bogatijo več kot 30 gledaliških in več kot 20 filmskih predstav in tako privlačno, sugestivno in vplivno kultivirajo njegovo domače mesto Ljubljano, od koder nosijo njen glas na številna mednarodna glasbena in scenskoglasbena prizorišča.

Ljubljana, mesto nagrajencev

Foto: Dunja Wedam

Džamija

Živa Čebulj, Nada Breznik

Foto: Trgograd, arhiv MOL

Športna dvorana Vižmarje Brod

Foto: osebni arhiv

Ljubljanka, ki je postala častna meščanka Kastva

Med svetovno gastronomsko elito

Ocenjevalci znamenitega **kulinaričnega vodnika Michelin** so nagradili tudi nekdanjega štipendista Mestne občine Ljubljana **Mojmirja Marka Šiftarja**, chefa v restavraciji **Evergreen**, ki so ji podelili priznanje Bib Gourmand.

Nekdanji kapetan mladinske kuharske reprezentance na gastronomskem področju niza vrhunske uspehe, zdaj pa je prejel še priznanje kulinaričnega vodnika Michelin Bib Gourmand za izjemno razmerje med ceno in kakovostjo. Mojmir Marko Šiftar je ustvarjal v elitnih restavracijah v Rogaški Slatini, Ljubljani, Portorožu in Kranjski Gori, trenutno pa lahko njegove drzne kulinarične kreacije okusite v Kavalovi restavraciji Evergreen v Smledniku.

Plečnikova odličja

Plečnikova odličja so osrednje slovenske strokovne nagrade na področju sodobne arhitekturne ustvarjalnosti. Osrednje in najpomembnejše odličje je Plečnikova nagrada, Plečnikovo medaljo pa podeljujejo za aktualno realizacijo ali delo s področja arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike.

Prejemniki **Plečnikove nagrade** za leto 2020 so arhitekti Matija Bevk, Vasa J. Perović in Christophe Riss za projekt **Islamskega versko-kulturnega centra** v Ljubljani.

»Avtorji so s projektom **Islamskega versko-kulturnega centra** v Ljubljani ustvarili urbanistični, arhitekturni in izvedbeni presežek v evropskem okviru. [...] S svojo širino, znanjem, izkušnjami in vztrajnim kritičnim premislekom o mestu in ključni vlogi arhitekture so ustvarili novo sodobno žarišče območja z jasno identiteto v prostorskem, oblikovnem in materialnem smislu. Umestitev prve in edine džamije s pripadajočim verskim in izobraževalnim programom v samostojni Sloveniji znotraj Ljubljane je večplasten izziv, ki zahteva ikonično in hkrati umirjeno sodobno pojavnost.«

Plečnikovo medaljo za realizacijo pa sta prejela Rok Žnidaršič in Žiga Ravnikar za **športno dvorano OŠ Vižmarje Brod**. Strokovna komisija je v obrazložitvi med drugim zapisala, da je avtorjema športne dvorane v okviru danih omejitev uspelo najti prepričljivo in svežo rešitev, ki v vseh pogledih presega običajne standarde.

Jabolko navdiha

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je 11. junija 2020 v znak hvalečnosti za požrtvovalno in nesebično delo v času epidemije podelil **priznanje jabolko navdiha Klicnemu centru za informacije o koronavirusu**. Klicni center je vodila prof. dr. Mojca Matičič s Klinike za infektivne bolezni in vročinska stanja, na klice pa je odgovarjalo 66 študentov višjih letnikov Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, med njimi tudi štipendista Mestne občine Ljubljana Urška Kocutar in Irenej Kolšek.

Suzana Antič, častna meščanka Kastva

Suzana Antič, ravnateljica vrtca Trnovo in vodja aktiva ravnateljev ljubljanskih vrtcev, je postala častna meščanka Kastva, mesta med Reko in Opatijo. Počasčena in ponosna je pojasnila, kakšne vezi in sodelovanja so botrovala temu imenovanju ter kakšne privilegije in obveznosti ta naziv prinaša.

Že skoraj desetletje sodelujejo z vrtcem Vladimir Nazor iz Kastva, in sicer vse od srečanja na mednarodni konferenci »Vloga kakovosti vrtcev v oblikovanju ugleda mestne občine/lokalne skupnosti«, ki jo je leta 2011 organiziral Vrtec Trnovo. Na konferenci predstavljeni koncept jih je pritegnil v izmenjavo dobrih praks, porodila se je tudi ideja o širšem medsebojnem povezovanju med aktivom ravnateljev ljubljanskih vrtcev in aktivom vrtcev Primorsko-goranske županije. V vseh letih tkanja vezi in sodelovanja je naravnost obeh aktivov usmerjena v iskanje in uvajanje konceptov, ki bogatijo znanje in povezanost. Tako so ustvarili kontinuiteto povezovanja vrtcev in dveh aktivov z izjemnim poslušom in podporo lokalne skupnosti. Fokus ljubljanskih vrtcev ni samo v sodelovanju in srečevanjih ravnateljev, temveč sta pomembna tudi izobraževanje in izmenjava strokovnih delavcev.

Ob vprašanju, kaj ji pomeni imenovanje za častno meščanko Kastva, se Suzana Antič nasmehne: »To priznanje je tako velika čast kot odgovornost. In sicer odgovornost do tega, da še naprej skupaj gradimo most povezovanja ter razvojnih premikov na področju predšolske vzgoje.«

Drugačne razmere v istih pogojih

Epidemija pokazala vse pomanjkljivosti dotrajanih stavb infekcijske klinike

Alenka Klun, Univerzitetni klinični center Ljubljana, foto: arhiv UKCLJ

»Se spominjate vseh teh zgodb, kot so bile ptičja gripa, sars, pandemski gripa in izbruh ebole? Ne moremo pričakovati, da bomo vedno ostali na obrobju takih dogodkov. Prej ali slej se bo zgodilo, da bo kaj takega izbruhnulo tudi pri nas.« To je bilo opozorilo predstojnice doc. dr. Tatjane Lejko Zupanc le slabe tri tedne, preden je infekcijska klinika sprejela prvega bolnika s covidom-19.

Obe stavbi Infekcijske klinike v Ljubljani je danes povozil čas.

Epidemija je pokazala vse pomanjkljivosti dotrajanih stavb, v katerih so prostori Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja. V notranjosti odpada omet, na nekaterih oddelkih je pohištvo staro več desetletij, klinika pa sploh nima sodobnih sob za osamitev bolnikov. Zaposleni so pripravili ambiciozen načrt za novo kliniko, a se, kot po navadi, zapleta pri denarju.

»En objekt je star več kot 100 let, to je Fabianijeva stavba, kjer imamo dva odrasla oddelka in enega otroškega. Stavba ni potresno varna in ima vse ostale težave, ki jih imajo take stare hiše. Drugi objekt je klinika, zgrajena leta 1967, v času, ko se je v Sloveniji končala epidemija otroške paralize,« pojasnjuje predstojnica Lejko Zupanc.

Razvpiti hodnik, kjer prenočujejo pacienti

Obe stavbi je povozil čas, pri novejši je bila v vseh desetletjih obstoja posodobljena le tabla z imenom klinike. Dostop za reševalna vozila je zahteven,

malo višje sodobno reševalno vozilo bolnika sploh ne more pripeljati do vhoda. Majhna sprejemna ambulanta ne zadošča, še manj primerna je čakalnica, ki to pravzaprav ni.

»Nase čakalnice, ki so sicer namenjene izolaciji, so izredno majhne, več kot dva pacienta v taki čakalnici ne moreta čakati. Velikokrat se zgodi, da potem skupaj čakajo pokretni, nepokretni, tisti z visoko

MLADI!	SREDNJA GENERACIJA!	UPOKOJENCI!
Igre na prostem so lahko dober način druženja, a paziti morate na razdaljo.	Mnogi se vračate nazaj na delovna mesta. Še vedno velja, da se izogibamo telesnim stikom in si redno umivamo roke.	Izogibajte se osebnim stikom, če niso nujni – ne pozabite: sodite v najbolj ogroženo skupino. Če je le mogoče, za stike uporabite tehnologijo.
		
Maske ostajajo obvezne na mnogih javnih mestih, toda lahko jih porišete s flomastri.	Pogosto očistite telefone in tipkovnice.	Na javnih mestih se izogibajte stikom s površinami, kot so kljuke, tipke dvigala ipd.
	Če delate od doma, poskrbite za odmore, telesno vadbo in spanje.	Pokličite sorodnike ali prijatelje, ko potrebujete pomoč ali pogovor.
Ne pozabite poklicati dedka, babice ali gospe, ki stanuje v spodnjem nadstropju.		
		ČE STE V STISKI, NE OKLEVAJTE. POKLIČITE USTREZNO ŠTEVILKO ZA STROKOVNO POMOČ.

vročino in tisti z nalezljivimi boleznimi,« opozarja predstojnica klinike in nadaljuje: »Tu je še naš znameniti hodnik, kjer pozimi pacienti velikokrat prenočujejo. To ni čakalnica, ampak prehod, tu po navadi sedi in čaka veliko ljudi, vse te klopi so zasedene. Predstavljajte si, da mimo njih pripeljemo kužnega bolnika.«

Stavba je bila zgrajena za popolnoma drugačne razmere. Pred 30 leti so namreč v urgentni ambulanti pregledali okrog 15 ljudi na dan, danes v običajnih razmerah tudi do 100. Medicina je napredovala, okužbe, kot so hiv in hepatitisi, so postale kronične bolezni, ki zahtevajo dolgoletno zdravljenje, vedno več je starejših, ki zaradi gripe in drugih okužb potrebujejo zahtevnejše zdravljenje.

Izhod v sili tudi 50 let stare postelje

O kritičnih razmerah mediji poročajo tako rekoč ob vsaki nekoliko hujši sezoni gripe. Tudi v času epidemije novega koronavirusa so nastale improvizirane bolniške sobe za bolnike s covidom-19. Nekdanje specialistične ambulante so postale sobe za najhujše bolne, opisuje **glavna medicinska sestra infekcijske klinike Jolanda Munih**: »Vse pisalne mize, omare, aparature, ki jih uporabljamo za ambulantne bolnike, smo odstranili in v te bolniške sobe namestili bolniške postelje, ventilatorje, monitorje, infuzijske črpalke.« V kleti klinike medtem čakajo 50 let stare postelje, ki bi morale na odpad, a jih hranijo »za primer večjega števila bolnikov«. Glavna medicinska sestra doda: »Precej opreme je še iz časov, ko je bila stavba zgrajena. Postelje, nočne omarice v bolniških sobah, nekaj obposteljnih mizic, pohištvo ...«

Ločenih prostorov oz. izolacijskih sob, kakršne imajo v sosednjih državah, na kliniki ni, zato se je vsakič, ko so odpustili ali sprejeli bolnika s covidom-19 ali jih premikali med oddelki, sprožil alarm. To se je zgodilo tudi večkrat na dan, še pove glavna sestra klinike: »Zvočni alarm je bil signal za vse, ki so bili sočasno v stavbi, naj se v času premeščanja bolnika ne gibajo po hodnikih.«

Doc. dr. Tatjana Lejko

Zupanc predstavlja dejstva: »Klinika je zgrajena po najvišjih standardih leta 1967, ko se ni nič vedelo o podtlakih, interlock sistemih itn. Vse sobe imajo sicer predprostore, na koncu so tudi posebni vhodi, ampak to za današnje razmere ni dovolj.« Da bi preprečili prenose okužbe, so morali zdravstveni delavci tako ves čas nositi zaščitno opremo. Toda predstojnica Lejko Zupanc opozarja: »To osebje fizično obremenjuje, zato so zaposleni tudi bolj utrujeni, in jih je treba zagotoviti bistveno več.«

Med epidemijo ohromljen celoten klinični center

»Med epidemijo smo morali zapreti skoraj pol kliničnega centra, da smo lahko ustrezno postavili ločene poti. Z epidemijo smo dobili izkušnje, kaj vse klinični center potrebuje za normalno delovanje. Cilj je, da infekcijska klinika postane bolnišnica v malem,« pove **generalni direktor Janez Poklukar**, ki meni, da bi bila prva faza gradnje nove klinike lahko končana leta 2023.

V prvi fazi je načrtovana gradnja 17.000 m² velikega prizidka, v drugi bi staro stavbo porušili in postavili novo. »Tako bi pokrili najbolj pereče potrebe: ustrezno, dovolj veliko intenzivo, oddelek polintenzivne terapije, sodobne urgentne prostore, specialistične ambulante in prostore za izolacijo najbolj kužnih bolezni,« pojasni predstojnica.

Nova infekcijska klinika je uvrščena med prve projekte, ki bodo sofinancirani s pomočjo evropskih sredstev za blaženje posledice epidemije. Vrednost investicije je ocenjena na 80 milijonov evrov v prvi fazi z operacijskimi dvoranami.

Grzeči drugi val epidemije

Zaposlene na infekcijski kliniki zdaj čaka zahteven projekt priprave na morebitni jesenski val novega koronavirusa, ko bodo prisotne tudi druge okužbe dihal. »Ali bomo popolnoma ločili del za covid od drugih ali pa tukaj našli način improvizacije za ločevanje poti. Ta hip vam na to vprašanje ne znam odgovoriti, to je ena mojih nočnih mor,« sklene predstojnica Lejko Zupanc.

Deklaracija ob zaključku prvega vala epidemije covid-19

Osrednje slovenske bolnišnice se po premaganem prvem valu epidemije covid-19 zahvaljujemo prebivalkam in prebivalcem Republike Slovenije za sodelovanje in izredno podporo, ki ste jo v tem času izkazali zaposlenim v zdravstvu.

Posebej se zahvaljujemo podjetjem in zasebnim donatorjem, ki so nam s sredstvi ali drugo pomočjo olajšali delovanje. Vsaka pozornost je pomenila veliko priznanje in podporo v težkih trenutkih.

V dnevih epidemije se je izkazala visoka strokovnost in požrtvovalnost zdravstvenega osebja na vseh ravneh, od bolnišnic do domov za starejše občane. Doživeli smo veliko enotnost in disciplino prebivalk in prebivalcev, kar je močno prispevalo k skupnemu uspehu Slovenije.

Pomen javnega in dostopnega zdravstva se je potrdil v okoliščinah, ko smo javne bolnišnice neprekinjeno zagotavljale oskrbo, ki se je izkazala kot uspešna v evropskem in svetovnem merilu.

Posebne okoliščine dela so postavile na preizkušnjo tudi zdravstveno infrastrukturo, za katero se izkazuje, da v danih razmerah le stežka obvladuje hkratno epidemijo in celotno redno zdravstveno oskrbo, zato opozarjamo na nujne posodobitve v stavbah in opremi slovenskih zdravstvenih zavodov, ki

ne bodo prenesli odlašanja naložb. Hkrati je čas, da se poišče ustrezne spodbude, da v bolnišnicah obdržimo najboljši kader, ki zaradi lažje organizacije življenja zapušča najbolj obremenjena delovišča.

Način plačevanja zdravstvenih storitev ne sledi resničnim okoliščinam in dejanskim potrebam, kar se je dodatno potrdilo v času epidemije, ki je ob zmanjšanju načrtovanih storitev in večjem obsegu dela in potrebne opreme kritično zarezalo v poslovanje bolnišnic. Le hitre prilagoditve skrbnikov zdravstvenih zavarovanj in celostni finančni ukrepi ustanovitelja lahko stabilizirajo poslovanje in omogočajo dolgoročno preživetje javnega in dostopnega zdravstvenega sistema.

Ob prvem mejniku epidemije prosimo prebivalke in prebivalce za razumevanje in potrpežljivost ob vzpostavljanju zdravstvenih storitev pod novimi pogoji dela, ki bodo zagotavljali varnost tako pacientom in obiskovalcem kot našim zaposlenim.

Tomaž Gantar, minister za zdravje

Janez Poklukar, UKC Ljubljana, prof. dr. Vojko Flis, UKC Maribor, doc. dr. Aleš Rozman, Univerzitetna bolnišnica Golnik, mag. Margareta Guček Zakošek, Splošna bolnišnica Celje

Ob prezgodnjem slovesu dr. Franca Planinška

prof. dr. Uroš Ahčan, dr. med.

Franc Planinšek. Franci. Nekateri ljudje preprosto izstopajo s svojo podobo, razmišljanjem, življenjskim slogom, zavzetostjo, znanjem, s pripravljenostjo in iskanjem popolnosti, novosti.

S Francijem sva se spoznala na začetku moje strokovne poti, ko sem kot študent obiskoval oddelek plastične kirurgije v UKC. Franci je bil še specializant kirurgije, ki je kazal velik interes za mikrokirurgijo, rekonstrukcije in zdravljenje kompleksnih problemov. Vedno je težil k popolnosti in najboljšemu možnemu rezultatu. Zato cilj ni bil zgolj dober funkcionalni rezultat, pač pa tudi estetski videz. Spominjam se ga v ambulanti, ko je 90-letnici izrezal maligni tumor na obrazu in jo nato po odstranitvi šivov dvignil pred ogledalo, da se je lahko prepričala, da je dosežen popoln rezultat brez opaznih sprememb. Bil je človeški, ljudski, kolegialen, pripravljen prevzeti vsako dežurstvo. Njegov dom je bila bolnišnica, sodelavci in pacienti pa njegova družina. Franci je bil vedno pripravljen priskočiti na pomoč mlajšim in pokazati drobne, a pomembne tehnične rešitve, deliti svoje znanje in kirurške tehnike. Vedno je želel več in bolje. Obdobje rekonstruktivne kirurgije v UKC Ljubljana mi je pustilo neizbrisljiv spomin. Imel sem priložnost sodelovati v skupini prof. Arneža, Darija, Francija, inštrumentarke Milene. To so bili naporni in zgodovinski časi razcveta rekonstruktivne kirurgije, novih tehnik, reševanja zapletenih primerov, mednarodnih obiskov. Bili smo povezani in predani cilju. Franci ekipe

ni zaznamoval le s predanim delom in odlično kirurško tehniko, temveč tudi z iskrivimi komentarji, pripombami in šalami, domačo salamo in jabolki in tudi tako lajšal naporne pogoje dela.

Franci je znal z mediji in je bil s provokativnimi izjavami in razmišljanji pogosto v ospredju in udarnih novicah. To ga je zabavalo, a mu hkrati jemalo energijo. Čeprav nismo imeli enakih pogledov na določene usmeritve in rešitve, sta med nami vedno obstajala spoštovanje in korekten odnos. Ko je med boleznijo potreboval bolnišnično zdravljenje, se je vedno želel zdraviti na svojem oddelku v UKC; na plastični kirurgiji je bil vedno iskreno dobrodošel in spoštovan pacient, ki so mu bili na voljo predani sodelavci. To ga je pomirjalo in veselilo. Franci se je zavedal svoje bolezni in svojih omejitev, a je vseeno ohranjal smisel za humor in pokončno držo.

Pogosto se sprašujem, kako najkoristneje izrabiti čas. Tako, da pod mikroskopom zašijem drobne žile in omogočim življenje tkivu v novi funkciji in obliki; tako, da mladim kolegom odkrijem zanimivi svet kirurgije ali da postavim zadnjo piko v knjigi, ki bo morda ljudem vrnila upanje in veselje. A koristno izrabljen čas ni edini smisel življenja. Življenje moramo uravnovežati s smehom in žalostjo, s skrbmi in veseljem, z delom in zabavo, z lepim in grdim, z dobrim in slabim. Le tako lahko rastemo. In ko smo dovolj veliki, spoznamo, da na svetu nismo sami in da največje vrednosti in vrednote bivanja nimajo cene. Franci bo vedno del mojega življenja in spominov na delo, ki sem mu predan z vsem srcem.

Ostanimo zdravi!

Pazite na klope

Jure Brankovič, Univerzitetni klinični center Ljubljana

Začela se je sezona preživljanja prostega časa v naravi, rekreativnih dejavnosti in druženja na prostem, kar ugodno deluje na posameznika in družbo. Toda z gibanjem v naravi se izpostavljam klopm in boleznim, ki jih prenašajo, zato se na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja že pripravljamo na sezono klopov.

Infektologinja asist. **Liza Lea Lah** pravi, da je med vsemi registriranimi primeri klopnega meningoencefalitisa le približno 10 % otrok. Še manj primerov pri otrocih bi bilo, če bi bili zaščiteni s cepljenjem, ki ga za vse otroke v Sloveniji priporočajo čim prej. Cepivo je registrirano že od enega leta, vsekakor pa se je zanj smotrno odločiti pred vstopom otroka v šolo.

Klopni meningoencefalitis se sprva kaže kot blagi gripi podobna bolezen, sledi vmesni interval, ko je bolnik brez težav, kasneje pa se pojavijo značilni znaki: vročina, bruhanje, glavobol, moti jih svetloba ... Zdravljenje je simptomatsko, bolezen lahko traja dlje časa, otrok se slabše počuti in okreva nekaj tednov. Pri dveh odstotkih bolnikov lahko bolezen pusti pozne nevrološke posledice, zato zdravniki toplo priporočajo cepljenje. *»Predvsem pa je pomembna ustrezna zaščita pred klopi, ob gibanju v naravi naj bodo otroci oblečeni v dolga oblačila, hlače naj imajo zatlačene v nogavičke, nosijo naj pokrivala, predvsem pa jih je treba zvečer pregledati in stuširati ter odstraniti klope,«* poziva infektologinja.

Veliko več pa je primerov lymške borelioze, ki se večinoma pojavi v obliki značilnega kožnega izpuščaja kolobarjaste oblike, najmanj en teden po ubodu klopa. V prvih nekaj dneh so bolj značilne lokalne reakcije,

pogosto starši že takrat pohitijo k zdravniku, a v tej fazi zdravljenje še ni potrebno, pojasnjuje infektologinja Lah in dodaja: *»Obisk zdravnika je smiseln, ko se en teden od ugriza kolobar širi in postane večji od 5 cm.«*

Letošnjo statistiko glede klopnih bolezni pri odraslih je zameglila epidemija covida-19, kar **prof. dr. Franc Strle** pojasnjuje: *»Ker je bilo poleg rednega dela omejeno tudi delovanje urgentne ambulante, določeni bolniki niso prišli do obravnave pri njih in so bili razdrobljeni na različne konce. Vtis pa je, da je letos precej bolnikov z boleznimi, ki jih prenašajo klopi.«*

Prof. dr. Strle ob tem opozarja na nujnost zgodnjega odkrivanja bolezni: *»Približno 10 % bolnikov še veliko mesecev, včasih celo več let, navaja težave s slabim počutjem, utrujenostjo, pojavi se tudi prizadetost živčevja. Bolj ko je bolezen razvita, manj je možnosti, da bo v celoti izginila.«*

Težji potek klopnega meningoencefalitisa je večinoma pri starejših, včasih pa se zapleti zgodijo tudi pri mlajših. Tudi zaradi možnosti zapletov pri poteku bolezni prof. dr. Strle priporoča cepljenje, za katero se lahko odločimo kadarkoli. *»Toda zaščita se razvije šele 14 dni po drugem odmerku, zato se je smiselno za cepljenje odločiti že pred začetkom sezone klopov,«* se še glasi opozorilo infektologa.

Priporočila ob povečani toplotni obremenitvi

Gregor Veninšek, vodja Centra za geriatrično medicino, in dr. Hugon Možina, vodja Internistične prve pomoči, foto: Dunja Wedam

Nastopil je čas visokih temperatur, ki bodo do jesenskih ohladitev pogost razlog za resno poslabšanje zdravstvenega in funkcionalnega stanja starejših ljudi.

Bolj ogroženi bodo posamezniki, ki prejemajo zdravila za nižanje krvnega tlaka ali odvajanje vode, oziroma tisti, ki morajo upoštevati omejitev vnosa tekočine. Izjemno ogroženi bodo onemogli stari ljudje. Ne pozabimo večkrat preveriti počutja starostnikov, ki sicer živijo sami.

Splošna priporočila

1. Zadržujte se v osenčenih in ohlajenih prostorih (ne pozabite na ohlajene javne površine). Če nimate klimatske naprave, zračite bivališče ponoči ali zgodaj zjutraj, čez dan imejte okna zaprta.
2. Uporabljajte ventilator, ki pa v ekstremni vročini ne zadošča.
3. Pijte več vode, in sicer preden začutite žejo. Izogibajte se ledeno hladnim tekočinam, ker lahko dražijo prebavila. Ne uživajte pijač, ki vsebujejo alkohol, kofein ali teofilin (pravi čaj), saj povečajo izločanje vode. Zaužijte toliko tekočine, da boste dnevno izločili običajno količino seča, ki ne sme biti temen. Kakšna je običajna barva in količina seča, opazujte v obdobju, ko so temperature normalne.
4. Če nimate učinkovitega hlajenja prostora, se večkrat dnevno hladite s tuširanjem ali kopanjem.
5. Uporabljajte ohlapna, lahka in svetla oblačila.
6. Ne uporabljajte štedilnika, ker ta dodatno segreva prostor.
7. S sosedi, prijatelji ali sorodniki se dogovorite za občasen nadzor.

ZAPLETI

VEČJA UČINKOVITOST ZDRAVIL ZA NIŽANJE TLAKA ALI ODVAJANJE SEČA

Ob visokih temperaturah izgubljamo večjo količino tekočine z znojenjem. Večja izguba tekočin poveča učinkovitost zdravil za nižanje krvnega tlaka. Z dodatno uporabo zdravil za odvajanje vode lahko povzročimo prekomerno izsušenost telesa.

Zato je ob visokih temperaturah koristno:

1. dnevno merjenje krvnega tlaka sede in stoje

Ob rednem jemanju zdravil za nižanje krvnega tlaka je slednji lahko nizek najprej stoje, nato pa tudi sede.

2. dnevno tehtanje

IZČRPNOST

Znaki toplotne izčrpanosti so:

- močno znojenje
- onemoglost
- hladna, blede koža
- hiter in šibek pulz
- slabost in/ali bruhanje
- omotica

TOPLOTNI UDAR

Znaki toplotnega udara so:

- telesna temperatura nad 39 °C
- vroča in pordela koža
- hiter in močan utrip
- možna motnja zavesti, krči

KAKO UKREPATI:

1. Če je krvni tlak stoje nizek, zmanjšajte ali prehodno opustite odmere zdravil za nižanje krvnega tlaka. O tem obvestite osebnega zdravnika.
2. Če se telesna masa zniža pod običajno ali ciljno, zmanjšajte ali prehodno opustite zdravila za odvajanje vode. O tem obvestite osebnega zdravnika.

KAKO UKREPATI:

- Umaknite se v hladnejše prostore.
- Lezite in razrahljajte oblačila.
- Pijte po požirkih, a obilno.
- Aktivno se hladite z uporabo vlažnih tkanin in uporabo ventilatorja.
- Če se bruhanje ne ustavi, takoj poiščite zdravniško pomoč.

KAKO UKREPATI:

- Takoj pokličite 112!
- Osebo umaknite v hladen prostor in jo prične hladiti s hladnimi, vlažnimi tkaninami ali hladno kopeljo!
- **Pomembno:** osebi z motnjo zavesti **NE** ponujajte tekočine!

Imunski sistem poleti

ZDL Zdravstveni dom Ljubljana
Community Health Centre Ljubljana

Barbara Mazej Poredoš, dr. med., Zdravstveni dom Ljubljana

Prišle so počitnice in z njimi čas dopustov, ko upamo, da si bomo nabrali novih moči in sveže energije. Naš imunski sistem pa počitnic ne pozna.

Foto: osebni arhiv

Naravnost osupljivo je, kako se vsak trenutek in brez prestanka bojuje proti okužbam, ki prežijo na nas. Deluje samodejno in zanesljivo. Je kot čudovito uglašen orkester, v katerem vsak od množice članov odlično obvlada svoj del partiture in ga odigra, kot se šika. Naše raznovrstne obrambne celice znajo prepoznati in uničiti številne škodljive mikroorganizme. Med vsemi temi obrambnimi črtami ves čas poteka ubrana in izjemno kompleksna komunikacija z jasnim ciljem: onesposobiti in uničiti vsiljivce ter nas ohraniti čile in zdrave.

Kako lahko imunskemu sistemu pomagamo učinkovito opravljati delo? Gre za verigo preprostih reči, na katere ob hitrem življenju včasih pozabimo. Uravnotežena, raznovrstna prehrana, ki energijsko in beljakovinsko zadosti potrebam našega organizma, je prvi pomemben člen. Tako bo imelo naše telo dovolj goriva in kakovostnih surovin za optimalno delovanje in izdelovanje obrambnih celic ter protiteles. Če bomo pili dovolj tekočine, bodo naše sluznice dobro hidrirane. Mikrobi se bodo ujeli na sluz in bodo nato »odplaknjeni« iz telesa. Drugi pomemben člen je gibanje. Fizična aktivnost, če z njo telesa ne obremenjujemo prekomerno, je zelo dobra preventiva proti okužbam. Med telesno aktivnostjo se namreč iz mišic sproščajo snovi, ki aktivirajo določene imunske celice. Nadaljnji členi te imunske verige so še čim več spanja, čim manj stresa in izogibanje razvadam.

A pri uspešnem spopadanju z določenimi mikroorganizmi ima

pomembno vlogo tudi cepljenje – eleganten način, da razvijemo imunost, ne da bi nam bilo treba zboleti. S cepljenjem namreč imunskemu sistemu »predstavimo« oziroma »ponudimo« dele mikroorganizmov, ki se jih nato nauči prepoznavati, tvoriti protitelesa in spominske imunske celice, s čimer bo kasneje te mikroorganizme zatrl že v kali.

Seveda ne poteka vedno vse gladko. Ko se staramo, se stara tudi naš imunski sistem. Če imamo kronične bolezni ali moramo jemati imunosupresive, je tveganje za okužbe večje. Takrat se je pomembno izogibati krajem z veliko ljudmi, kjer je več možnosti za širjenje okužb. Imunski sistem ščitimo tudi tako, da ga ne preobremenimo s prevelikim številom in raznovrstnostjo mikrobov naenkrat. Drugače povedano: higiena rok, upoštevanje medsebojne razdalje, obrazna maska, pogosto zračenje in čiščenje prostorov ter napotek, da v primeru bolezni ostanemo doma, še vedno ostajajo temelji preprečevanja širjenja okužb in so aktualni tudi v poletnih mesecih.

V Sloveniji smo se s skupnimi močmi uspešno spopadli z epidemijo novega koronavirusa. V zraku pa nekako še vedno ostaja vprašanje, kdaj lahko pričakujemo naslednji val. Morda septembra, morda prej, morda sploh ne? Ob koncu junija, ko število okužb pri nas ponovno nekoliko narašča, se zdi, da se že nakazuje.

Virus je še vedno tu, zato pazimo nase in na druge, našemu imunskemu sistemu pa pomagajmo, da bo lahko čim boljše opravljal svoje delo.

Poklic v srcu

Nikica Grkman, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

V obdobju epidemije novega koronavirusa smo se zavedeli, **kako pomembno je požrtvovalno delo medicinskih sester**. Kako nepogrešljive so. Sprašujemo se, kdo so. Bolniki jim velikokrat pravijo kar »naši angeli«. Mi pa vemo, da so steber zdravstvenega varstva.

Medicinsko sestro srečamo v ambulanti, ko zbolimo ali ko potrebujemo pomoč. V bolnišnici je prisotna štiriindvajset ur na dan in bolnika neprestano spremlja s svojo srčnostjo. Njena vloga je tudi poučevanje na področju preventive, otrok v zobozdravstvu, v šoli za diabetike, materinski šoli ... Skrbi za dobro psihofizično počutje bolnikov pri vseh temeljnih življenjskih aktivnostih. Medicinska sestra zna ukrepati in je iznajdljiva v nepredvidljivih razmerah. Svoja znanja in spretnosti zna uporabiti v korist ljudi. Bolnika zna pomiriti in mu prisluhni, ga razumeti. Iz neverbalne komunikacije in govornice telesa zna razbrati bolečino, spremembo in stisko človeka.

Vodilo za opravljanje poklica je poznavanje teorije in definicije zdravstvene nege. Medicinska sestra pa mora poznati tudi kodeks etike in po njem ravnati. **Toda ta naporni poklic moramo imeti v krvi, nositi ga moramo v srcu.** Teorija brez ljubezni in pripadnosti poklicu ostane samo teorija. Medicinska sestra je človek, ki svoje delo opravlja humano, strokovno in profesionalno. Pogosto se za ta poklic odločajo osebe, ki imajo rade ljudi.

Dobra medicinska sestra je tista, ki svoje delo opravlja s srcem in se zaveda posebnosti dela z bolnimi ali pomoči potrebnimi.

Čeprav ta poklic ne pomaga obogatiti in ni prav cenjen, se mladi še vedno odločajo zanj. Vodi jih želja, da bi pomagali ljudem. Zato je poklic medicinske sestre poslanstvo: skrb za človeka in varovanje zdravja. Njeno delo je v preventivi in kurativi zdravja. Aktivnosti potekajo štiriindvajset ur na dan. Zato dela v turnusu, podnevi in ponoči. Seveda se lahko pokaže izčrpanost, ampak poklic je še vedno lep za vse, ki delo opravljajo s srcem in jim je to delo poslanstvo. Resne, krizne situacije predstavljajo samo izziv, ki ga je potrebno rešiti. Rešitev pa vedno obstaja.

Menim, da je to eden izmed lepših poklicev, da nudi ogromno možnosti in priložnosti za osebno rast. Prepričana sem, da je poklic prihodnosti. Medicinska sestra je tukaj, ko se rodiš, odraščаш, je tukaj za zdravega, za bolnega, za umirajočega, da ga pospremi v mirno smrt. Prisotna je v vseh življenjskih obdobjih, ko najbolj potrebujemo človeško skrb in bližino.

Solidarnost: dejanja za vsak dan in boljši jutri

Klara Debeljak, Rdeči križ Slovenije

Med epidemijo smo večkrat slišali, da je solidarnost v teh dneh še toliko bolj potrebna. Ob stiku z ljudmi smo zaznavali številne stiske, spremljali pa so jih tudi odzivi ljudi, ki so želeli prispevati, pomagati.

Solidarnost ne sme biti le pojem, vrednota, ki ostane na ravni idej. **Solidarnost je skrb drug za drugega – ko pomagaš drugim, pomagaš tudi sebi, saj ustvarjaš svet, ki se odziva na stiske sočloveka. Ideja solidarnosti se kaže v konkretnih dejanjih.**

KRVODAJALSTVO – pojem solidarnosti

Ali ste vedeli, da v Sloveniji vsak delovni dan potrebujemo od 300 do 350 krvodajalcev, da zagotovimo potrebe po krvi? Pri operaciji ene ponesrečene osebe se lahko porabi kar do 15 litrov krvi, kar pomeni, da se mora odzvati 30 ljudi in darovati kri. Darovane krvi ne moremo nadomestiti z nobenim drugim pripravkom, zato je pomoč sočloveka nujna.

PRVA POMOČ – pomagam prvi

Bi znali prepoznati znake možganske kapi ali srčnega infarkta? Znete oživljati? Vsak dan 10 ljudi prizadene možganska kap. Kako učinkoviti bodo zdravstveni ukrepi, je odvisno od časa, ki preteče od prvih znakov do začetka nudenja pomoči. Z vsako pretečeno minuto so zdravstveni ukrepi manj učinkoviti. Žal še vedno prevečkrat »otrpne«, se ne odzovemo ali gremo preprosto mimo posameznika v stiski. Če pristopite in pomagate ali pokličete na pomoč, lahko sočloveku rešite življenje.

UKREPANJE V NESREČAH

– bodi sreča v nesreči

Kaj storiti v primeru potresa, poplave, požara? Kako zavarovati svoje življenje in življenje drugih? Izredne razmere nam pokažejo, kako je vsakdo od nas ranljiv. V Sloveniji se ob izrednih razmerah aktivira civilna zaščita, ki sodeluje s številnimi prostovoljskimi strukturami, kot so taborniki, skavti, gasilci in vodniki reševalnih psov. Del te mreže so tudi prostovoljke in prostovoljci Rdečega križa. Skupni odziv je uspešnejši, seveda pa je v takšnih razmerah ključna pripravljenost prav vsakega posameznika. Le tako lahko postaneš sreča v nesreči.

SOCIALNE DEJAVNOSTI – pomoč in podpora vsakomur, ki jo potrebuje

V Sloveniji z dohodki pod pragom tveganja revščine živi 12 % prebivalcev, to je 243.000 ljudi. Od tega je kar 90.000 upokojencev, ki shajajo z nizkimi pokojninami. Sočasno je tveganju socialne izključenosti izpostavljen vsak sedmi prebivalec Slovenije. Na Rdečem križu izvajamo aktivnosti, s katerimi blažimo revščino ljudi (delitev materialne pomoči) oziroma krepimo družbeno povezanost. Prostovoljke in prostovoljci lokalnih skupnosti so se odzivali na stiske najbolj ranljivih tudi v zadnjih treh mesecih. **Med epidemijo smo obiskali ljudi na domu več kot 700-krat, marsikateri izmed teh so se prvič obrnili po pomoč na Rdeči križ. Smo na razpolago za pogovor in oporo.** S temi in s številnimi drugimi aktivnostmi soustvarjamo sistem, ki bo omogočal, da ljudje dobijo takšno pomoč in podporo, kot in kadar jo potrebujejo. Država sicer zagotavlja sistem socialne varnosti, a žal ljudje kljub temu prevečkrat ostanejo na robu. Tudi pri odzivu humanitarne organizacije pomoč ne sme biti odvisna od tega, kdo nam je všeč, koga imamo rajši. Merilo našega odziva so potrebe posameznika.

Med epidemijo so bila dejanja solidarnosti številna.

Le v okviru Rdečega križa Ljubljana so prostovoljke in prostovoljci namenili več kot 4000 prostovoljskih ur za pomoč ljudem. Humanitarne organizacije se sicer lahko spoprimemo z marsikaterim izzivom, pomagamo ljudem in jim olajšamo življenje. Toda brez midsosedske in medgeneracijske pomoči bi bilo bistveno slabše, saj bi mnoge stiske ostale za štirimi zidovi.

Kaj bo prinesla prihodnost, ne vemo, a če bomo prihajajoče izzive pričakali bolj povezani, se bomo nanje lažje odzvali. Resnično pomembno je, da se vsak človek ozre okoli sebe in naredi, kar lahko, da svet spremeni na bolje. **Ozri se okrog sebe in poglej, kaj lahko storiš za sočloveka danes, da bo svet prijaznejši.**

Aktualne aktivnosti RKS-OZ Ljubljana:

Zbiralna akcija za nove šolske potrebščine

📍 www.rdecikrizljublana.si/sl/POSTANI_DONATOR

Vabilo novim prostovoljcem

📍 www.rdecikrizljublana.si/sl/Prostovoljstvo

✉ info@rdecikrizljublana.si,

☎ 01 62 07 291

Telefon za BREZPLAČNO psihosocialno podporo ljudem, ki v teh dneh občutijo stisko zaradi nastale situacije.

Človek, ki pokliče, ni več sam.

01 600 93 26

vsak dan med 16. in 20. uro (tudi vikendi)

Območno združenje
Ljubljana

Slovenska krovna
zveza za psihoterapijo
NACIONALNA ORGANIZACIJA - NAO
EVROPSKE ZVEZE ZA PSIHOTERAPIJO - EAP

Z odločitvijo za darovanje organov in tkiv po smrti lahko rešimo mnogo življenj, zato moramo o tem humanem dejanju po smrti razmišljati še v času življenja in v krogu najbližjih. Za darovanje organov in tkiv po svoji smrti se lahko odloči tudi mladoletna oseba, in sicer po dopolnjenem 15. letu starosti.

Za več informacij pokličite na

☎ 01 62 07 290 in 040 871 589 oz. nam pišite na 📧 kaplja@rdecikrizljublana.si.

| KRVODAJALSTVO

**Spoštovane
krvodajalke in krvodajalci!**

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana vas obvešča, da se je na odvzem krvi še vedno treba naročiti. Predhodna najava je obvezna, da se preveri primernost za darovanje. Če želite darovati, pokličite ☎ 051 389 270 ali 051 672 147 in se dogovorite o uri prihoda z Zavodom RS za transfuzijsko medicino. 🌐 www.ztm.si

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Nad tesnobo z alkoholom?

V okviru programa »Izberi sam« pripravljamo aktivnosti predvsem za mlade, ki se na kakršenkoli način srečujejo z alkoholom. Glede na odnos do alkohola v Sloveniji postane to na neki točki neizogibno. V običajnih razmerah večina naših aktivnosti temelji na vrstniškem terenskem delu.

Sporočila o zmanjševanju škodljivih učinkov alkohola so prilagojena svetu mladih. Ti svojim vrstnikom tudi precej bolj verjamejo, bližje so si po življenjskih nazorih in vrednotah. V mladosti se morda zdijo težave, kot je rak na debelem črevesju, precej oddaljene, bližje pa so jim tematike nadležnega mačka, težav v odnosih, prometnih kazni itd. V tem obdobju težave, povezane z alkoholom, še niso tako izrazite in mladi zaradi njih običajno sami ne iščejo pomoči. **Zato jih nagovarjamo v okolju, kjer se popivanje dogaja, in jih obveščamo o tem, kako čim bolj zmanjšati škodo, ki lahko spremlja uporabo alkohola** (pitje vode, odsvetovanje vožnje, uporaba zaščite pri spolnosti, skrb zase in za prijatelje, kaj storiti v primeru zapletov itd.).

V času karantene smo dejavnosti preselili na splet. Mlade smo po različnih spletnih kanalih obveščali o pomembnih temah, povezanih z alkoholom ter preprečevanjem okužb s covidom-19. Prek DrogArta smo izvedli spletno raziskavo o drogah in psihosocialnih stiskah v času epidemije. V raziskavi smo spraševali o

pogostosti uporabe posameznih drog in alkohola, o dostopnosti pomoči javnih služb, prijateljev in tudi o čustvenih stiskah. Rezultati so pokazali, da so v tem obdobju uporabniki najpogosteje uporabljali alkohol in da so pogosteje čutili tesnobo, nemir, negotovost. Pri alkoholu se je pokazala tudi povezanost med pogostejšo uporabo oz. večjo količino alkohola in občutenju potrtosti in depresije med epidemijo.

Glede na rezultate ankete smo zasnovali kampanjo »Alkohol te lahko potegne še globlje« in ozaveščali o tem, da alkohol ni dobra izbira za reševanje stisk. **Lahko ima kratkoročen učinek pomirjanja, na daljši rok pa prinese precej negativnih posledic za zdravje in varnost posameznika in okolice.** Bolje je poiskati pomoč – lahko tudi v naši svetovalnici.

Ob morebitnem drugem valu med izolacijo, ki pri marsikom lahko zbudi občutek tesnobe in druge močne občutke, odsvetujemo uživanje alkohola, saj lahko poslabša duševne stiske in hkrati poveča možnost za zaplete pri različnih okužbah, tudi pri covidu-19. Alkohol namreč slabo

vpliva na delovanje imunskega sistema, sposobnosti za spopadanje s povzročitelji okužb so zmanjšane. Ob tem seveda ne pozabimo, da alkohol vpliva na delovanje naših notranjih zavor in pod vplivom alkohola sprejemamo manj odgovorne odločitve in pozabimo na osebno razdaljo, ki je ključna pri preprečevanju okužb. **Alkohol svetujemo le za razkuževanje rok in površin.** Svoje zdravje pa zavarujemo raje z ustreznim življenjskim slogom in skrbjo zase.

**izberi
sam:::**

Vsi, ki bi se želeli pozanimati ali pogovoriti o temah, povezanih z alkoholom, nas lahko pokličete na: 040 312 100 ali nam pišete na: info@izberisam. Najdete nas tudi na Facebooku in Instagramu (Izberi sam).
www.izberisam.org

POMEMBNE TELEFONSKE ŠTEVILKE

Krizni center za ženske in otroke, žrtve nasilja

(sprejemajo le zdrave osebe, ki nimajo simptomov okužbe s covidom-19) je dosegljiv 24 ur na dan, vse dni v tednu, na

☎ **031 233 211.**

Varne hiše društva SOS telefon:

☎ **080 11 55**

Psihosocialno svetovanje in podpora:

Društvo SOS telefon za ženske in otroke, žrtve nasilja

vsak delovnik od 9.00 do 15.00:

☎ **031 699 333**

vsak dan od 12.00 do 18.00 **SOS telefon:**

☎ **080 11 55**

✉ **društvo-sos@društvo-sos.si**

Društvo za nenasilno komunikacijo

vsak delovnik od 8.00 do 20.00 na:

☎ **01 4344 822, 031 770 120**

✉ **info@društvo-dnk.si**

Društvo Ženska svetovalnica

vsak delovnik od 9.00 do 18.00 na:

☎ **01 25 11 602, 040 359 909** in

051 338 811

Krizni telefon od petka od 18.00 do prvega delovnega dne do 9.00 na ☎ **051 338 811**

✉ **zenska@svetovalnica.org**

Združenje za MOČ – Celostna

psihosocialna pomoč žrtvam spolnega nasilja in drugih oblik nasilja

vse dni v tednu, tudi izven delovnega časa, na ☎ **080 28 80** in **041 204 949**

✉ **info@zamoc.si**

fb **@SkupajZaMoc**

Beli obroč Slovenije, Društvo za pomoč žrtvam kaznivih dejanj

od ponedeljka do petka od 10.00 do 16.00 na: ☎ **01 430 54 90** in **040 772 276**

✉ **beliobroc@gmail.com**

Združenje invalidov – Forum Slovenije

vsak dan od 8.00 do 21.00

☎ **041 381 679**

✉ **info@zifs.si**

Svetovanje, namenjeno otrokom, mladostnikom, staršem, strokovnim in dežurnim delavcem:

Lunina vila, Inštitut za zaščito otrok

24h/dan ☎ **031 665 266**

✉ **svetovanje@luninavila.si**

Zavezanost skupnemu poslanstvu

Liljana Batič, direktorica Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana

Z a v o d
z a o s k r b o
n a d o m u
Ljubljana

V Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana izvajamo socialno oskrbo na domu za starejše, invalide in kronično bolne. Tudi med epidemijo novega koronavirusa smo izvajali pomoč na domu. Obseg dejavnosti smo bistveno zmanjšali, poskrbeli pa smo predvsem za tiste uporabnike, ki bi bili brez naše pomoči povsem nemočni in resno ogroženi.

Foto: arhiv DSO Ljubljana Vič - Rudnik

V tem času je bila ustrezna zaščita vseh izredno pomembna, saj so naši uporabniki večinoma starejši, torej najbolj ranljiva skupina za prenos okužbe. Predvsem v tesnem sodelovanju z ustanoviteljico, Mestno občino Ljubljana, kasneje pa tudi s pristojnim ministrstvom, nam je uspelo zagotoviti ustrezno zaščitno opremo. Srečevali smo se tudi z velikimi stiskami starejših, ki so se zaradi razmer še bolj boleče srečevali z osamljenostjo. Da bi zmanjšali stiske, smo v tem času organizirali telefonsko prostovoljstvo, v katero so bili vključeni naši prostovoljci in predstavniki mestnih kulturnih organizacij.

Naši zaposleni in prostovoljci so z veliko požrtvovalnostjo ter odgovornostjo pri svojem delu še enkrat pokazali, da predano in srčno opravljajo svoje delo. Na tem mestu jim ponovno izrekamo pohvalo in zahvalo, brez njihovega prispevka ne bi zmogli biti tako uspešni.

Glede na to, da ob pojavu nove bolezni nismo vedeli, kakšna je, kako se prenaša in na kaj točno moramo biti pozorni pri delu, smo zelo pogrešali jasna navodila za ravnanje, da bi se zaščitili pred prenosom okužbe. Zavedati se moramo, da se oskrba na domu precej razlikuje od oskrbe v instituciji, kot so zdravstvene ustanove in domovi za starejše, kjer je možno prostore ustrezno pripraviti in

razkužiti. Dobra organizacija dela in velika zavezanost zaposlenih skupnemu poslanstvu sta pripomogli, da smo lahko nemoteno poskrbeli za uporabnike. **Zelo smo zadovoljni in si štejejo v velik uspeh in potrditev, da smo ustrezno ravnali, saj niti med zaposlenimi niti med uporabniki ni bilo obolelih.**

Iz izkušenj, ki smo jih pridobili v času epidemije, smo se veliko naučili in že sedaj načrtujemo potrebne ukrepe ob morebitnem novem izbruhu. Z Mestno občino Ljubljana se dogovarjamo, kako in kje bomo nabavljali vso potrebno zaščitno opremo, kje bomo dobili dovolj finančnih sredstev za dodatne nakupe in ostale spremljajoče stroške.

Želimo si, da bi se tudi država pravočasno in ustrezno odzvala na naše potrebe in nam pomagala varno izvajati storitev za vse, ki jo potrebujejo. Pomoč na domu je namreč pomembna storitev v podporo ljudem, ki živijo na svojih domovih, in njihovim svojcem.

Želimo si, da do novih okužb ali epidemije ne bi prišlo in da bi starejši mirno in z dostojanstvom uživali v jeseni svojega življenja, tam, kjer so najraje, na svojem domu. Zaradi njihovih potreb in želja ponudbo naših storitev v zadnjih letih širimo tudi z različnimi evropskimi projekti, s storitvami delovne terapije, fizioterapije, zdravstvene nege in dietetike ter medgeneracijskimi druženji v okviru lokalnih projektov.

Ostani doma?

Eva Gračanin, Društvo Legebitra

»Ostani doma« je bil eden najpogostejše izrečenih ali slišanih stavkov v zadnjih treh mesecih. Enostaven in razumljiv stavek. Za vse pa to ni bilo enostavno.

Predvsem mladi geji, lezbijke ter biseksualne in transspolne osebe (LGBT-osebe) so zaradi različnih okoliščin tvegale večjo verjetnost za brezdostvo ali pa so se morale vrniti v domače okolje. To zanje ni nujno varno okolje, saj doma mogoče niso razkrite kot LGBT-osebe ali pa njihove primarne družine ne sprejemajo njihove spolne usmerjenosti oziroma identitete. **V teh zaostrenih razmerah so se prejšnje duševne stiske poglobile, pojavile so se nove, družinski odnosi so se zaostri, pred odkritim sovražnim govorom**

pa se ni bilo mogoče nikamor umakniti.

Hkrati smo organizacije, ki opozarjamo na stiske LGBT-oseb in jim pomagamo, omejile dostopnost do programov ter podporne storitve preusmerile na splet. Kratkoročno je bila to ustrezna rešitev, a nevzdržna za dlje časa. Organizacije smo zato na podlagi uradnih smernic začele postopoma omogočati fizično dostopnost do podpornih storitev, saj je stiska pri naših ciljnih skupinah zaradi epidemije in posledičnih ukrepov še vedno globoka.

Pri Društvu Legebitra spet izvajamo:

- individualna informiranja in psihosocialna svetovanja za LGBT-osebe in njihove starše: www.legebitra.si/ponujamo/#svetovanje
- nekatere aktivnosti v Mladinskem centru Legebitra: www.facebook.com/Legebitra
- testiranja na hiv in druge spolno prenosljive okužbe za moške, ki imajo spolne odnose (tudi) z moškimi: www.kajisces.si
- svetovanja o hivu in drugih spolno prenosljivih okužbah: www.kajisces.si/podpora
- aktivnosti v sklopu Pravne svetovalnice LGBT: www.lgbtpravice.si/pravna-svetovalnica

Precej aktivnosti pa v živo izvajajo tudi druge organizacije LGBT, ki delujejo predvsem v Ljubljani

- Društvo DIH: www.dih.si
- Društvo Kvartir: www.kvartir.org
- Društvo Parada ponosa: www.ljubljana.pride.org
- Društvo ŠKUC, Kulturni center q: www.kulturnicenterq.org
- Društvo Out in Slovenia: www.outinslovenija.com
- Zavod TransAkcija: www.transakcija.si

Je doma varno?

Ana Jereb, Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

Društvo SOS telefon se je v preteklih mesecih soočilo z veliko spremembami, ki so posledica t. i. koronakrize in hkratnega porasta napetosti v širši družbi. V tem času so tempo našega dela merile spremembe, s katerimi smo se dnevno soočale. Prinesle so nam tako izzive kot dodaten stres in skrb zaradi zaščite zdravja uporabnic in uporabnikov v naših programih, lastnega zdravja in zdravja najbližjih.

Kot kolektiv društva smo k novim izzivom pristopile tako z vidika krepitve moči vseh, ki se na nas obračajo, uvedle smo spletno podporno skupino, pozornost pa smo namenjale tudi krepitvi vsake posamične članice kolektiva. Ko so se javni prostori začeli zapirati in se je oglasil nasvet, naj vsi ostajamo doma, smo se zavedele, da ravno ti varovalni ukrepi nekatere posameznice naše ciljne skupine spravljajo v zelo nevarne, tudi življenjsko ogrožujoče situacije. Lastni domovi so za žrtve nasilja najnevarnejši prostori. Ker smo se zavedale nevarnosti za uporabnice naših storitev in ker so v prvih dveh tednih karantene telefoni obmolknili, smo se podale v aktivno iskanje pristopov.

Prepoznale smo redke vstopne točke v javni prostor, kamor so ženske imele dostop, in pomembno nam je bilo, da smo tam in da lahko vzpostavijo stik z nami. Zato smo zagotovile večjo medijsko prisotnost SOS telefona za ženske in otroke – žrtve nasilja, dodatno oglaševale številko za individualno svetovanje, navezale smo stike z velikimi trgovskimi verigami, kjer smo s plakati vstopile v trgovine z živili po celi Sloveniji, in nekaterimi občinskimi glasili ter skupaj s sorodnimi nevladnimi organizacijami prišle v lekarne in avtobuse,

kjer se na telopih še vedno vrtijo naša obvestila, naše številke so se pojavljale med vsakodnevnimi novinarskimi konferencami na temo koronavirusa. **Iskale smo pot med omejitvami in med nujnostjo pomoči žrtvam nasilja, zaradi katerih smo tu.** Po začetnem zatišju s klici na SOS telefon je sporočanje, da smo za žrtve nasilja še vedno tu, obrodilo sadove in število klicev je močno poraslo. V razmišljanju o dostopnosti za žrtve nasilja smo v tem času spet obudile razvijanje ideje o širitvi dostopnosti SOS telefona na vsakodnevno 24-urno pomoč.

Ob skrbi za uporabnice in uporabnike smo se usmerile tudi k podpori, namenjeni kolektivu. Čeprav je naš delovni obseg ostal nespremenjen, smo prilagodile način izvajanja dela, tako da so individualna svetovanja prešla od osebnih srečanj k video in telefonskim pogovorom; obe zatočišči za žrtve nasilja sta ostali odprti za nove uporabnice in njihove otroke. S krepitvijo delovnih in kolegialnih odnosov med sodelavkami prispevam tako k zaščiti našega dela kot k skupnemu boju zoper trenutne kot tudi prihajajoče izzive.

Želimo biti podpora vsem, ki se nas odločijo poklicati. Zato vas pozivamo, da ne oklevate in nas pokličete na 080 11 55, me vas čakamo.

www.drustvo-sos.si

Stoletje
tisocin
svetlob

...

PETER LAMPIČ

*ljubljski fotograf treh stoletij
(1899–2001)*

dr. David Petelin

Peter Lampič se je rodil še v črno-belih fotografskih časih, ob koncu 19. stol. V takratnem deželnem glavnem mestu vojvodine Kranjske še ni bilo posebne fotografske šole. Kot je bilo značilno za mnoge takratne poklice, si se ga moral priučiti pri mojstru. Še ne polnoletni Peter, ki ga je fotografiranje narave navduševalo že v zgodnjih mladostniških letih, je naredil prve korake v fotografsko umetnost pri ljubljanskem fotografu Marinku. Tam je tudi uspešno zaključil pomočniški izpit. Vse do leta 1924 je bil pomočnik v ateljeju portretnega fotografa Franca Kunca na Wolfovi ulici 6. Atelje je slovel po kakovostnih kabinetnih portretih. Peter Lampič je nato do leta 1932, ko je odprl svoj atelje v novozgrajeni hiši v Stožicah, osem let delal, se učil in fotografiral pri vdovi znanega ljubljanskega fotografa Avgusta Bertholda, prvega slovenskega umetniškega fotografa. Peter Lampič je v fotografskem ateljeju Berthold v secesijskem slogu na Tavčarjevi ulici izpopolnil fotografske tehnike in spretnosti ter leta 1932 opravil mojstrski izpit. Vse do svojega 70. leta je od jutra do večera pri dnevni svetlobi ustvarjal raznovrstne portrete, od fotografij za dokumente do skupinskih fotografij po naročilu ob cerkvenih praznikih, porokah in drugih dogodkih. Od jutra do večera je tičal v ateljeju in temnici. Za hobi je v redkih prostih trenutkih fotografiral svojo družino na sprehodih v naravo. V predvojnem obdobju je veliko eksperimentiral in posnel tudi nekaj barvnih fotografij. Kot izjemen fotograf je v svoj objektiv za vse čase zajel številne utrinke iz kulturnega, društvenega, športnega, družbenega in verskega življenja med obema svetovnima vojnama na obrobju Ljubljane. Fotograf Peter Lampič je bil na prelomu tisočletja dobesedno starosta slovenskih fotografov, v letu 2001 pa je preminil v družinskem krogu. Nekoč je dejal, da je verjetno zato živel tako dolgo, ker se nikoli ni bal smrti. Kot mnogi ljubljanski fotografi se je pri njem izučil fotografiranje tudi sin Janez, ki je skupaj s sestro Majdo podaril izjemno bogat fond Muzeju novejši zgodovine Slovenije. Fond obsega 42.500 črno-belih negativov na steklenih ploščah, skupaj z inventarnimi knjigami, v katerih je natančno zapisoval dogodke in fotografirane osebe. Leta 2010 se mu je muzej poklonil z razstavo Stoletje tisočerih svetlob in ob tem izdal monografijo z izbranimi fotografijami, ki zajemajo vsa področja mojstrovega delovanja: od ateljejske do krajske fotografije.

Na prejšnji strani:

Peter Škerl: cikel Ljubljana, Peter

Poletje v Ljubljani bo kulturno!

Poletje s Kinodvorom

Anja Banko, Kinodvor

Foto: Matjaž Rušč

Če ste tudi vi pogrešali čarobnost kino izkušnje, so julijski in avgustovski večeri v samem središču mesta primeren čas, da jo doživite na še bolj izjemen, poletno sproščeni način. Vas ne bi mikal kino pod zvezdami in v toplem objemu prijetnega večernega vetriča? Kinodvor bo seveda poskrbel, da bo ta izkušnja udobna in varna za vse!

Kot običajno je Kinodvor svoje filmske kolote v drugi polovici junija zagnal na **Kinodvorišču**, kamor se spet vrača v avgustu. Pred tem se poletne projekcije na prostem selijo na dve tradicionalni prizorišči.

Na Ljubljanskem gradu bo filmsko platno v sklopu **Filma pod zvezdami** razpeto **med 16. julijem in 8. avgustom**. 16. julija ga bodo otvorile **Jadralka**, navdihujoč dokumentarec o Tracy Edwards, ki je drzno skočila v moški zelnik in postala skiperka prve jadrnice z izključno žensko posadko na najbolj ekstremni regati sveta. Nadalje bo program zajadral med raznoterimi, a izvrstnimi naslovi: od posebne projekcije dokumentarnega filma o Leonardu Cohenu in njegovi muzi vse do dolgo pričakovanega, čarobno-pravljičnega spektakla **Ostržek**.

Že teden za tem pa se filmske projekcije selijo na Kongresni trg, kjer bo filmsko platno pred

pročeljem Slovenske filharmonije gostovalo **med 11. in 13. avgustom**. Trije brezplačni filmski večeri v sklopu **Letnega Kinodvora na Kongresnem trgu** bodo obeležili tri pomembne obletnice: ob 75. obletnici konca druge svetovne vojne praznuje 80. obletnico nesporna klasika Charlieja Chaplina **Veliki diktator**. Drugi večer bo posvečen stoletnici rojstva legende Yula Brynnerja. Praznovali jo bomo s projekcijo ikoničnega ameriškega vesterna Johna Sturgesa **Veličastnih sedem**. Zadnji večer pa bo v sodelovanju s Slovensko kinoteko ob stoletnici rojstva velikana italijanskega filma **Federica Fellinija** na ogled eden njegovih biserov, ki bo obenem uvertura v cineastovo jesensko retrospektivo v Slovenski kinoteki.

Tako na Filmu pod zvezdami kot v Letnem Kinodvoru na Kongresnem trgu so filmi predvajani v izvornem jeziku s slovenskimi podnapisi. Film, katerih jezik ni angleški, so podnaslovljeni tudi v angleščini.

Poletje v kinu

Film pod zvezdami: od 16. julija do 8. avgusta, vsak dan ob 21.30, Ljubljanski grad; vstopnice: 5 €, 6 € (predpremiere)

Letni Kinodvor na Kongresnem trgu: od 11. do 13. avgusta, vsak dan ob 21. uri; vstop je prost
Kinodvorišče: od 17. do 29. avgusta, vsak dan razen ob nedeljah; atrij Slovenskih železnic, vhod skozi Dvorano Kinodvor

Skrivnosti muzejev

Majolika v Narodnem muzeju Slovenije

Jelka Šutej Adamič

Narodni muzej Slovenije hrani vrsto vrednih predmetov premične dediščine – le kdo ne pozna situle z Vač, neandertalske piščali iz Divjih bab ter idola ali deblaka z Ljubljanskega barja? Toda tokrat nam bo dr. Mateja Kos z Oddelka za zgodovino in uporabno umetnost, kjer skrbi za keramiko, steklo, slikarstvo in skulpture, predstavila majoliko.

Foto: Tomaž Lauko, hrani: NMS

Ročka za vino – majolika, izdelek tovarne Svit Kamnik, šestdeseta leta 20. stol.

Ta mesec bodo namreč v muzeju otvorili občasno razstavo majolik, predstavili keramično tehniko za njeno izdelavo in jo postavili na ogled kot obliko posebne posode, namenjene pitju vina. Razstavo so pripravili v sodelovanju s sodelavci Medobčinskega muzeja Kamnik.

Na Slovenskem keramične tehnike za izdelavo majolik niso poznali vse do dvajsetih let 18. stol. Majolika (oblika posode) je postala priljubljena v 19. in 20. stol., ko so zlasti v drugi polovici prejšnjega stoletja sloveli izdelki keramične tovarne Svit Kamnik. Majolika je zagotovo tudi eden najbolj zanimivih turističnih spominkov. Posebna oblika ročke za vino je ime dobila po keramični tehniki majolika, ta pa je poimenovana po španskem otoku Majorka. Tehniko so v 15. in 16. stol. izpopolnili v Italiji, od koder izvira tudi ta oblika posode.

Del slovenske identitete – uvožen

Majolika, posoda za vino s kroglastim trebuhom in trilistnim ustjem z lijem, **ima v slovenski ljudski umetnosti poseben status, saj je simbol zabave v dobri družbi in s tem užitka ter**

dobrega počutja. Je tako rekoč mitološki predmet, tako kot panjska končnica ali kozolec, tesno povezan s posebnostjo slovenskega naroda. Obenem gre za pivsko posodo in je zato že skoraj del slovenske duhovne identitete.

Dr. Mateja Kos razlaga, da je majolika za nas zanimiva predvsem kot v svojem času prestižna keramična tehnika, za katero je značilna uporaba kositrove glazure. V glazuro namreč dodajo kositer, ki povzroči, da je po žganju bleščeče neprozorne bele barve. *»Iz arhivskih virov vemo, da so jo samo na ozemlju sedanje Slovenije izdelovali le zelo kratek čas v sredini 18. stol. Vse naše delavnice in tovarne, tudi kamniška, so uporabljale drugo vrsto keramike, belo prst. Zato se zastavi zanimivo vprašanje, od kod ime za posodo, ki ji strokovno rečemo ročka za vino, majolika. In kako to, da ima posebno mesto v slovenski ljudski in popularni kulturi? Od kod, če te tehnike pri nas niso uporabljali? Pa še sama oblika posode z okroglim trebuhom, poudarjeno nogo in trilistnim ustjem z livkom prav tako prihaja iz italijanskih dežel,«* razmišlja Mateja Kos in zaključí, da smo jo očitno posvojili, tako kot tudi

narodno nošo, ki je prav tako umetna tvorba. **Za muzealce je bila zanimiva ta dvojnost med uvoženo obliko in njenim statusom kot del slovenske ljudske kulture.**

Še nekaj drugih ocirkov

Seveda me je zanimalo, katera je najstarejša ohranjena majolika in ali jo hranijo v muzeju. *»Odvisno,«* se mi je v odgovor nasmehnila sogovornica. *»Če govoriva o obliki posode, potem je v zbirki uporabne umetnosti (od srednjega veka naprej) gotovo najstarejša tista, ki so jo arheologi med potapljanjem našli v Ljubljani in je s konca 14. stol. Če govoriva o najizvirnejši, bi izbrala med izdelki ljubljanske tovarne Dekor. Če pa se odločamo znotraj keramičnega materiala, torej majolike, pa bi omenila dve vazi v obliki albarella z motivom Vanitas iz časa med 1560 in 1570.«*

Pomodrovala sem, da se je majolika med Slovenci prijela, ker radi zaužijemo kapljico rujnega. *»Tega ne vemo, očitno pa je bilo pitje (in je še) kar popularna zabava. Res pa je zanimivo, da ne vemo, zakaj se je ta oblika pri nas tako prijela.«*

23. mednarodni festival Mladi levi 2020

dr. Uroš Grilc, foto: Nada Žgank

22.–29. avgust 2020, Stara mestna elektrarna – Elektro Ljubljana, Odprti oder in druge lokacije po Ljubljani

Na Tabor spet prihajajo rjovet Mladi levi!

Mednarodni festival **Mladi levi** bo letos, tako kot vse okrog nas, malo drugačen.

Na njem se bo predstavilo veliko odličnih domačih umetnikov. Nekateri pripravljajo sveže predstave in instalacije posebej za festival, med njimi **Mirjana Medojević** in **Jaka Andrej Vojevec**. Predstavili se bodo tudi umetniki mlajše generacije – **Brina Klampfer**, **Nika Švab**, **Luka Martin Škof**, **Tery Žeželj** ter **Ivana Vogrinc Vidali**. Festival pa bo v Ljubljano povabil tudi mednarodne umetnike, med drugimi italijansko umetnico **Francesco Grilli**, švicarskega umetnika **Borisa Nikitina**, belgijskega umetnika **Benamina Verdoncka**, francoskega cirkusanta **Camilla Boîtela** ter avstrijsko-bosanski kolektiv **God's Entertainment**.

Festival bo aktualen, komentarje na trenutno stanje v družbi in svetu pa bo podal tudi skozi vrsto filozofsko-umetniških pogovorov. Mladi levi bodo zasedli različne lokacije v soseski Tabor – tudi novovzpostavljeni #odprtioder na Muzejski ploščadi ter seveda Staro mestno elektrarno.

📍 www.bunker.si

Ljubljana Festival: neustavljiva moč umetnosti

Maruša Šinkovič, Festival Ljubljana

Foto: Darja Štravs Tisu

Ljubljana Festival 2020, prvi večji festival, ki ni bil odpovedan zaradi epidemije, so slovesno otvorili 2. julija. Poslušalce pod odrom in v parku so navdušili z Beethovnovno 9. simfonijo in 3. klavirskim koncertom v izvedbi Orkestra Slovenske filharmonije, rezidenčnega orkestra Festivala Ljubljana 2020, Zbora Slovenske filharmonije ter Komornega zbora Megaron, skupaj s prvo damo črno-belih tipk Dubravko Tomšič Srebotnjak ter izbranimi solisti pod taktirko maestra Charlesa Dutoita.

Končno je prišel čas, da se umetnost spet vrne tudi na odrske deske. Pandemija je močno zamajala naše področje, zato smo se letošnjega **Ljubljana Festivala** lotili nekoliko drugače, vsekakor pa je tudi letos naše vodilo svežina in kakovost, v družbi velikih svetovnih in domačih umetnikov.

Poletje bo dolgo in pestro, obogateno s številnimi prireditvami, ki jih brez močne volje ne bi mogli organizirati. Čas, ko se je vse čez noč nenadoma spremenilo, je v nas spodbudil ustvarjalnost, domiselnost in zavedanje, da je kultura osnovna človekova potreba, ki je ne moremo ustaviti.

V letošnjem letu bomo na Ljubljana Festivalu posebno pozornost posvetili **Ludwigu van Beethovnu**, ki je ob 250. obletnici rojstva v program uvrščen pogosteje kot sicer. Vsekakor smo izjemno veseli in ponosni, da smo lahko potrdili gostovanje, ki je za sabo potegnilo večletni trud, in sicer nastop vrhunske operne pevke **Ane Netrebko** z **Jusifom Ejvazovim**, prisluhnili pa bomo tudi tenorju Jonasa Kaufmana. Tudi letos ne bo manjkalo izjemnih baletnih, opernih in gledaliških predstav, Ljubljana Festivala na Ljubljani, XXIII. Mednarodne likovne akademije, mojstrskih tečajev, komornih

koncertov ter otroških in mladinskih delavnic.

Vabimo vas, da se vse do 30. avgusta z nami zadržujete v središču kulturnega doživetja, kjer vas pričakujejo slovita imena svetovnih in domačih umetnikov. Prepričani smo, da bo tudi 68. izvedba Ljubljana Festivala uspešna in da boste nanj ohranili lep spomin.

Na prireditvah bo po navodilih Nacionalnega inštituta za javno zdravje poskrbljeno za zdravje tako obiskovalcev kot tudi nastopajočih.

📍 www.ljubljanafestival.si

Ljubljančanka: Tina Popovič

Ne vem, kaj me v tem mestu poganja, a nekaj me

Živa Čebulj, foto: Dunja Wedam

Tina Popovič, vodja zavoda Divja misel in pisarne Ljubljane – Unescovega mesta literature, ustanoviteljico Knjižnice pod krošnjami, organizatorico knjižnih sejmov, predvsem pa vodjo Vodnikove domačije, sem že večkrat srečala na kakem knjižnem sejmu, literarnem večeru, javnem branju, a končno je prišel čas, ko sva se lahko ujeli na kavi.

Pravzaprav se to samo tako reče: v resnici sva se dobili – na knjigi, v naročju prijetne vrbove sence na Trnovskem pristanu, kjer trenutno domuje ena od devetih ljubljanskih Knjižnic pod krošnjami. Ob plivkanju Ljubljance sta že posedali dve bralki, zatopljeni vsaka v svojo knjigo, tako kot je naju potegnilo v pogovor.

Tina Popovič, dobili sva se v eni od Knjižnic pod krošnjami, ki so zrastle na vašem zelniku. Kakšne knjižnice so to?

Ko smo postavili prvo pod vrbe na Trnovski pristan, je bilo za večino težko razumljivo, da knjige izposojamo za branje, da ničesar ne prodajamo. To so knjige na izbranih lokacijah, kjer je lepo posedati. **Branje je ena najbolj smiselnih reči, ki jih lahko počnemo v prostem času, če ne gledamo samo v zrak, kar je tudi pomembno.** Ležanje in branje na javni travi po toliko letih ni več nenavadno, Knjižnice pod krošnjami pa so v Ljubljani postale del poletne javne infrastrukture.

Če bi nama jo zagodlo vreme, bi se najbrž srečali na Vodnikovi domačiji.

Na zavodu Divja misel, ki ga vodite, domačijo upravljate od leta 2015. Pod vašim vodstvom je postala živahno literarno središče, hiša branja, pisanja in pripovedovanja.

Vodnikovo domačijo smo razvili v prostor, ki kaže, da z dobro vsebinsko zasnovano, voljo za ustvarjanje in delo lahko ustvarjamo in vzdržujemo skupnostne prostore, ki služijo mnogim in dajejo prostor dobrim vsebinam. Za uspeh je poleg izjemnih sodelavcev pomembno tudi zaupanje, ki smo ga deležni

Prihodnost je v povezovanju, sodelovanju ter branju in kupovanju knjig.

od Oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana. **Svoboda v načrtovanju in možnost sprotnega odločanja, kam in kako, to so pogoji za delo, ki prinašajo številna preizkušanja, igranje in dragocene nepredvidene rezultate.**

V prihodnjem letu je predvidena celostna obnova Vodnikove domačije, kar nas tudi veseli.

Vodite tudi pisarno v sklopu pridobljenega stalnega naziva mesta – Unescovega mesta literature. Se snujejo kaki novi projekti?

Kot pisarna povezujemo literarno skupnost v Ljubljani, skupaj z Oddelkom za kulturo načrtujemo smiselne korake na področju literature v mestu, iščemo načine, ki večjajo pomen knjige in branja v mestu. S tem namenom radi sodelujemo tudi s sorodnimi organizacijami z drugih področij. Na www.mestoliterature.si lahko spremljate naše aktivnosti in **mesečni napovednik vseh literarnih dogodkov v mestu** ter spoznate organizacije in prostore s področja literature v mestu.

Kaj vam pomeni Ljubljana? Še posebej zdaj, ko se prebujate iz pandemije?

Kar se zdaj dogaja, je strašno. Ograje v mestu, sovraštvo, ki skače iz ust in z zapisov, nestrokovna politična kadrovanja, ki lahko poderejo veliko zgrajenega, netolerantnost do drugosti in drugačnosti, kar smo, če ne danes, jutri vsi. Sinhrona ustavitev kolesja je prinesla pomemben odmor, zdaj, ko spet vsi tečemo, pa se zdi, da je utrujenost še večja in izgubljenost velika. Ljubljana je v primerjavi z drugimi prestolnicami morda zaspano mesto,

spa, kot ji pravi kolega. Name pa ne deluje uspavalno. Ne razumem prav dobro, kaj me v tem mestu poganja, a nekaj me.

V Ljubljani sicer opažam nekakšen strah pred praznino, tišino. Kongresni trg, ki je tako lep prazen, se ves čas polni z aktivnostmi, ob katere se spotikamo. Verjetno je to podobno kot ves čas prižgani televizorji v dnevni sobah. V mestu imam rada prazne prostore – pa seveda tudi ljudi, srečevanja in majhne intimne prostore.

Ste torej urbana ženska. Kaj pa stiki z naravo? Imate morda v najemu kak vrtiček?

Narava vedno in kadarkoli. Gozd, barje, hribi, reke, morje. Pozicija Ljubljane je v tem smislu izjemna. Zgodba vrta v mestu je pa tale. Na protestih leta 2012 sem spoznala gospoda, ki me je vprašal, kaj bi se mi v tistem trenutku zdela najbolj smiselna stvar, in odgovorila sem mu: imeti vrt, šariti po zemlji. Izkazalo se je, da je gospod lastnik najlepših vrtov v Ljubljani, in čez dva dneva nam je kos zemlje prijazno dal v brezplačno uporabo. Tri leta smo vrtnarili, nekaj najlepšega je bilo večerno zalivanje, vsa ta zelišča in strukture zelenja, že vonji in sprehajanje po teh vrtovih so bili užitek.

Od kod torej vsa ta energija in nove ideje?

Kar počnem, mi nekako prihaja pred nos, je splet naključij in priložnosti, ki mi jih najverjetneje v veliki meri nudi tudi Ljubljana. Z vsem, kar je. In vsem, kar ni.

Daljši pogovor z Ljubljančanko Tino Popovič lahko preberete na www.ljubljana.si.

Knjižnica pod krošnjami

V mestu tudi to poletje branje pod drevesi

Gaja Naja Rojec, Vodnikova domačija, foto: Dunja Wedam

Ustavi se. Vzemi si čas za dobro knjigo in jo prelistaj v pomirjujoči senci. Knjiga v naravi je pozabljeno zadovoljstvo!

Gotovo ste jo že srečali, Knjižnico pod krošnjami. Knjige, rdeči ležalniki in črke na blazincah že 16. poletje polnijo trave pod mogočnimi krošnjami v Ljubljani in po Sloveniji. Iz preproste ideje knjig pod drevesi se je projekt razvil v prepoznano in dobro obiskano parado branja in druženja. V sodelovanju z založbami, partnerji in podporniki letos zagotavlja brezplačno branje, listanje in uživanje na **9 lokacijah po Ljubljani** ter 14 drugih po Sloveniji.

Knjižnica pod krošnjami je zbirka kakovostne literature na dosegu rok, ki z umeščanjem v javni prostor neguje in širi bralno kulturo. K branju

Poletje na platnu in med platnicami

projekcije filmov

pogovori ob knjigah

filmska knjigarna

6 dni druženja na prostem
z morilci, tatovi, knjigami in filmi.
Brezplačno. Pridite!

Ljubljana, Letni kino Slovenske kinoteke
na Muzejski ploščadi Metelkova
11.–16. avgust 2020

Mestna občina
Ljubljana
Urad za mladino
Oddelček za kulturo

Ljubljana2025
Evropska prestolnica kulture
Kandidatka

slovenska kinoteka

LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...

in užitku spodbuja vse generacije, domače in tuje obiskovalce. Na policah so zastopane različne zvrsti in formati, od leposlovja, stripa, slikanic in mladinskih romanov do humanizma, strokovne literature in literature s področja umetnosti. Pod krošnjami zahvaljujoč podpori cele vrste domačih založnikov najdete tudi knjižne novosti in dela domačih ustvarjalcev, ki ponujajo vpogled v najnovejšo knjižno produkcijo.

Letošnja sezona se je pričela z majhnim zamikom in varnostnimi ukrepi. Na bralnih enotah vas letos poleg knjig pričakujejo razkužila, časopisov in revij ni, brane knjige pa morajo tudi tu v karanteno. V knjižnicah pod krošnjami lahko uživate **na Trnovski plaži in na vrtu Plečnikove hiše v Trnovem, v parku Tivoli, v Ameriški knjižnici na Kongresnem trgu, v Botaničnem vrtu in v atriju galerije Škuc**. Pod krošnje se je, v sodelovanju z Združenjem Spominčica - Alzheimer Slovenija, ugneznila **nova enota v Savskem naselju**, z julijem pa sta pričeli obratovati še knjižnica **na ploščadi pred Švicarijo** (v sodelovanju z Mednarodnim grafičnim in likovnim centrom) in mala knjižnica pod mogočno plezalko **na dvorišču Delavnice Levo**. Bralna otoka za otroke se nahajata tudi v dnevnem centru Mala ulica in po novem na zelenici ob Pionirskem domu v času varstva v poletnih šolah.

📍 www.knjiznicapodkrošnjami.si

Knjižnico pod krošnjami so zasnovali in vodijo na zavodu Divja misel, ki ga od leta 2015 poznamo tudi po upravljanju z Vodnikovo domačijo. Rojstno hišo v Šiški so spremenili v živahno literarno središče, na domačiji pa deluje tudi galerija, posvečena ilustraciji, ter pisarna Ljubljane, Unescovega mesta literature, ki povezuje literarno skupnost v mestu.

📍 www.mestoliterature.si

Znanci z velike ceste

Barbara Marinčič,
Mestna knjižnica Ljubljana

Na veliki cesti, kot je **Tržaško cesto** poimenoval književnik Tone Seliškar, so se letos spomladi začela prenovitvena dela s posodobitvijo poti za pešce in kolesarje, dodatno ozelenitvijo in kakovostnejšim javnim prostorom.

Foto: arhiv Kamre

S ciklom dogodkov Znanci z velike ceste želimo v tej skupnosti ohraniti spomin na kulturno zapuščino, jo povezati s kulturnimi dogodki, predvsem pa osvetliti zgodovino Tržaške ceste, ki se bo kmalu zableščala v novi podobi.

Spretno je sovpadla 120. obletnica Seliškarjevega rojstva, ki je bil rojen na Tržaški cesti 17. Knjižnica Prežihov Voranc je zaradi svoje lege neposredno povezana s Tržaško cesto, zato začenjamo cikel dogodkov Znanci z velike ceste o pomembnih ljudeh in stavbah s Tržaške.

Tržaška cesta na območju Mestne občine Ljubljana je odsek zgodovinske tržaške ceste, ki vodi od Ljubljane do Trsta. Prvo uradno poimenovanje se je pojavilo konec 18. stol. kot Triesterstrasse. Ljubljanski del Tržaške ceste ima bogato in pestro zgodovino. **Ob izkopavanjih so tukaj našli številne arheološke najdbe iz rimske dobe, različne odseke ceste so večkrat preimenovali, spreminjali so traso, z novogradnjami so nastajale nove ceste in ulice, ki so se navezovalle na Tržaško cesto, vzdolž nje stoji več zgodovinsko pomembnih gospodarskih objektov.** Raziskovanje Tržaške ceste nas ne popelje le v zgodovino Tobačne tovarne, tovarne Ilirija, obrata Prve kranjske tovarne testenin (Pekatete), nekdanje Tovarne konzerv in mesnih izdelkov, cerkve sv. Antona Padovanskega, ampak tudi v ozadje nastanka kolonije hiš Stan in dom, Dolgega mostu, Gimnazije Vič, studia Narta in nenazadnje Knjižnice Prežihov Voranc. Letošnja jesen bomo v knjižnici več pozornosti namenili pisatelju Tonetu Seliškarju, Tobačni tovarni ter namensko zgrajeni stavbi Knjižnice Prežihov Voranc.

Pesnik in pisatelj **Tone Seliškar** se je rodil 1. aprila 1900. Vsem mladim bralcem se je vtisnil v spomin z mladinsko povestjo *Bratovščina Sinjega galeba*, ki je s sporočilom o tovarištvu in pogumu aktualna še danes. Za nas sta posebej zanimivi še dve drugi Seliškarjevi deli, roman *Tržaška cesta* in mladinska pripoved *Deček z velike ceste*, v katerih opisuje ljudi, ki so živeli ob tej pomembni ljubljanski prometnici. Knjižnica se bo pisatelja spomnila z **razstavo na prostem** (na obzidju pred knjižnico) in s **predavanjem** literarne zgodovinarja **dr. Toneta Smoleja**.

Poseben pečat je Tržaški cesti dala **Tobačna tovarna**. Graditi so jo začeli leta 1872 med Tržaško cesto in železnico Dunaj-Trst. V začetku 20. stol. je bil to največji tovarniški kompleks v Ljubljani, zgradbe so tvorile pravo mestno četrt. Leta 1903 je bilo v njej zaposlenih največ ljudi v vsej zgodovini tovarne (2447), kar je tedaj znašalo velik del prebivalcev Ljubljane. Življenje delavcev v Tobačni je bilo prežeto tudi s kulturo in športom, saj so imeli svoj ansambel, pevski zbor in knjižnico, ki je leta 1956 del svoje zbirke darovala takrat novoustanovljeni Knjižnici Prežihov Voranc. Z zanimivo zgodovino tega gospodarskega giganta, s katerim so prepletene usode številnih ljudi, se je na Slovenskem ukvarjal kustos Muzeja in galerij mesta Ljubljane **dr. Blaž Vurnik**, ki ga bomo s predavanjem o Tobačni tovarni v knjižnici gostili v okviru letošnjih Dnevov evropske kulturne dediščine.

Knjižnica Prežihov Voranc s svojo kulturno, izobraževalno in socialno vlogo predstavlja pomemben prostor za prebivalce četrtne skupnosti Vič, Rožnik in Trnovo, stavba, v kateri knjižnica deluje od leta 1988, pa je tudi arhitekturni biser ob Tržaški cesti, ki ga je zgradil arhitekt Igor Skulj. Leta 2018 je minilo 30 let od njene izgradnje, zato bomo med Znance z velike ceste uvrstili tudi **Knjižnico Prežihov Voranc** in njen pomen za kulturno dogajanje na Viču, zlasti na področju literarne in likovne umetnosti. Dotaknili se bomo tudi vloge, ki jo je imela na razvoj knjižničarske stroke sodobna, namensko zgrajena stavba, ter izzivov knjižnice v prihodnosti, ki jo čakajo zaradi uvajanja novih tehnologij in vsebin.

V ciklu dogodkov Znanci z velike ceste bomo spoznali še zgodovino cerkve Antona Padovanskega, Gimnazije Vič, tovarne Ilirija ter znane Vičanke in Vičane.

Z zagotavljanjem kakovostnega javnega prostora, ki ga bo prinesla prenova Tržaške ceste, bodo prebivalci Viča dobili prostore za druženje in gibanje na prostem, kar bo krepilo povezanost lokalne skupnosti.

Trideset kresov za roman

Besedilo in foto: Igor Bratož

Kresna noč že tri desetletja prinaša tudi enega od viškov vsakokratne literarne sezone, kresno krono dobitnici ali dobitniku Delove nagrade za roman leta kresnik. Trideseti kresni ogenj je prižgala pisateljica Veronika Simoniti.

Z magovalčevo prižiganje ognja spominja na poganske običaje, ko so v skrbi, da sonce ne bi omagalo, prižigali kresove. Danes pa bi lahko rekli tudi drugače: kjer je ogenj, je tudi roman. Vsaj na Rožniku. Letos je šele četrtri v kresnikovi zgodovini slavila pisateljica: žirija, ki ji je predsedovala **Mimi Podkrižnik**, je za tridesetega lavreata kresnika po enourni klavzuri v Cankarjevi spominski sobi izbrala **Veroniko Simoniti** in njen roman **Ivana pred morjem**. Avtorica je bila med kresnikovimi finalisti že leta 2015, in sicer s prvencem **Kameno seme**.

Ob trideseti obletnici nagrade, ki si jo je zamislil pisatelj **Vlado Žabot**, je bilo mogoče ugotoviti, da je bil pravilni, poganski, magični obred ob sončevem obratu za tukajšnji roman očitno krepčilen: s slovenskim romanom je, kot kaže ravno nagrada kresnik, vse v najboljšem redu. **Prvo leto so žiranti dobitnika izbirali izmed romanov, ki jih je bilo mogoče prešteti s prsti štirih rok, vsega sedemnajst, sledilo pa je presenetljivo literarno brbotanje; letošnji žiriji je pot do zmagovalca tlakovalo branje precej več kot stotih romanov.** Žabot, »oče kresnika«, je ob okrogli obletnici navrgel, da prireditev in nagrada ohranjata duhovni spomin in spodbujata umetniško ustvarjalnost: »*Bili sta učinkovita spodbuda in promocija slovenske jezikovne in duhovne ustvarjalnosti v romaneskni formi. Vse to zagotovo potrebujemo.*«

Žirija je v utemeljitvi nagrade Veroniki Simoniti zapisala: »*Niso vsi časi lepi, tudi stari časi niso bili le dobri. V izbornem jeziku Veronike Simoniti je mehko brati o grobem zlu, ki mu včasih ni mogoče ubežati.*«

Med letošnje velike finaliste, obsojene na čakanje na končno odločitev žirije, kar kresniku daje posebno draž, so se poleg lavreatkinega uvrstili še romani *Sonce Petovione* **Branka Cestnika**, *Izvirnik* **Jirija Kočice**, *V Elvisovi sobi* **Sebastijana Preglja** in *Norhaus na vrhu hriba* **Suzane Tratnik**.

Obletnico nagrade, ki bralskemu plemenu postreže z izborom najboljšega od dobrega branja, je medijska hiša Delo začinila še s podelitvijo kresnika

desetletja, in sicer roman roman sodobnega slovenskega klasika **Draga Jančarja** *To noč sem jo videl*. Za ta roman je eden najuglednejših in najbolj

prevajanih sodobnih slovenskih avtorjev leta 2011 prejel tretjega od zdaj že štirih kresnikov.

Letos je morala žirija prebrati precej več kot sto romanov.

30
let

Zbora
Slovenske
filharmonije

slovenska
filharmonija

Johann Sebastian Bach

Maša v h-molu, BWV 232

Koncert ob odprtju nove sezone
in jubilejne sezone Zbora Slovenske filharmonije

8. in 9. september 2020 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom
Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Stephen Layton

dirigent

Anna Dennis sopran	Ruairi Bowen tenor	Tomaž Sevšek orgle
Helen Charlston mezzosopran	Laurence Williams basbariton	Domen Marinčič čembalo

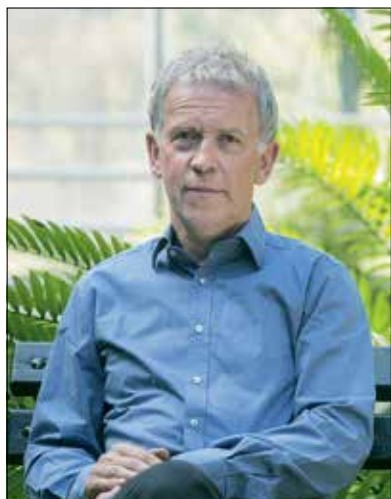
Prodaja vstopnic
na mojekarte.si
in prodajnih mestih
v sistemu mojekarte.si

mojekarte.si

Znani Ljubljanci o dopustu v času koronavirusa

dr. Tanja Pihlar, foto: Miha Fras

Načrti in želje za letošnje dopustovanje so se nam sesuli kot hišica iz kart. Koronačasi so nas prisilili, da na novo razmislimo, kaj vse je lahko dopust: druženje, dobra knjiga, izleti v naravo ... Za ideje smo znane Ljubljance povprašali o njihovih načrtih za letošnje dopustovanje.

dr. Jože Bavcon, vodja
Botaničnega vrta

Dopustovanje bo tako kot običajno potekalo med službo in Obalo. Ko je treba karkoli reševati v Botaničnem vrtu, sem lahko hitro v Ljubljani ali pa problem na daljavo še lažje rešim. Letos je vrt zaradi korone izgubil dve tretjini prihodkov tržne dejavnosti. Zaradi dolgoletnih neurejenih kadrovskih in finančnih razmer je treba nove kadre še uvajati, zato dolg dopust ni mogoč. Drugače pa je dopust lahko tudi prijetno delo, ko si lahko privoščim iskanje cvetočih površin po Sloveniji – v slovenski Istri, na Krasu, vse tja do Trnovskega gozda ali po drugih delih države. Vsako leto se najde kaj novega, to so prave zakladnice Slovenije. Dopust mi pomenijo tudi dobre knjige, če veliko berem, potem tudi pišem. **Zvezdne noči pod milim nebom kažejo pot novim idejam.** Potem so tukaj še druženja s prijatelji. Vsak ima povsem drugačen posel, v raznolikosti pa se potem vedno krešejo ideje.

Viktorija Potočnik, direktorica Pionirskega doma
Čeprav nikoli ne delam posebnih načrtov, to poletje gotovo ne bo enako kot prejšnja. Nanj bodo sicer kot običajno vplivale delovne obveznosti, saj v tem času v Pionirskem domu načrtujemo številne dogodke – od počitniških šol, festivalov in vpisov do priprav na novo šolsko leto. Komaj čakam, da se vsaj za kratek čas vrne hči, ki je že lep čas v tujini. **Pomembno mi je, da »proste« ure in dneve preživim v miru in v objemu narave.** Zato je moja Prlekija pravi kraj, od koder se lahko odpravim na potovanja in raziskujem pokrajino, ljudi in naravo. Seveda mi narava tudi na izletih na Cerknjsko jezero, kjer bom preživela največ prostih ur, ponuja nešteto raznolikih slik, me navdihuje in umiri. Ali se mi bo letos uresničila tudi želja, da bi se lahko potopila v globino morja, pa še ne vem.

dr. Kozma Ahačič, urednik portala Fran
Pričakoval sem, da bo čas karantene tudi priložnost za počitek, za prebiranje knjig in različne konjičke. Pa se je hitro izkazalo, da je šlo za preveč napet in tudi službeno zahteven čas, da bi bilo kaj takšnega mogoče. Zato priznam, da z veseljem pričakujem dopust. Kot vedno ga bom skušal preživeti preprosto: nekaj časa bomo prebili v naravi, nekaj časa pa na morju. To bo priložnost za pogovore, knjige in občudovanje sveta okoli nas – pa tudi notranjega sveta. **Čas dopustov bo letos tudi čas, ko bomo lahko podprli slovenski turizem. A še bolj si želim, da bi bil to tudi čas podpore kulturi.** Vsak od nas zato lahko v teh mesecih pokaže, ali mu slovenska kultura res kaj pomeni. Če bo hujša recesija zajela kulturo, si bomo namreč čez čas želeli česa, kar bi nam napolnilo duha – pa bomo to zaman iskali.

Štefanija Lukič Zlobec, predsednica Spominčice – Alzheimer Slovenija

Letošnji dopust bom tako kot običajno preživela na Obali s petimi vnuki in našim psom. Tam se počutim kot doma, saj sem v Izoli obiskovala osnovno šolo, v Kopru pa gimnazijo. S prijatelji in sošolci iz mladosti poleti preživim veliko časa. Naši otroci in vnuki pa nadaljujejo in krepijo naše vezi in prijateljstva iz mladosti. Tudi na počitnicah srečujem veliko ljudi, ki imajo v družini težave z demenco, zato tudi ta čas izkoristim za nasvete, kako živeti z demenco in kam se obrniti po pomoč. V pogovoru z domačini veliko izvem o težavah, ki jih tarejo in jih še vedno doživljam kot svoje lastne.

Obiskati nameravam tudi kulturne prireditve, ki jih na Obali ne manjka, upam le, da ne bo prevelike gneče in ovir v prometu. Seveda upam, da nam vsem skupaj ne bo korona prekrižala tudi teh načrtov.

Ste kdaj pomislili, koliko vdihov vam je še ostalo?

Besedilo in foto: **Ajda Borak**

Kar 7.000 km dolga pot iz indijske Kerale do Slovenije je trajala dobrih 20 let. **Prav Satthi** je učitelj zahodnih duhovnih urjenj telesa in duha. Po dveh desetletjih romanja po vsem svetu – od Šrilanke, Tajske, Amerike, Egipta, Filipinov, Danske – je pred dobrim letom svoj novi dom našel v Ljubljani, kjer sta si z Ljubljančanko Simono ustvarila družino. V svojem joga studiu GUD KARMA v centru Ljubljane uči tradicionalno indijsko jogo, s katero, kot pravi, lahko dosežemo telesno in duševno uravnoveženost. Prav je pravi navdih in nas uči, da se spomnimo, kako enostavno in lepo je življenje v resnici.

Ne moremo spremeniti dogajanja v svetu – spremenimo lahko le svoj notranji svet.

Spoznali ste vrsto držav na vseh celinah, kjer ste v dobrih dveh desetletjih bivali krajša ali daljša obdobja. Kako to, da ste se ustalili prav v Ljubljani?

Slovenija me je dobesedno potegnila vase, vanjo sem se zaljubil že pred leti. Ko sem bil prvič tukaj, sem vedel, da bo to nekoč moj dom. Potem pa sem na Danskem spoznal Simono in skupaj sva si v Sloveniji ustvarila dom in družino. Družinsko življenje je tukaj zelo podobno kot v Indiji. Življenje v razširjenih družinah, z babicami in dedki, prababicami in pradedki, tetami in strici, to je danes prava redkost. Preden sem prišel sem, sem pet let živel na Danskem – ljudje tam resnično nimajo prostega časa, precej hladni so, uradni, tukaj pa je tako prijetno in toplo.

Kaj si mislite o napovedi, da svet po novem koronavirusu ne bo nikdar več tak kot prej?

Svet pesti veliko nevarnejši virus, kot je korona. Z virusom so okužene vrednote, ki poganjajo današnjo družbo – pohlep, želja po uspehu, tekmovalnost. Zato

družba postaja vse bolj nesrečna in bolna. Čeprav smo med epidemijo živeli v samoizolaciji, se mi zdi, da smo postali bolj povezani, kot smo bili prej. Končno smo se malce umirili, stopili iz norega kolesja, se povezali s seboj in s svojimi najbližjimi. **Zato učim jogo – meni je pomagala najti notranje ravnovesje, srečo in zdravje, in to je bistveno za grajenje odnosov.** Kvalitetni odnosi pa so pogoj za kvalitetno življenje.

Po vsej Evropi in tudi pri nas je zanimanje za jogo vedno večje.

Lahko trdim, da v Evropi jogo prakticira več ljudi kot v Indiji. Kot so dokazale tudi raziskave, jogijska vadba telesnih praks krepi notranje zavedanje. Notranje zavedanje pa je pravzaprav podstat samozavesti in zaupanja v življenje. Vendar pa se joge ne moremo naučiti v joga studiu; tukaj se učimo le pravilno izvajati asane (jogijske telesne vaje). Sicer pa je joga način življenja, ki se nadaljuje tudi, ko zapustite joga studio. Cilj jogijske prakse je enost – enost v sebi, enost telesa in duha, enost z drugimi. Ste se kdaj vprašali, koliko vdihov vam še pripada v

tem življenju? Izračunajte, koliko vdihov naredite na minuto, na uro, na dan, na mesec, na leto: koliko vam jih je še ostalo? Kako si želite živeti? Kaj bi radi, da vas žene? Pohlep, tekmovalnost in strah? Ali ljubezen, povezanost in mir?

Joga vas bo opolnomočila, da boste lahko dosegali svoje cilje. Vendar to naredi joga, jogijska vaja, ne učitelj ali guru. On vas mora le naučiti, kako vaditi, ostalo pa je na vas. Nikdar ne sme nihče vplivati na to, kako boste hodili po svoji poti.

Pravite, da je vse, kar je, energija. Kako pa čutite energijo Ljubljane, Ljubljančank in Ljubljančanov?

Ljubljana izžareva živahnost, mladostnost, svobodomiselnost, odprtost, hkrati pa neko starodavno modrost.

Ljubljančanke in Ljubljančani so topli, sprejemajoči in povezani z naravo. Dvojica jin in jang je tukaj v ravnovesju, obstaja enakopravnost med spoloma. V Indiji pa ni tako. Družbena razslojenost je tukaj, v nasprotju z indijsko, veliko manj zaznavna, energija pa je prijetna, topla in umirjena.

Ana Mayer Kansky

Ob 100-letnici prvega podeljenega doktorata ljubljanske univerze

Nina Klun, Urad RS za intelektualno lastnino

Znanost je gibalo napredka. Toda ženske so skozi zgodovino težje prišle do izobrazbe ali se uveljavile v znanosti. Urad RS za intelektualno lastnino izkazuje spoštovanje dr. Ani Mayer Kansky, ki ji je bil podeljen prvi doktorat novoustanovljene ljubljanske univerze.

Vir: arhiv UIL

Med Ano Mayer Kansky in njenim možem je vladalo izjemno spoštovanje.

»Prve promocije na ljubljanski univerzi se bodo vršile jutri, dne 15. julija, ob 11. uri v bivši deželnozborski dvorani (deželni dvorec). Promovirani bodo trije kandidati, in sicer filozofinja Ana Mayerjeva iz znane narodne rodbine iz Vipave in pravnik Mirko Kuhelj in Pavel Suyer iz Ljubljane.« Tako je **Slovenski narod** napovedal zagovor prvega doktorata na tedaj pravkar ustanovljeni Univerzi v Ljubljani. Dogodek bi najbrž doživel več pozornosti, če ga ne bi zasenčil požig Narodnega doma v Trstu, ki je za nekaj časa zasedel naslovnice slovenskega časopisja.

Ana Marija Antonija Mayer se je rodila 20. junija 1895 v zaselku Lože pri Vipavi, v stari in zavedni slovenski družini. To je bilo dva meseca po rušilnem potresu, ki je Ljubljano prizadel na velikonočno nedeljo, 14. aprila 1895. Vseskozi je bila odličnjakinja. Po zaključku šolanja se je vpisala na Filozofsko fakulteto dunajske univerze. Kot glavno smer je izbrala kemijo. Znanci so jo opisali kot družabno dekle, ki se je hitro vživela v študentsko življenje. Ves čas njenega študija je divjala prva svetovna vojna, bil je čas pomanjkanja in lakote. **Na laboratorijskih grelcih je večkrat za svoje kolege kuhala krompir in pekla palačinke.** Ana je leta 1918 končala 4. letnik fakultete, vendar ni mogla diplomirati, ker je dunajska univerza

sprejela odlok, da morajo študentje drugih narodnosti zapustiti univerzo. Pot do univerze, kjer bi študij potekal v slovenskem jeziku ter omogočal izobrazbo večjemu številu študentov, ni bila lahka. Poslanci državnega zbora na Dunaju so leta 1901 predlog zavrgli. Želja se je uresničila šele leta 1919. Od leta 1919 je Ana delala v kemičnem inštitutu pri prof. dr. **Maksu Samcu** in pri njem nadaljevala študij. Pomagala je tudi pri izvedbi prvih predavanj ter začela raziskovati kemijo škroba. **Skupaj s Samcem sta objavila raziskovalni članek, ki velja za prvo znanstveno objavo kemijskega oddelka Tehniške fakultete.** Članek je bil hkrati temelj Anine doktorske disertacije, »O učinkovanju formalina na škrob«. V okviru svojega doktorskega dela se je posvetila takratni dilemi, ali formaldehid razkraja škrob ali ne. Pet let pred njenim doktoratom je bilo objavljenih več nasprotujočih si raziskav. Ugotovila je, da formaldehid škroba ne razkraja, in tudi, zakaj so drugi prihajali do napačnih zaključkov. **Doktorirala je z odlično oceno, njeno doktorsko delo je bilo v tedanjem evropskem prostoru večkrat objavljeno in citirano.** Ana Mayer Kansky je bila prva ženska, ki se je na univerzi akademsko zaposlila. Na inštitutu za kemijo se je seznanila s kemikom in zdravnikom češkega in

ruskega rodu, dr. **Evgenom Kanskym**, izjemnim izobražencem, ki je leta 1920 prišel v Ljubljano in na ljubljanski univerzi začel voditi Inštitut za fiziologijo in tam tudi predavati. Po prvi svetovni vojni je industrija zacvetela. Leta 1921 se je Ana poročila in odločila za pot podjetnice. **Ker je primanjkovalo kemikalij, sta z možem ustanovila Podjetje za trgovino in proizvodnjo kemikalij Dr. A. Kansky in postala začetnika kemične in farmacevtske industrije pri nas.** To je bila v takratni državi prva tovarna za proizvodnjo etra. Ostali proizvodi so bili laki, kisline, kemikalije in farmacevtski proizvodi. Podjetje je uspešno prestalo svetovno gospodarsko krizo 1929, huje pa je trpelo med drugo svetovno vojno, saj so nemške oblasti proizvodni del podjetja zaplenile. Leta 1948 je bilo podjetje nacionalizirano, leta 1953 se je preimenovalo v tovarno kemičnih izdelkov **Arbo**.

Ana Mayer Kansky je po nacionalizaciji podjetja in mnogih prošnjah leta 1950 dobila službo predavateljice na Srednji tehnični šoli v Ljubljani, kjer je do upokojitve poučevala kemijo. Umrla je 3. novembra 1962.

Daljši prispevek o Ani Mayer Kansky lahko preberete na www.ljubljana.si.

Violinist Dejan Gregorič

Že štiri leta ne igram klasike

Nada Breznik, foto: Dunja Wedam

Februarja se je Dejan Gregorič vrnil iz Berlina, kjer je nastopil v gledališču HAU v provokativnem mjuziklu skupine Laibach z naslovom *Wir sind das Volk* (Mi smo ljudje), prirejenem po besedilih pisatelja in dramatika Heinerja Müllerja. Premiera je bila 8. februarja in je doživela še dve ponovitvi.

Kako in kdaj si se odločil za violino? Star sem bil komaj šest let in so se zame odločali starši. Želeli so me vpisati na klavir, vendar zanj ni bilo več prostih mest v glasbeni šoli. Jaz sem takrat pokazal na škatlo za violino. Moj prvi profesor je bil Nikola Krstič na glasbeni šoli Franca Šturma. Prav on je predlagal, naj se še naprej učim igranja na violino.

Ali si se udeleževal tekmovanj in kakšni so bili uspehi?

V srednji šoli sem na državnem tekmovanju dosegel zlato plaketo in tretje mesto. To je bila kar dobra spodbuda za vpis na akademijo in za resno vadbo. Na akademiji je bil moj profesor Primož Novšak. Profesor Tomaž Lorenz, ki ga imam v najlepšem spominu, je rad združeval študente glasbenike v komorne skupine, in tako je sestavil klavirski trio, s pianistom Gregorjem Dešmanom in čelistko Uršo Kržič, jaz pa sem bil na violini. Prav s triom smo ob koncu mojega akademskega študija osvojili tudi prvo mesto in zlato plaketo na državnem tekmovanju in leta 2009 prejeli študentsko Prešernovo nagrado za koncertno dejavnost.

Na osnovi koncertnih uspehov tria smo dobili za nagrado brezplačno mojstrsko dveletno izobraževanje na privatni šoli v Devinu. Šolali smo se pri priznani zasedbi Trio di Parma.

Dejan Gregorič: Glasba popelje najdlje.

Kdaj si začel igrati profesionalno in s kom vse si igral?

Začel sem v Simboličnem orkestru z Bojanom Cveteržnikom leta 2008. Z njimi sem igral osem let in se pri njih veliko naučil. Delovali smo kot skupina. Tam sem v nekem obdobju, ko je bil Bojan v Braziliji, prevzel tudi managersko vlogo. Igral sem z Markom Hatlakom & FUNtangom, nastopal sem z Galom Gjurinom, bil sem nekaj časa tudi koncertni mojster njegovega logaškega orkestra, nastopal sem z Magnificom, Iztokom Mlakarjem, Vlatkom Stefanovskim in drugimi.

Kateri koncerti so ti ostali v nepozabnem spominu?

Koncert tria v Madridu, kjer smo igrali v zelo lepi dvorani s številnim občinstvom. Imel sem zelo dober občutek, ker nas je prišlo poslušat res veliko ljudi. Lani aprila sem imel nastop s skupino The Bohemians, ki je najbolj vznemirljiv tribute bend Queenov, z njimi sem nastopal tudi v Splitu pred večtisoč glavo množico. Ne bom pozabil tudi nastopa z metal bendom Noctiferia, s katerimi smo posneli Transnaturo.

V lepem spominu imam tudi sodelovanje z Mestnim gledališčem ljubljanskim v mjuziklu Trač Gašperja Tiča in Jake Ivanca ter sodelovanje z gledališčem Koper v predstavi Ventilator, glasbeni

komediji v slovenščini, srbščini in madžarščini.

Že štiri leta ne igram klasike, igram pa moderno glasbo, preplet različnih zvrsti, folk, metal, tango, pop, jazz in rock.

Kakšni so tvoji načrti in želje?

Želim si čim več raznolikih projektov, da me glasba popelje še dlje in k še boljšemu. V načrtu je, da obudimo trio GUD in začnemo spet nastopati. Tega

“Ponosen sem na svojo violino, ki je izdelek znamenite družine Klotz iz Mittenwalda in nosi letnico 1760.

se zelo veselim. Tretje leto tudi učim v Pionirskem domu, kjer sem odprl godalni oddelek in ga tudi vodim. Poudariti moram, da je to ljubiteljski program, namenjen vsem, ne glede na starost.

Celoten intervju je objavljen na www.ljubljana.si v rubriki *glasilo Ljubljana*.

Foto: osebni arhiv

Emma vsem priporoča, da potujete, kolikor se da. Tudi po Sloveniji in okoli doma se najde marsikaj zanimivega.

ALI VESTE, KDO SO NOMADI?

Emma Marenk, 4. razred, OŠ Milana Šuštaršiča

Nomadi so ljudstvo, ki nima stalnega doma in neprestano potuje. Tudi jaz zelo rada potujem. Zato vsako leto komaj čakam počitnic, da

bomo spet obiskali kakšno novo deželo. Torej sem tudi jaz malo nomadka.

Zdi se mi, da letošnje počitnice ne bodo čisto take, kot jih je moja družina načrtovala. Zaradi epidemije novega koronavirusa sploh nismo vedeli, ali bomo lahko poleti šli na pot ali ne. Potem si je še oči zlomil ključnico in potovanje je zagotovo odpadlo.

Tudi sanja se mi torej ne, kako bodo potekale moje letošnje počitnice! Predstavljam pa si, da se bom med pohajkovanjem po poletni Ljubljani najbrž večkrat spomnila na naše lansko potovanje.

Obiskali smo južno Italijo. Italija je v obliki škornja. Obiskali smo peto in podplat. Potovali smo z našim kombijem, ki mu

Foto: Miha Fras

Mala ulica organizira počitniško varstvo tudi na svojem vrtu na Rakovi jelši. Otroci načrtujejo, gradijo in urejajo prostor, vrtnarijo, izdelujejo herbarije in vivarije, na potep pa se odpravijo tudi s kanuji po Ljubljani. Ustvarjalno in v stiku z naravo torej! Še vedno je na voljo **nekaj prostih mest v začetku avgusta!** Prijave na www.malaulica.si/sl/varstvo/#pocitnisko-varstvo

Slovenska pesnica in pisateljica, dobitnica številnih nagrad in častna meščanka Ljubljane **Svetlana Makarovič** je avtorica pravljice o miški, ki je za rojstni dan v dar dobila tri prekrasne lešnike. Ko je pregriznila prvi lešnik, si je zlomila nesrečni zob in tako prišla v zgodovino kot prva miška, ki je sedla na zobozdravniški stol. Po pravljici je leta 1986 nastala lutkovna predstava, ki je postala največja slovenska lutkovna uspešnica. Na številnih gostovanjih je obiskala večino evropskih držav, Japonsko, Južno Korejo, Brazilijo, Pakistan, Mehiko, Venezuelo ... in na sporedu Lutkovnega gledališča Ljubljana ostala vse do danes. Jeseni bomo odigrali že 2000. ponovitev. Prislужila si je tudi omembo v Guinnessovi knjigi rekordov (1989), in sicer kot predstava, ki je bila v enem letu odigrana kar 177-krat.

Sprašujemo vas: katera pravljica in lutkovna predstava je to?

Izmed vseh pravih odgovorov, ki bodo do **31. 8. 2020** prispeli na [✉ ljubljanske.glavce@gmail.com](mailto:ljubljanske.glavce@gmail.com), bomo **izzrebal** dobitnico ali dobitnika **treh vstopnic za ogled predstave**.

Pravilni odgovor na junijsko vprašanje se glasi: **jesetri**. Dobitnica brezplačne družinske vstopnice za obisk Prirodoslovnega muzeja Slovenije je: Lana Lux Pejič. *Čestitamo!*

je ime Oliva. Z nami je vedno tudi naš kužek Tora.

Z mami v kombiju spiva na zgornji postelji, oči in Tora pa spodaj. Meni je všeč zgoraj, ker je skoraj tako, kot če bi spala na pogradu.

Zajtrke vedno pojemo v kampu – s seboj imamo tudi mizo in stole.

Večerjamo pa v kakšni gostilni ali pa mami skuha špagete. Naša Oliva ima namreč tudi kuhinjo.

Tega potovanja sem se zelo veselila, ker sem vedela, da bomo veliko časa ob morju, in res mi je bilo najbolj všeč, da smo se pogosto ustavljali in obiskali zelo lepe plaže. Kopala sem se v Jadranskem in Jonskem morju. Plaže, ki smo jih obiskali, so bile peščene ali pa takšne z belimi kamenčki.

Ker smo potovali v začetku maja, je bila voda srednje topla. Ampak sem zdržala. Morje imam namreč zelo rada. Potovanje v maju je imelo to prednost, da smo videli veliko makovih polj, ki so bila res lepe rdeče barve. Ustavili smo se v različnih krajih:

- **Vieste:** zelo lepo mesto z dobrim sladoledom,
- **Alberobello:** mestece s hiškami,

ki so imele strehe pokrite s slamo; meni so se zdele kot za palčke,

- **Bari:** mesto, kjer smo videli tekmo starih avtomobilov,
- **Santa Maria di Leuca:** najbolj južno mesto v peti škornja,
- **Matera:** mesto kulture, ki me je zelo očaralo s svojim starim delom,
- **Pompeji:** mesto, kjer so v izbruhu Vulkana umrli vsi prebivalci, in
- **Neapelj,** kjer naj bi bilo zelo nevarno, a se nam na srečo ni zgodilo nič. Je pa zelo lepo mesto.

Ogledali smo si tudi otok Capri.

Potovali smo 10 dni, spali v kampih in se vozili. Ampak meni je tudi vožnja všeč, saj takrat v miru preberem kakšno knjigo.

Vsem bi zelo priporočala, da potujete, kolikor le lahko. Tudi po Sloveniji ali pa po okolici našega kraja. Jaz zelo rada spoznavam, kako živijo drugje. Ali pa kako so tam živeli nekoč.

Malo manj uživam v hrani, ampak na jugu Italije imajo odlične špagete, ki jih imamo vsi otroci zelo radi. Rada sem moderna nomadka.

Pridušanjevalnica

Dušan Merc, nekdanji ravnatelj OŠ Prule in predsednik DSP

PEDAGOŠKA (NE)ISKRENOST

Pedagoški vsakdan lahko označimo za delovanje znotraj iskrenosti in neiskrenosti. Tako kot učitelj mora tudi šolska oblast na vseh ravneh vztrajati na dveh tirih: da hvali in svoje podanike ali učence vzpodbuja, jih ne kritizira preveč, ker je to pač občutljivo delo, obenem pa mora doseči zastavljene cilje in natančno vedeti, kje je v svojem odnosu do soudeležencev, kako daleč je od cilja in ali je pot prava. Pohvala je prisotna v šolskem sistemu že na lažniv in žaljiv način.

Kaj in kako naprej, če pride do krize (če izvzamemo dejstvo, da je šolski sistem v krizi permanentno, kar je njegova realna oblika eksistence in je enaka povsod po svetu)?

Kdaj in kakšna je lahko kriza? Če si to vsaj predstavljamo, se lahko nekako pripravimo. Nihče na svetu ni mogel (razen analitični oddelki tajnih služb in kakšna literarna distopija) predvideti krize, ki je nastopila ob izbruhu moči tega virusa. Takšnih naključij in morda barabij globalnih razsežnosti se lahko še nadejamo, če že vemo, da nas lahko prizadanejo vojna, potres in kar je še apokaliptičnih možnosti (virus imamo seveda v kategoriji kuge).

Prvo načelo za šolstvo, ki ga moramo v krizi zagotovo upoštevati, je, da je treba imeti pod nadzorom tudi pedagoški proces. Tega v tej krizi ni bilo, ker nismo predvidevali. Ministrstvo za šolstvo obljublja, da bo pripravilo osnove za delovanje v podobnih razmerah, kot so bile ob tem virusu. Pa jim seveda ni treba verjeti. Še v času, ko krize ni, ne vedo natančno, kam plujejo. **Za smetano na vrhu je cilj jasen, ostati na oblasti, za uradnike preživeti do pokojnine – brez prevelikega naprezanja, za strokovnjake pa – brez izpostavljanja ...**

Torej, če bi hoteli imeti pedagoški proces in udeležence pod nadzorom, kar je v krizi bistveno, je treba imeti izvedljive programe.

Ob sedanji krizi, ki še traja in bo trajala, se je izkazalo, da odgovorni – ne učitelji ne šolska oblast, niti ravnatelj, niso uvideli, da so programi preobsežni (ker ne vedo, da niti v »normalnih« časih niso zgled strokovnosti in učinkovitosti). Vztrajali so na tem, da mora biti vse izvedeno, pa naj stane, kar hoče.

Ta napaka, ki jo res lahko očitamo udeležencem, ki vodijo procese, bi bila zelo draga, če bi šlo zares: učenci so se, ne glede na vse ukrepe, združevali v preveč skupin, srečevali so se tam, kjer se sicer radi zadržujejo, da niso preveč pod nadzorom, na straniščih in na hodnikih, pri športu itd.

Kaj bi bilo, če bi vztrajali pri takšnem programu, pa bi bila polovica učiteljskega kadra in podpornih služb na šoli (snažilke, kuharice, hišniki) vržena iz »stroja«, kot se pravilno reče? Bi oblast v svojih omejenih in neumnih zahtevah še vedno zahtevala realizacijo, kot da krize ni? **Seveda je predmetnik najpomembnejši, in je brez krize v krizi, pravo sračje gnezdo in ni za normalne čase, kaj šele za krizne.**

Nekoč, v ta gnili državi, bi rekel, v Jugi, pa nikar da bi jo vzpostavljali, je bilo to izjemno natančno urejeno: kadrovske (kdo pride, kdo ne pride v službo), pedagoško (reduciran obvezni predmetnik in minimalni standardi znanja), ekonomsko (gotovina za izplačilo plač zaposlenim), prostori za ranjene in umrle, sanitetne kordone, radiološko zaščito itd. In na hodnikih vse polno kompletov za reševanje (lopate in krampi itd.).

Današnje osnovne šole in drugi zavodi zagotovo nimajo niti ekip za ukrepanje, ki bi jih po zakonih morale imeti. Do kdaj bomo mirno čakali, da nas strese navaden težak potres, ko bomo spet iskreno neiskreno trdili, da je vse v najlepšem redu? Samo zato, da ne bi bilo panike, ne glede na škodo?

PESMARICA LJUBLJANSKE GLASBENE RAZGLEDNICE

Nejla Bečić,

5. razred, OŠ Livada

V koronačasih, ko je bila številnim mladim v tolažbo le glasba, sem se pri predmetu glasbena vzgoja lotila prav posebnega glasbenega projekta – izdelala sem pesmarico zimzelenih popevk o Ljubljani z naslovom *Ljubljanske glasbene razglednice*.

Petošolci z osnovne šole Livada smo namreč pri predmetu glasbena umetnost sledili učni snovi po samostojnem delovnem zvezku, ki ob koncu šolskega leta ponudi poglavje s prav takšnim naslovom – Ljubljanske glasbene razglednice. Nanj sem se oprla pri svojem ustvarjalnem delu.

Besedila zimzelenih skladb *V Ljubljano, Prelepa si, bela Ljubljana, Na vrhu nebotičnika* in *Čez Šuštarški most* sem prepisala, raziskala avtorstva glasbe in besedil, skladbam poiskala tudi ustrezno likovno podobo in jih opremila z ljubljanskimi razglednicami. Izdelala sem tudi naslovnico s pojasnilom, kaj pomeni izraz zimzelena popevka, vse skupaj skrbno ročno zvezala in nastala je prava pesmarica.

Naj bodo Ljubljanske glasbene razglednice navdih za družinsko p(ol)etje!

Kako pa ti preživljaš počitnice? Piši nam na urednik@casoris.si in z nami deli svoje vtise s počitnic! Veseli te bomo!

MESEČNI NAPOVEDNIK

Dogodki za otroke

PLEČNIKOVA HIŠA

18. 7. in 22. 8. ob 16. uri

Skrivnosti Plečnikovega vrta, družinska delavnica

Ali veste, kako dišijo zelišča na prostranem Plečnikovem vrtu? Skupaj z nami raziščite njegov vrt – zeleno oazo sredi Ljubljane, ki je našemu velikemu arhitektu služila kot neizmeren navdih. Starši ste med tem vabljeni na vodeni ogled Plečnikove hiše.

TEHNIŠKI MUZEJ SLOVENIJE

Vsako drugo sredo v juliju in avgustu ob 10. uri, 5+

Sredi tedna v muzeju: odkrivanje muzejskih zbirk Tehniškega muzeja Slovenije v Bistri

19. 7. in 16. 8. ob 10. uri

Družinsko doživetje v Polhovem Gradcu

Raziskovanje Polhovega doživljajskega parka, opazovanje in nabiranje ter izdelava herbarija

HIŠA OTROK IN UMETNOSTI

6., 20., 27. 8. in 3. 9. ob 18. uri, otroško igrišče v parku Tivoli

Piknikconcert

Družinsko srečanje ob dobri glasbi, hrani in pijači. Nastopili bodo: Worldwide Welshman, Dražnarjuva vampa, Eni od sedmih milijard, Tretji kanu

Pravljice na dvorišču

24. 8. ob 18. uri – Dvorišče Skabernetove hiše, Mestni trg 10

25. 8. ob 18. uri – Atrij Slovenskega gledališkega inštituta (SLOGI), Mestni trg 17

26. 8. ob 18. uri – Dvorišče gradu Fužine

Pravljice na način kamišibaj gledališča

KINODVOR

S **Kinobalonom** bomo v poletno-igrivem duhu z najljubšimi junaki iz preteklih sezon potovali po raznoterih filmskih svetovih! Projekcije v juliju in avgustu potekajo ob vikendih popoldne, med tednom pa ob 10. uri. Takrat po predhodni rezervaciji ponujamo tudi možnost ogleda za mladinske in druge organizacije s počitniškim varstvom.

NARODNA GALERIJA

17.–21. 8. in 24.–28. 8. od 8. do 16. ure

Zelene počitniške delavnice za otroke

Zdaj je čas za spoznavanje zanimivosti in koticikov naše dežele v živo in na slikah. Za otroke od 5. do 12. leta starosti.

Ob četrtek od 17. do 20. ure

Zeleni koticček

Ustvarjalne delavnice na ploščadi pred vhodom v galerijo

Od 24. do 28. 8., od 8. do 16. ure

PovezujeM – Tivoljski ustvarjalni krog – Poletne ustvarjalne delavnice za otroke od 6. do 12. leta: Od ponedeljka do petka, **vsak dan v drugem muzeju**

Na petdnevnih delavnicah bomo skozi igro, ustvarjanje in druženje na nekoliko drugačen način spoznavali umetnost in zgodovino ter odkrivali, kaj naše muzeje povezuje, kaj pa nas dela drugačne in posebne.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

8. 8. ob 16. uri

Od kolišča do mestnega središča, voden ogled razstave Ljubljana. Zgodovina. Mesto. za družine

Vkrcajte se z nami na muzejski časovni stroj in z njegovo pomočjo obiščite koliščarsko vas, rimsko mesto Emona in Ljubljano v različnih zgodovinskih obdobjih.

29. 8. ob 16. uri

Arheologija je kul!, družinska delavnica

Odpravite se na potep po Emoni z Rimljanko Honorato in iz prve roke spoznajte skrivnosti o starih Rimljanih. Pot vas bo vodila na Arheološki park Emona, kjer se boste preizkusili v delu arheologov in s posebnimi arheološkimi pripomočki raziskali antični grob.

MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER

Poletje v Tivoliju: vsak petek od 10. do 12. ure v Gradu Tivoli in Švicariji potekajo Drop-in delavnice za otroke, od 24. do 28. avgusta pa bo počitniška delavnica za otroke

NARODNI MUZEJ SLOVENIJE

do 21.8.

Misija: počitnice

Razrešimo skrivnostni primer

Vabimo te v ekipo muzejskih agentk in agentov! Vsak dan nov primer. Postani največja faca v razredu, ki je počitnice preživela na detektivski misiji. Ampak pozor! Pripravi se na veliko svežega zraka, gibanja in ustvarjalnosti. Za otroke od 6. do 12. leta.

DOBRA DRUŽBA, NARAVA, LEPO VREME – IN CILJ JE OSVOJEN

Helena Fašalek

Planinsko društvo Ljubljana-Matica vabi mlade člane v svoje vrste že dolgo. Da bi znanje prenesli na mlajše rodove, so ustanovili mladinski odsek, ki je tako po številu udeležencev kot po pestrem programu med najaktivnejšimi v Sloveniji. Letos so za mlade razpisali kar štiriindvajset izletov v gore, ki jih vodijo za to strokovno usposobljeni planinski vodniki.

Skupina mladih se običajno v gore odpravi že zelo zgodaj. Planinski vodnik jih takoj motivira, da zaspanost pustijo za sabo in si zbistrijo glavo. Pred vzponom se na informativnem sestanku dogovorijo, kdo bo vodil skupino in kdo bo hodil zadnji. Če je namreč skupina večja, jih vodnik vedno spremlja zadaj, saj ima tako nadzor nad vsemi in lahko hitro ukrepa, če je treba. Večinoma v društvu hodijo na lažje tri- do štiriurne ture, ki se jih lahko udeleži vsak član. Letos je vpisanih triinosemdeset članov, starih od štirinajst do sedemindvajset let, za katere štirinajst strokovno usposobljenih planinskih vodnikov vsak mesec organizira dve turi v slovenske gore.

Odklop in sprostitvev

Sara Jeram, študentka živilstva in prehrane, se je planinskemu društvu Ljubljana-Matica priključila pred tremi leti. Želela je spoznati vrstnike, ki uživajo v naravi, lepem vremenu in ki radi osvajajo vrhove. Od takrat se jim na izletih redno pridruži vsak mesec. »Najbolj mi je všeč to, da hodim z nekom, ki ima izkušnje in ve, kaj dela, da na goro ne grem brezglavo,« pove Sara. Najraje gre na zahtevne ture, kjer se mora pri vzponih pripenjati na jeklenice in hoditi po klinih. Ljubitelj

zahtevnejših tur je tudi **Kristjan Turnšek**, ki je prej planinaril s starši in je takrat gore tudi vzljubil. Hoja v hribe mu pomeni odklop od mestnega vsakdanjika in predvsem računalnika, saj kot bodoči računalničar za njim presedi dolge ure. Občasno se udeleži tudi petkovih srečanj, ki enkrat mesečno potekajo v prostorih planinskega društva. **Nini Vodnjov**, ki na magistrskem študiju raziskuje, kako posnemati naravo in na podlagi tega ustvariti nove produkte, je bil najljubši dvodnevni izlet na Triglav. »Če grem na daljše ture, grem vedno z društvom. Planinski vodnik narekuje počitke in tempo hoje, ki nam vsem ustreza. Dobro pozna pot in ti zna pomagati. Nisem se znala openjati na jeklenice in tam so me to takoj naučili.«

Poletje v gorah

V času epidemije so bili vsi izleti v Planinskem društvu Ljubljana-Matica odpovedani. Sedaj, ko se okrepi sproščajo, bodo poletne izlete v društvu v celoti izpeljali. Prevoz bodo prilagodili ukrepom za zajezitev epidemije. Vsakdo se bo do izhodišča pod goro pripeljal s svojim avtomobilom, skupaj bodo lahko prišli le udeleženci iz istega gospodinjstva. »V gorah je vse odvisno od vremena in razmer. V tem času

Foto: arhiv PD Matica

Letos je v Mladinski odsek Planinskega društva vpisanih triinosemdeset članov in članic.

nikakor ne bomo rinili na zahtevnejše ture, saj moramo zdaj še bolj hoditi z glavo,« poudari vodja Mladinskega odseka **Ana Vengar**.

Cilj je pot

Čez poletje se veliko mladih v gore poda samih, saj je pot kopna in zato manj nevarna. Predvsem letos, ko jih bo večina počitnice preživela v Sloveniji, bodo gore polne planincev. Planinski vodnik **Jure Pečak** zato priporoča, da pred vzponom tri dni prej spremljate vreme, da boste točno vedeli, v katero smer piha veter in kakšna je verjetnost padavin. »V gorah se lahko zgodi, da nevihten oblak prileti nadte sredi jasnega neba v pol ure in začne snežiti. Pripravljen moraš biti, da se pravočasno umakneš z nevarenih mest, kjer bi te lahko zadela strela,« pojasni Jure Pečak, ki letno izpelje največ izletov za mlade. »V takem primeru moramo spremeniti cilj ali pa se vrniti v dolino. V gorah ni cilj priti na vrh. To je velikokrat lahko zelo nevarno, še zlasti, če je pod vrhom pot prezahtevna ali je vreme nestabilno. Če je cilj pot, uživaš tudi, če se moraš petdeset metrov pod vrhom obrniti.«

V gore spočiti in naspani

Razmere v gorah so zelo nepredvidljive, saj se lahko že zaradi zvina gležnja čas hoje močno podaljša v večerne ure ali celo noč. Čelno svetilko je zato zelo dobrodošlo vzeti s seboj. Že pred samim pohodom se je dobro hidrirati, med hojo piti majhne požirke, četudi žeje ne čutimo. V gorah smo izpostavljeni vetru in močnemu soncu, zato je pomembno, da ne pride do vrtoglavice in pomanjkanja koncentracije. Jemo tik pred vzponom, nahrbtnik bo tako lažji, ko ga bomo nesli navzgor, v avtomobilu pa pustimo malico za kasneje. Zelo pomembno je, da imamo oblečene dolge hlače. Ob hoji navkreber nam je običajno vroče in hlače radi zavijamo nad kolena, da se na svežem gorskem zraku ves čas hladijo. Ker so zelo obremenjena, je dobro, da so pokrita in ogreta, da nas ob sestopu ne začnejo boleti. Razbremenimo jih lahko tudi tako, da uporabljamo pohodniške palice. Obvezna oprema so tudi visoki čevlji, saj so tako noge veliko bolj stabilne in je manj možnosti za poškodbe. Profil podplata naj bo globok in nekoliko oster, da nam na travi ne bo drselo.

Najpomembneje pa je, poudarja Jure Pečak, da gremo v gore spočiti in naspani.

Ture za začetnike in bolj izkušene

Za začetnike, ki iščejo odmik od mesta in hrupa, Jure Pečak priporoča neobljudene vrhove, kot so Trupejevo poldne v Karavankah, za bolj izkušene pa Rjavino in greben Košute. Blizu Ljubljane se lahko hitro zapeljemo do vznožja Svetega Lovrenca in Miklavža blizu Škofje Loke. Jure tudi predlaga, da se podamo na več zaporednih vrhov in ne le enega: »Zelo lepa pot vodi iz Mač proti Storžiču, sredi gore zavijete desno in ne greste na vrh, ampak na sosednji Mali Grintovec, naprej na Srednji vrh in se spustite nazaj čez Hudičev boršt v dolino. Prijetna tura je tudi po Krvavcu, kjer se lahko vzpenjate in spuščate po okoliških planinah in se na koncu podate še na najvišjo točko Krvavca – Velikega Zvoha.«

Novi člani se lahko kadarkoli pridružijo mladinskemu odseku. Izleti so objavljeni na spletni strani, kjer lahko dobite tudi ostale informacije.

www.pd-ljmatica.si/odseki/mo

L J U B L J A N A
NA POTI V KROŽNO
GOSPODARSTVO

Foto: Višnja Gavran

Krožni namig

ZAVEDAJMO SE, DA SMO VSI DEL OKOLJA. VSE SE ZAČNE PRI POSAMEZNIKU IN SKUPAJ LAHKO NAREDIMO VELIKO.

Preprečevanje nastajanja odpadkov se začne že pri majhnih stvareh. Odsluženo kuhinjsko desko lahko prebarvamo, poslikamo in nanjo nalepimo blokec za opomnike.

V skoraj vsakem gospodinjstvu je veliko še uporabnih predmetov, ki po nepotrebnem pristanejo med odpadki. Preden predmet zavržete, premislite, ali se ga še da uporabiti, in še uporabnega prinesite v Center ponovne uporabe na Povšetovi 4 v Ljubljani.

Uspešno pri ustvarjanju krožnih zgodb!

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA.
Zate.

Tudi Ljubljance bodo pestile posledice podnebnih sprememb

Moja Zabukovec, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

MLADI AKTIVNO IN NA SVOJ NAČIN VSTOPAJO V POLITIKO PODNEBNIH SPREMENB.

Ob prihajajočem poletju so dijakinje in dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana razmišljali o vzrokih in posledicah, ki jih prinašajo podnebne spremembe.

Podnební sistem ustvari medsebojno delovanje ozračja, oceanov, vegetacije, sonca, astronomskih in tektonskih sprememb in človeških dejavnikov. Človeški faktor je trenutno največji razlog za spremembe podnebja. Te spremembe so danes tako hitre, da se jim včasih ne moremo tako hitro prilagoditi in se kažejo na vseh področjih človekovega življenja.

Nacionalni inštitut za javno zdravje je že leta 2015 objavil dokument **Podnebne spremembe in zdravje v Sloveniji**, da bi se lahko pripravili na medsektorsko sodelovanje in prilagajanje na prihajajoče posledice, kot so vročinski valovi, nesreče, onesnaženost zraka, nevarnost sonca, oporečnost in dosegljivost hrane in vode ter pojavi nalezljivih bolezní. Podnebne spremembe najbolj ogrožajo otroke, starejše, revne, kronične bolnike, terenske delavce na prostem, ženske ter prebivalce velikih mest.

Po svetu in tudi v Sloveniji narašča umrljivost ljudi zaradi **vročinskih valov**. Težko jih prinašajo bolniki s srčno-

žilnimi obolenji in obolenji dihal, diabetiki, bolniki z obolenji ledvic, bolniki z duševnimi motnjami in nepokretni. Zaradi nizkega socialno-ekonomskega statusa so ogroženi brezdomci. Bivalni pogoji bistveno olajšajo ali pa otežijo prilagajanje vročim dnevom. Visoke temperature povzročajo vročinsko izčrpanost in vročinsko kap, v splošnem pa se zmanjša produktivnost pri delu aktivnega prebivalstva.

Vremenski pojavi, kot so **poplave, močni vetrovi in požari**, povzročajo množične nesreče tudi s smrtnim izidom. **Zrak**, ki ga dihamo, je lahko onesnažen z glivami, pelodi in sporami, ki jih prenaša veter, plesnimi, rakotvornimi delci (formaldehid, benzen), ki se tvorijo ob izgorevanju fosilnih goriv, ozonom in drugimi kemičnimi onesnaževalci. Vse to vpliva na naše zdravje, saj se lahko pojavijo ali poslabšajo bolezenska stanja, kot so astma, alergije, atopijski dermatitis, srčno-žilna obolenja ter kronično vnetje pljuč. Ob rušenju podnebnega ravnovesja

moramo paziti tudi na izpostavljenost UV-žarkom; poplave in suše vplivajo na kakovost in količino pitne vode; pojavljajo se nove, neznačilne bolezni.

Kolesa časa ne moremo obrniti nazaj. Procesov, ki potekajo, ne moremo več ustaviti. **Rešitev iz nastale situacije je prilagoditev posledicam, ki jih podnebne spremembe prinašajo, in blaženje oz. upočasnjevanje podnebnega dogajanja.**

Se pravi, da izboljšamo javni zdravstveni sistem, zagotovimo medsektorsko sodelovanje in povečamo delež investicij posameznih držav, namenjen prilagajanju na podnebne spremembe. Dogajanje bomo upočasnili z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov, z vzpodbujanjem aktivnega transporta prebivalcev, z zmanjšanjem uživanja rdečega mesa in z zagotavljanjem zelenih površin v mestih.

Leta 2015 je bil sprejet dokument **Pariški sporazum**, ki naj bi začel veljati z letom 2020. Vsebuje dolgoročni cilj omejiti porast globalne temperature pod 2 °C in določa pomoč državam v razvoju za uresničevanje podnebne politike. Spremljate, kako se to odvija po svetu in pri nas?

Otroci so še posebej ogroženi zaradi razvojnih značilnosti in pričakovane dolge življenjske dobe. In ker so izpostavljeni podnebnim spremembam, ki smo jih povzročile generacije pred njimi, jih moramo razumeti, ko aktivno na svoj način vstopajo v politiko podnebnih sprememb. Iščejo svoj prostor pod »nevarnim« soncem in svoj košček Zemlje na našem edinstvenem, modrem in »onesnaženem« planetu.

Majhni koraki so premalo

Pogovor s prof. dr. Lučko Kajfež Bogataj o podnebni krizi

dr. Tanja Pihlar, foto: Miha Fras

Prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj je pri nas pionirka proučevanja podnebnih sprememb in njihovih posledic, na kar opozarja že vrsto let. Poučuje klimatološke predmete na Biotehniški fakulteti pa tudi na nekaterih drugih fakultetah. Je avtorica številnih znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov ter knjižnih del, namenjenih zlasti ozaveščanju mladih. Med letoma 2002 in 2014 je bila članica Medvladnega odbora za podnebne spremembe pri Združenih narodih, ki je leta 2007 prejel Nobelovo nagrado za mir. Za svoje delo je prejela več uglednih priznanj. Je tudi članica produkcijske mreže za pripravo kandidature Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025.

Na več fakultetah poučujete klimatološke predmete. Nam lahko poveste kaj več o tej vedi?

Klimatologija je del meteorologije, ki je sorazmerno mlada veda, saj so se instrumentalna opazovanja pri napovedih vremena začela uporabljati pozno, globalno izmenjavo podatkov sta omogočila iznajdba telegrafa in telefona. Klimatologija je še mlajša: stara je okoli 100 let in je dobila nov zagon, ko so se v 60. letih prejšnjega stoletja začele pojavljati očitne podnebne spremembe. Zanimanje za to vedo je bilo že od nekdaj; klimatologi imajo pomembno vlogo tudi pri načrtovanju dolgoročnih investicij, kot so trajni nasadi, mostovi, gradnje ipd. Danes so podnebne spremembe zelo aktualna tematika.

V zadnjem času se pogosto govori o podnebni krizi.

Podnebne spremembe so tehnični izraz za kopico fizikalnih pojavov, kot so spremembe ozračja, oceanov, taljenje ledu ipd. Podnebna kriza pa je posledica vsega tega – govorimo o ljudeh, ekosistemih ipd., ki so jih podnebne spremembe prizadele. Izraz kriza nakazuje predvsem, da je treba nemudoma ukrepati – tako država kot posameznik.

Trend naraščanja povprečne temperature ozračja je v Sloveniji višji od svetovnega povprečja. Katere posledice podnebnih sprememb so pri nas najbolj vidne?

Različni deli sveta se različno močno segrevajo, kopno na primer se segreva hitreje od morja, severni predeli se segrevajo močneje od južnih. Ker Slovenija leži na kopnem in bolj severno, se segreva močneje; Skandinavija, ki leži še bolj severno, se segreva še močneje.

Podnebne spremembe so nastale, ker se je zaradi naših izpustov toplogrednih plinov spremenila energijska bilanca planeta. Dvig povprečne temperature je primarno gonilo, je sprožilec, ki vpliva na druge dejavnike, kot denimo sprememba vodnega kroga, zaradi česar se pojavljajo suše, poplave, neurja ipd. Nastanejo povratne zanke, ki delujejo po principu snežne kepe, ki se povečuje. Zaradi pomanjkanja vode in dviga temperature velik problem postane stabilnost ekosistemov – močvirij, gozdov, step ipd. Sušni kraji bodo imeli še manj vode, tam, kjer so poplave, bodo te še bolj uničujoče. Kjer vlada suša, je tudi večja nevarnost požarov. To kaže na to, kako je vse povezano med seboj.

Ljubljana2025
Evropska prestolnica kulture
Kandidatka

Ljubljana je mesto solidarnosti

Kako podnebne spremembe vplivajo na ljudi?

S podnebnimi spremembami je povezanih pet resnih problemov za človeka. Ogrožena je stabilnost oskrbe s hrano. Zmanjšala se bo zaloga vode – pitne vode, vode za energetiko, za namakanje ipd. Nevarni so tudi ekstremni vremenski pojavi, kot so tajfuni, vremenske ujme, vetroolomi ipd., ki terjajo človeška življenja, ponekod prebivalce ogroža tudi dvig morske gladine. Podnebne spremembe neposredno ogrožajo zdravje ljudi, širijo se klopi, nove nalezljive bolezni, kot denimo malarija, ki je prej v severnih predelih ni bilo. Vplivajo tudi na poslabšanje kroničnih obolenj, ljudje umirajo zaradi vročinskih valov. Povzročile bodo tudi še večje neenakosti v družbi: bogati bodo še bolj bogati in revni še revnejši. Spremenjeno podnebje je tudi že razlog za selitve ljudi, lahko bo prišlo tudi do civilne nepokorščine in družbenih kriz.

Kako ocenjujete osnutek nacionalnega zakona o podnebni politiki?

Potrebujemo zakon, ki bo celovito reševal dva vidika podnebnih sprememb – urejal porabo energije, promet ipd. Po drugi strani pa potrebujemo politiko za prilagajanje nanje. Poskrbeti je treba za namakanje, dvig bregov ob rekah, da se mesta poleti ne bodo pregrevala, odpraviti lubadarja, zaradi zelenih zim razviti nove oblike zimskega turizma namesto smučanja ipd. Takšni ukrepi pa ne zadevajo več le okoljskega področja, ampak gospodarstvo in zdravstvo, vendar še nismo navajeni, da bi jih tako obravnavali.

V predlaganem zakonu je glavni cilj podnebne politike, ki sledi podnebnim ciljem Pariškega sporazuma, doseči ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov do leta 2050, vmesni cilj pa je zmanjšati njihove emisije za vsaj 40 odstotkov do leta 2030 glede na leto 1990. Kako ambiciozna oz. realna se vam zdita ta dva cilja?

Cilja se mi zdita veliko premalo ambiciozna – če si že na začetku zastaviš premajhen cilj, boš potem tudi manj naredil. Teoretično pa je to mogoče doseči; če ne bomo naredili ničesar, bodo za to krivi drugi razlogi. Jasno pa je, da ukrepi prinašajo korenite spremembe in da nič več ne bo tako, kot je bilo. Mogoče je uvesti že učinkovite preproste ukrepe: podražiti bencin za trikratno, zaposleni naj namesto povračila potnih stroškov dobijo mesečno vozovnico ipd. Ukrepi pa lahko pomenijo tudi hude socialne pretrese. Če denimo ukinemo avtomobilsko industrijo, bodo zaposleni izgubili delo, vendar bodo z novimi gospodarskimi dejavnostmi dobili delo drugi.

Kaj lahko storimo posamezniki? V svoji knjigi »Planet, ki ne raste« pozivate posameznike tudi k spremembi življenjskega sloga in miselnosti. Bo to mogoče doseči?

Pogosto poudarjam, da imamo posamezniki za ukrepanje na voljo dvoje: volilno pravico in možnost, da pometemo pred svojim pragom. Volilna pravica, ki jo sicer Slovenci premalo uveljavljamo, sploh pa mladi, je orodje, s katerim lahko spreminjamo politiko. Drugo pa je bolj zapleteno, saj številni ljudje nimajo dovolj znanja o podnebnih spremembah. Ni dovolj, da ločujemo odpadke in potegnemo polnilec za telefon iz vtičnice. Majhni koraki so premalo, potrebne so večje spremembe, pomembno je na primer, da se izogibamo

potovanju z letalom, izbiramo skrajno varčen avtomobil, spremenimo potrošniške in prehranjevalne navade. Vedeti moramo, da obstoječi gospodarski model rasti ni ustrezen. O podnebnih spremembah bi se morali začeti učiti že v šoli, tudi politiki vedo o tem premalo in bi se morali poučiti o stvareh, o katerih odločajo. Po drugi strani pa je namesto o posameznikih treba govoriti o skupnosti, o tem, kaj bo naredila skupnost. Pomemben je tudi motiv, saj s takšnimi ukrepi, kot sta na primer uporaba avtomobila na plin, manjša potrošnja, privarčujemo na dolgi rok. Smiselni so tudi ukrepi, ki koristijo več ciljem – če na primer več kolesarimo in pešočimo, je to koristno tudi za naše zdravje. Za določene stvari mora poskrbeti država, na primer za ureditev kolesarskih poti in večjo obdavčitev energetske potratnih izdelkov in storitev. Potrebujemo pogumne politike in ne take, ki bodo čakali, da se stvari rešijo same od sebe.

V zadnjem času so se prav mladi z aktivistko Greto Thunberg na čelu najbolj angažirali. Pri nas so se povezali v gibanje Mladi za podnebno pravičnost. Bo mlada generacija premaknila stvari?

To so mlade generacije, ki so bolj izobražene, bolje razumejo stvari in niso obremenjene s starimi vzorci. Pomemben poudarek dajejo podnebni pravičnosti: za podnebne spremembe namreč nismo vsi enako krivi, bogati veliko več prispevajo k izpustu toplogrednih plinov kot revnejši. To je treba upoštevati pri obdavčitvah, stvari je treba reševati dolgoročno in družbeno pravično. Tudi med spoloma je v tem pogledu razlika. Ženske imamo nižji ogljični odtis od moških, ker praviloma vozimo manjše avtomobile, zavržemo manj hrane. Bolj nas prizadenejo tudi posledice podnebnih sprememb, saj moramo skrbeti za otroke in ostarele starše.

Ali še obstajajo podnebni skeptiki?

Še vedno najdemo podnebne skeptike, denimo med desničarsko usmerjenimi politiki, ki jih odkrito zanikajo. Vendar so po mojem večji problem prikriti skeptiki, ki se zavzemajo za boj proti podnebnim spremembam s figo v žepu in kljub obljubam ne naredijo ničesar. To položaj le poslabšuje. V medijih se je razširilo razpravljanje za in proti podnebnim spremembam. Vendar na takšen način lahko razpravljamo o dolžini mini kril, podnebne spremembe pa so fizikalen proces in se o tem ni mogoče na takšen način pogovarjati.

Kako ocenjujete prizadevanja MOL v smeri trajnostnega razvoja?

Kar zadeva podnebne spremembe, bo morala MOL izdelati podnebni načrt za občino in si jasno zastaviti za cilj, koliko bo zmanjšala količino emisij toplotnih plinov, pa tudi načrt za prilagoditev nanje. Na primer Vič je poplavno ogrožen, Bežigrad se pregreva, kolesarskih stez je še vedno premalo, avtomobilov pa preveč ... Poskrbeti bo morala, da bi gospodinjsva prejela nazorno brošuro o podnebnih spremembah in ukrepanju v Ljubljani, izobraziti javne uslužbenke, še zlasti, ker je zgled drugim slovenskim občinam. Nadgraditi je treba vse, kar že deluje, da se hkrati poišče rešitve za podnebne spremembe. Probleme je treba reševati skupaj in povezano med sektorji, saj reševanje le enega okoljskega problema in ignoriranje sočasnih ne rešuje ničesar.

Tivoljski dvorec

Ljubljana se upravičeno ponaša z nazivom Zelena prestolnica Evrope 2016, saj parki, vrtovi, gozdovi, travniki in kmetijska zemljišča zavzemajo skoraj polovico mestne površine.

Zelenje spremlja mesto tako rekoč skozi vso zgodovino. Odnos do narave se je neprestano spreminjal. Od prazgodovine naprej je narava predstavljala tako vir življenja kot prostor nevarnosti in mističnih sil. Zato so si jo vse civilizacije poskušale podrediti. Z ustvarjenjem, oblikovanjem in negovanjem vrtno-arhitekturnih elementov, kot so kmetijske površine, sadovnjaki, kuhinjski vrtovi, pa tudi drevoredi, okrasni vrtovi in parki, je človek poskušal obvladovati naravo in kozmos. Načrtno oblikovane zelene površine so bile prisotne že pri starih orientalskih kulturah Egipta in Mezopotamije, njihov sistem obdelovalnih in dekorativnih vrtov z vzorci pravokotnih oblik, pravilnih zasnov in simetrije pa so prevzeli stari Grki in Rimljani. Antična vrtna kultura je bila visoko razvita, kult narave so gojili

Nekdanja zelena

dr. David Petelin

Joseph Wagner, Slikarske podobe iz Kranjske, Kongresni trg v Ljubljani, 19. stol.

v pesništvu, slikarstvu in prostorski plastiki. **Tako lahko domnevamo, da so tudi v Emoni in njeni podeželski okolici gradili atrijske oziroma peristilne vrtove, prednje zelene površine kot zametke kasnejših parternih, okrašenih parkov, sprehajališč in javnih vrtov.** Pogosto so bili vrtovi obogateni s terasami, klopmi, pergolami, mozaičnimi tlaki, barvitimi kipi in dekorativnimi vodnimi motivi, predvsem fontanami.

Srednjeveški samostanski vrtovi

Srednji vek z utrjenimi gradovi, obzidanimi mesti in nenehno vojno nevarnostjo ni prinesel novih hortikulturnih novosti, kaj šele razvoja krajinske arhitekture. Vrtno oblikovanje je večini uspevalo le v samostanih z redkimi pravokotnimi mrežami, kjer so poleg negovanja zdravilnih

zelišč pridelovali tudi hrano in gojili sadje. **Znotraj srednjeveškega zidu Ljubljane sta imela samostanska vrtova frančiškanski samostan na Vodnikovem in križevniški na Novem trgu.** Na križevniškem vrtu je danes letno gledališče, redovniki nemškega viteškega reda pa so imeli vrtove tudi na Mirju. Okrasnih samostanskih vrtov ni bilo vse do 18. stol. Ob Špitalskem mostu na današnjem Prešernovem trgu so imeli avguštinci eremiti samostan z zasebnim vrtom, ki so ga krasile zelenjavne in zeliščne grede s sadnim drevjem, kasneje pa so kompleks prevzeli frančiškani, kjer domujejo še danes. Na območju Ajdovščine so imeli svoj vrt diskalceati (bosonogi avguštinci), toda red je proti koncu 18. stol. cesar Jožef II. razpusil. Zaradi primernih prostorov, lepega vrta in svežega zraka s kamniških planin pa je bila v

podoba Ljubljane

razpuščenem samostanu s cerkvijo leta 1786 ustanovljena prva civilna bolnišnica na Kranjskem.

Prva mestna promenada

Prostorska utesnjenost in zamejenost z zidovi ter strnjena obodna in ulična zazidava srednjeveških hiš niso dopuščale večjih zelenih in praznih površin v mestu, razen površin za srečevanje in trgovanje. Kljub temu so imele nekatere redke stavbe Mestnega in Starega trga na terasasto oblikovanem pobočju Grajskega griča t. i. kuhinjske vrtove – manjše zelenjavne vrtove in kakšno sadno drevo. Podobno je bilo omogočeno tudi prebivalcem Rožne in Hrenove ceste med hišami, ki pa so spadale pod vicedomsko upravo. Zunaj obrambnega sistema jarkov, obzidja in stolpov pa so imeli nekateri meščani manjše vrtove, travnike, kmetije, gozdove

in celo vinograde (na Rožniku). **Poleg grajskega zelenja so mesto krasile košate lipe kot starodavni simbol slovenstva in označevale pomembne mestne in simbolne prostorske točke.** Stale so ob Herkulovem vodnjaku na Starem trgu, pred stolnico sv. Nikolaja in na gradu (Lipnik), kamor je že v srednjem veku vodila sprehajalna pot s Streliške ulice. Tudi **Valvasor** omenja sprehode meščanov in nekakšno prvo ljubljansko promenado (fr. *se promener*, sprehajati se), ki je vodila od Starega trga do Poljan vse do vrha Grajskega griča. Zelena vzpetina je poleg osvežitve služila tudi kot bogat vir lesa, izsekavanje grajskega gozda pa je **vojvoda Friderik** leta 1439 namenil izključno za potrebe utrdbe in mesta. Grajski grič je bil z gozdom poraščen le znotraj obzidja, zunanja pobočja pa so bila tako kot Golovec gola zaradi obrambe. Priljubljene zelene površine so bila tudi sprehajališča ob urejenih rečnih brežinah pa tudi sama Ljubljana, ki je v toplejših mesecih meščanom in plemičem nudila udobno vožnjo. Med mestnimi prebivalci je bil za sprehajanje in lov priljubljen mogočen hrastov gozd v Mestnem logu, ki je segal do Trnovega, na Prulah pa so prirejali zabave.

Renesančna in baročna vrtna kultura Z razcvetom renesančne kulture in obujanjem antičnih idealov na Apeninskem polotoku je vzniknila tudi na novo odkrita vrtna kultura.

V 15. stol. so se začeli pojavljati italijanski renesančni vrtovi, ki so krasili dvorce na pobočjih rimskih in toskanskih gričev ali na ravninah Beneške republike. Po tisočletnem predahu se prerodi antični duh oblikovanja geometrijskih zelenih površin z gredicami, nasadi, razglednimi terasami, vodometi, stopnišči, kiparskimi ornamentami, klopimi, sprehajališči in drevoredi. Veličastni renesančni vrtovi so vplivali na razvoj razkošnega francoskega vrtnega baroka, ki doseže vrh z versajskimi vrtovi sončnega kralja Ludvika XIV. Kot neke vrste odgovor in upor francoskemu monarhičnemu geometrijskemu parku pa se na Otoku uveljavi angleški krajinski park, katerega estetika sledi posnemanju in poustvaritvi narave. **Evropskemu trendu visoke razvite kulture vrtov in parkovne ureditve je sledilo tudi domače plemstvo na Kranjskem**, predvsem v

Ljubljani. Bohotna baročna moda se ni izražala samo v prenovi palač, cerkva, literature in znanosti, temveč tudi v številnih zasebnih plemiških vrtovih, ki so obdali Ljubljano. Moč nad neukrotljivo naravo, ki so jo umetno preoblikovali po lastni volji, je postala tudi zunanji statusni simbol vladajočega sloja, prostor plemiškega prestiža, razsipnosti in udobja.

Baročni plemiški vrtovi

Okoli reprezentativnih dvorcev ali kot podaljšek mestnih palač so se zunaj ljubljanskega mestnega obzidja od 17. stol. raztezali večji in manjši plemiški vrtovi, sprehajalne poti, drevoredi in vrtno arhitekture. Francoski vrtnarji so oblikovali številne mogočne dunajske vrtove, preko katerih se je čutil tudi vpliv na Kranjsko. Osnovna vrtna zasnova je sledila baročni osi, po francoskem vzoru pa je bil urejen tudi marsikateri vezeninasti parterni vrt. **Številne vrtove so navdihnili potovanja po evropskih dvorcih ali bogata literatura.** Med najlepšimi plemiškimi vrtovi v Ljubljani je bil zagotovo knežji turjaški vrt na Gradišču. Ta je bil svojevrsten podaljšek Knežjega dvorca, najlepše in največje mestne palače baročne Ljubljane, ki jo je leta 1660 pričel graditi humanistično izobraženi **Volk Engelbert grof Turjaški**, ki je v Ljubljano vabil številne italijanske umetnike, arhitekta, kiparje, glasbenike in slikarje. Dvorec je obdajal razkošen baročni park, kjer so bili drevoredi, grmovnice in striženo cvetje, mali sakralni objekt za puščavnika (eremitaža), jama, kipi, stolpi za perjad, strelišče, jahališče, velike gugalnice in celo ribnik, in sicer na mestu današnje vladne palače. Park je v začetku 18. stol. odkupil veletrgovec in finančnik **Jakob Schell pl. Schellenburg**, ustanovitelj uršulinskega samostana na Gradišču. Iz nekdanjega obsežnega samostanskega vrta se je ohranil turjaški vodnjak, ki danes stoji na Novem trgu. Turjačani so imeli poleg primestnega vrta pred obzidjem še strešni vrt pomaranč in citronek s paviljonom na zunanjem kraku svoje mestne palače in zverinjak blizu gradu Fužine, tamkajšnje brzice pa so bile še v 19. stol. cilj marsikaterega sprehoda.

Na Gradišču so imeli vrt tudi številni meščani in nekaj plemiških družin: Eggenbergi, Fabjančiči in Lambergi, ki

so posedovali grad Bokalce in Cekinov grad. Eden izmed ambicioznejših primestnih dvorcev je bil Leopoldsrue, imenovan po lastniku **Leopoldu Karlu grofu Lambergu**, ki je sezidal današnji Cekinov grad in zasnoval simetrični vrt s stranskimi stavbami, osrednjo osjo, rezanim rastlinjem in parter s fontano po dunajskih vzorih. Prav med slednjim in gradom Podturn, danes znanem kot Tivolski grad, se je raztezal močvirnati svet pod Rožnikom, osnova današnjega parka Tivoli. Grad Podturn je bil do konca 18. stol. v rokah jezuitov, tam pa so prirejali celo gledališke igre. Umetelno oblikovane vrtove z zaposlenimi vrtnarji je imel tudi grad Turn (Kodeljevo).

Zoisov vrt – prvi javni ljubljanski vrt

Proti koncu 18. stol. se plemiški vrtovi zlagoma odpirajo tudi za širšo javnost, ponekod zgolj enkrat letno, vse dokler ni razsvetljenec in svetovljan **baron Žiga Zois pl. Edelstein** na leto francoske revolucije 1789 kot prvi plemič v Ljubljani odprl park za vso meščansko javnost. Zois je odkupil Lambergov vrt z lipovim drevoredom, ki se je raztezal od današnje Tržaške ceste preko Vrtače do nunskih vrtov na današnjem Trgu republike, ter ga povezal z zasutim srednjeveškim jarkom na prostoru današnje Zoisove ceste ob svoji palači na Bregu. Tri hektarje velik vrt so krasili drevoredi, gozdčiči, vodometi, stekleni rastlinjaki, skulpture in urejene sprehajalne poti s približno 2.500 drevesi. **V vrtu, ki ga je obiskala celo neapeljska kraljica, pa je bil urejen botanični vrt s 400 tujerodnimi drevesi in 800 drugimi vegetacijami.** Znameniti Zoisov vrt in drugi vrtovi predmestja Gradišča so bili izgubljeni s pozidavo meščanske Ljubljane 19. stol.

Pridih Pariza v Ljubljani

Proti koncu 18. stol. je Ljubljana porušila srednjeveški zid in stolpe, na praznem prostoru pa so poleg novih mestnih trgov nastale tudi prve zelene javne površine. S prihodom Napoleonove vojske in ustanovitvijo Ilirskih provinc pa je tudi v njeni prestolnici zavel nov veter. **Francoske republikanske ideje so spodbudile tudi mestno oblast za uradno skrb za javno zelenje.** Po vzoru pariškega urbanističnega urejanja je nastal Šolski drevored za Licejem, zasnovana je bila Blanchardova oziroma Lattermannova aleja (dva radialna drevoreda), ki je povezala parkovne ureditve Cekinovega gradu in Podturna ter s tem začetek urejanja parka Tivoli, uredili so guvernerjev vrt na današnjem Pogačarjevem trgu, nove sprehajalne poti na Grajski grič, leta 1810 pa so ustanovili Botanični vrt, najstarejšo neprekinjeno kulturno, znanstveno in izobraževalno ustanovo na Slovenskem. **Štiriletna francoska okupacija je**

Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein - Pogled na Ljubljano izpred Tivolskega dvorca

skratka zaznamovala Ljubljano.

Leta 1821 je mesto postalo diplomatsko središče Evrope z gostovanjem drugega kongresa Svete alianse, ki je ustvarjala novi evropski politični red po porazu Napoleona. Kjer se danes razprostira Kongresni trg s parkom Zvezda, je do leta 1817 stal kapucinski samostan, ki so ga Francozi uporabljali za vojašnico. V času kongresa, po katerem je trg tudi dobil ime, so prirejali vojaške parade za kronane glave in druge visoke goste. Tri leta po odhodu evropske diplomatske smetane pa je **župan Hradeczky** uredil klasicističen park po zgledu francoske urbane umetnosti s kostanjevim drevoredom, ki se križa v osmih smereh. Vse do leta 1899, ko so porušili bližnji vicedomski dvorec, pa je bil ob Vegovi ulici še manjši grajski ali mestni vrt.

Razsvetljenje in prevlada meščanskih idealov

Ljubljanska oblast je v 19. stol. širila zeleno mestno tkivo, tradicijo sprehajališč in promenad, namenjenih tako družbeni emancipaciji meščanstva kot tudi bolj zdravemu urbanemu življenju. Novi javni parki so bili dokaz moči vzhajajočega meščanskega razreda, ki so imeli daljnosežne socialne, psihološke, zdravstvene in ekonomske učinke. Družbenopolitični razvoj se je kazal tudi v novih javnih prostorih in zelenih površinah. V 2. pol. 19. stol. so v ljubljanskem predmestju zrasli tako zasebni meščanski vrtovi (Tornagovi vrtovi na Poljanah) kot javno dostopni mestni parki (Tivoli, Slovenski trg pred sodno palačo, Virantov vrt pred Grubarjevo palačo). Najpomembnejši javni park v 19., 20. in 21. stol. pa je vsekakor krajinski park Tivoli. Ta je že v času **cesarja Franca Jožefa I.** in po kratkotrajnem bivanju **feldmaršala Radetzkega** postal kulturno, zabaviščno,

razvedrilno, sejensko, promenadno in tudi športno središče ljubljanskega meščanstva. Tam so imeli Sokoli svoje letno telovadišče, tam je stal Jakopičev paviljon, prva slovenska umetnostna galerija, v hotelu Tivoli je bila sprejeta tivolska resolucija, ki je zahtevala preobrazbo Avstro-Ogrske na podlagi avtonomije narodov in popolno združitev vseh Jugoslovanov. Na tivolski zelenici je bil prvi slovenski velodrom, tam so odigrali prvo nogometno tekmo v Ljubljani, tam je zraslo Bloudkovo kopališče Ilirija, po drugi svetovni vojni pa je bil namesto Plečnikovega univerzitetnega kampusa zgrajen športni park in Hala Tivoli, ki je zeleni površini poleg kratkočasnja in uživanja dodala še rekreacijo.

Mestne zelene površine danes

Danes oblikovane mestne zelene površine razumemo kot prostor druženja, rekreacije, igre in sprostitve, manj pa kot prostor prestiža, razkazovanja in praznovanja, ki je bilo v ospredju še v 1. pol. 20. stol. **Javni parki, sprehajališča, drevoredi in drugi številni zeleni otočki po Mestni občini Ljubljana imajo tudi vlogo socialne integracije, saj gre za neformalne skupne zunanje prostore, ki krepijo občutek skupnosti, strpnosti in sobivanja, kjer vlada spoštovanje med različnimi uporabniki in kjer naj bi sproščeno uživali v prostočasnih dejavnostih.** Rahljanje družbenih spon se je v 20. stol. odrazilo tudi v drugačnem oblikovalskem pristopu urejanja novih parkovnih površin. Mestna oblast danes vzdržuje kar 67 parkov. Skrbno jih moramo ohranjati in spoštovati – pa ne samo zaradi boljše kakovosti bivanja v mestu, temveč predvsem za prihodnje rodove.

Tivoli

Največja znamenitost mesta

Lora Power, foto: Miha Fras

Čas pandemije nas je opomnil, kaj pomenijo urejene, vzdrževane, dobro načrtovane in javno dostopne zelene površine.

Ob vročih poletjih nas v svoje naročje vabi največji mestni park. Redni obiskovalci ga poznajo prav do zadnjega grmička: vse tiste sence in vonje, grče najljubšega drevesa ..., kot tudi to, ob kateri uri se sonce zrcali na oknih tivolskega dvorca, od kod se razgrinjajo najlepši pogledi na mesto ali kdaj je največ možnosti, da uzrete veverice in sinice. Kot je oznanil **Andrej Verlič**, vodja službe Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib: »To je največja znamenitost tega mesta!«

Onega jutra so se ob Čolnarni vrtinčili lokvanji, ob poteh so cvetele lipe, pred mestnim rastlinjakom pa so se bahale vrtnice – bele, rumene, rdeče in roza, ljubljanske in novogoriške ter one, ki jim ne poznamo imena, ker so ostale brez pripisa. A to ni niti malo zmotilo zaljubljenca, ne sprehajalca, niti gospoda, ki je pod njihovimi dehtečimi krošnjami vadil taj či. Prijateljici, ki sta si med cvetjem umislili zajtrk, sta se strinjali z Andrejem Verličem, ki je pristavil: »To je privilegij, ki so nam ga omogočili naši predniki!«

Nedaleč stran je bilo slišati brnenje kosilnic, a je nekaj zelenic vseeno ostalo nepokošenih. Pa ne zaradi malomarnosti: napis na tablicah je opozarjal, da bodo najprej počakali, da se na njih napasejo čebele. »Žal

smo potrebovali epidemijo, da smo se zavedeli pomena takšnih površin, ki so nam dostopne praktično na domačem pragu,« je pojasnil vodja krajinskega parka, kjer je zavarovanih kar 459 hektarjev. »Čas pandemije nas je opomnil, kaj pomenijo urejene, vzdrževane, dobro načrtovane in javno dostopne zelene površine. Nikar ne pozabimo tega!« Kar seveda terjaja spoštovanje, varovanje in urejanje: »Kajti edino urejen park opravlja svoj namen, torej da skrbi za zdravje in dobro počutje ljudi.«

Med pandemijo nam je naš največji mestni park vdihnil spoznanje, kako zelo pomembne so zelene površine za dvig morale in brstenje užitka. Zato naj Tivoli ne bo le kraj druženja, življenjski prostor za živali ali darilo mesta vsem meščanom. Naj bo poslej (živa) svetinja!

NA POTEH PO LJUBLJANI S ČEBELO!

Maruška Markovčič,
Odsek za razvoj podeželja

Kaj bi brez čebel in drugih opraševalcev? Lačni bi bili! Čebele so naše nepogrešljive sopotnice. Z opraševanjem skrbijo za našo hrano, z medom in drugimi pridelki pa krepijo naše zdravje. Ljubljana je izredno zeleno mesto, okolje je zdravo in omogoča življenje številnim opraševalcem in medonosnim čebelarjem. Na območju Ljubljane deluje kar 350 čebelarjev, ki gospodarijo z več kot 4.500 čebeljimi družinami. Vse več čebeljih panjev je danes tudi na strehah stavb v strogem mestnem jedru. Pionir urbanega čebelarjenja je Cankarjev dom. Med, pridelan na območju Mestne občine Ljubljane, je izredno kakovosten.

Mestna občina Ljubljana in njeni meščani vse bolj **skrbimo za pašo čebel in na javnih površinah sadimo trajnice s številnimi medovitimi rastlinami ter uvajamo pozno košnjo na zelenih javnih površinah.**

Ste vedeli, da imamo v Ljubljani, tako kot po vsej Sloveniji, samo eno dovoljeno vrsto medonosne čebele? In to je kranjska sivka.

Leta 2015 smo zasnovali Čebeljo pot, ki danes združuje že več kot 35 izobraževalnih in kulturnih institucij, zdravstvenih in gospodarskih ustanov ter čebelarjev in čebelarjskih društev. Njeni člani razvijajo različne vsebine na področju medovitih rastlin, biodiverzitete, izobraževanja, promocije in ozaveščanja.

Po Čebelji poti se lahko sprehodite s turističnim vodnikom: Turizem Ljubljana,
✉ alenska.stular@visitljubljana.si,
☎ **01 306 12 30**, **Klub profesionalnih turističnih vodnikov Slovenije**, ☎ **031 737 717**.

Po poti se lahko sprehodite tudi sami in se sprostite v zdravem okolju. Odpravite se do čebeljih stojišč v parku Tivoli, obiščite čebeljak v Plečnikovi hiši, naj vas pot zanese tudi na Enejin učni medoviti vrt na Grbi ☎ **041 377 388**.

Namig za družine: skupaj z otroki uživajte v štetju medovitih dreves po mestu in poiščite čim več upodobitev čebel na fasadah. Sporočite nam na ✉ podezelje@ljubljana.si, kaj vse ste našli.
📍 www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/podezelje/cebelja-pot/

Tigrasti komar

PAST ZA KOMARJE

Potrebujemo:

- staro embalažo za slaščice
- večji bel jogurtov lonček
- kos starih prosojnih zavese
 - 1 dl vode
 - nekaj zelenja
 - male škarjice
 - večje škarje
- alkoholni flomaster
- malo navadnega olja
 - čopič

Jogurtov lonček položimo na sredino prozornega pokrova in dno lončka obrišemo s svinčnikom ali flomastrom.

Z malimi škarjicami izrežemo narisani krog.

Odrežemo še dno jogurtovega lončka.

Kos stare prosojne zavese položimo čez dno embalaže in izrežemo krog, ki je dva prsta širši od dna embalaže.

Prozorni pokrov embalaže po notranji strani namažemo z oljem.

Na dno embalaže damo nekaj zelenih listov ali trave in zalijemo z vodo.

Dno pokrijemo s kosom zavese in čez poveznemo še prozorni pokrov embalaže.

V izrezano luknjo na pokrovu vstavimo jogurtov lonček.

Past za komarje je pripravljena. Postavite jo v senčno lego v travo ali grmovje na vrtu.

Komarji se ulovijo v past, ker želijo v vodo odložiti jajčeca.

Naredi sam!

Skupaj preprečimo širjenje tigrastega komarja!

Rokavice gor!

REPELENT PROTI KOMARJEM

Potrebujemo:

- 2dl medicinskega alkohola ali vodke
- 3 bio limone
- lupilec/nožek
- 2 žlici posušene sivke
- 1/2 l kozarec s pokrovom
- razpršilec starega repelenta
- cedilo
- ljak

Limone olupimo z lupilcem.

Lupinice in suho sivko damo v steklen kozarček in vse skupaj prelijemo z alkoholom/vodko.

Zaprto pustimo stati vsaj 3 dni.

Vsebinsko (macerat) precedimo in nalijemo v razpršilec starega repelenta/deodoranta/parfuma.

Repelent proti komarjem je pripravljen.

Nanesete ga z razdalje 20 cm direktno na kožo ali obleko. Prvič manjšo količino nanesite le na zapetjste, da preverite, ali ste morda občutljivi za katero od sestavin. Ne nanašajte ga v bližino oči in sluznice.

Past za komarje in repelent so iz odpadnih materialov načrtovali in izdelali v Društvu Smetumet (www.smetumet.com).

dr. Tomi Trilar, Prirodoslovni muzej Slovenije

Po podatkih iz zbirke Prirodoslovnega muzeja Slovenije smo tigrastega komarja (*Aedes albopictus*) v Ljubljani prvič našli avgusta 2007, kamor se je verjetno pripeljal kot slepi potnik z avtomobilom iz Primorske. Do danes se je razširil v vse urbane predele mesta in postaja meščanom zelo nadležen ter zelo zmanjšuje kvaliteto življenja v našem mestu.

Tigrasti komar je **tujerodna invazivna vrsta**. Je posebej, ki se po načinu življenja zelo razlikuje od naših vrst komarjev. Pika podnevi, kar pri naših komarjih opazujemo le izjemoma. Znan je po hitrem širjenju. **Za razmnoževanje potrebuje le majhne količine stoječe vode, v katerih se naši komarji ne morejo razmnoževati, in se s tem izogne njihovi konkurenci.** Poleg tega so ta majhna vodna telesa premajhna za preživetje plenilcev komarjevih ličink, kot so npr. žabji paglavci in plenilske ličinke žuželk.

Tigrasti komar ima tudi dormantna jajčeca, ki so odporna proti izsuševanju in nizkim temperaturam. **Medtem ko se njegova običajna jajčeca izležejo v nekaj dneh, dormantna ob pomanjkanju vode lahko zdržijo do pol leta in se izležejo šele, ko jih zalije voda.** To je še ena posebnost, ki je naše vrste komarjev ne

poznajo, tigrastemu komarju pa omogoča širjenje s človeškim transportom na velike razdalje. Zaradi te posebnosti je prvič pripotoval v Evropo z ladijskim transportom odpadnih avtomobilskih gum, v Albanijo leta 1997.

Razvoj v vodi

Iz dosedanjih izkušenj vemo, da so največja gojišča tigrastih komarjev pri vulkanizerjih, ki na odprtem skladiščijo **odpadne gume**. Ne smemo pa pozabiti tudi improviziranih silaž na kmetijah, ki jih obtežujejo z odpadnimi gumami. V njih se nabirata deževnica in organski drobir, obenem pa so zaradi črne barve in segrevanja na soncu temperature v gumah visoke. Sledijo **pokopališča**, kjer so vaze z vodo za rezano cvetje in dogorele sveče, ki jih zalije voda, idealna vodna telesa za razvoj tigrastih komarjev. Omeniti velja še **vrtičkarje**, ki v razne posode lovijo deževnico in natakajo

ODGOVORNO RAVNANJE

Tigrasti komar je slab letalec, ki preleti le do 200 m, zato je njegovo življenjsko okolje zelo omejeno. Da bi se mu izognili, je zelo pomembno, da:

- imamo okolico hiše pospravljeno in naokoli nikoli ne puščamo nepokritih zalivalk za rože, veder, odprtih plastenk, avtomobilskih gum in drugih majhnih posod, saj ostanki vode predstavljajo idealno gojišče za razmnoževanje tigrastega komarja;
- ne pustimo, da se voda nabira na ponjavah in drugih platnih, ki se uporabljajo za prekrivanje;
- več kot nekaj dni zunaj ne puščamo nepokritih napihljivih bazenov in drugih vodnih igrač;
- ne praznimo podstavkov za rože in drugih posod v kanalizacijske odtoke;
- redno čistimo žlebove, sode in rezervoarje;
- skrbimo za vodnjake in ribnike.

Na vrtu in v lončke lahko posadimo tudi naslednje rastline, ki odganjajo komarje: roženkravt (*Pelargonium radens*), šetraj (*Satureja montana*, *S. liburnica*), žajbelj (*Salvia officinalis*), timijan (*Thymus vulgaris*), meto (*Mentha x piperita*, *Nepeta cataria*), meliso (*Mellisa officinalis*), baziliko (*Occimum basilicum*), koper (*Anethum graveolens*) in komarček (*Foeniculum vulgare*).

vodo za zalivanje cvetja in povrtnin, posode pa puščajo odprte in tako omogočijo dostop samicam, ki odlagajo jajčeca.

Nadležni piki in prenašalci povzročiteljev nevarnih bolezni

Pik tigrastega komarja lahko povzroči oteklino, srbenje in bolečino, posebej pri občutljivih ljudeh. So pa tigrasti komarji tudi potrjeni prenašalci povzročiteljev rumene mrzlice, mrzlice denga, čikungunje in v zadnjem času virusa zika. Pri nas povzročiteljev teh bolezni za zdaj

nismo zasledili, zato je **tigrasti komar za meščane samo nadležnež, ki zmanjšuje kvaliteto življenja in ovira kakovostno preživljanje prostega časa.**

Kaj lahko storimo sami?

Zelo pomembno je, da imamo okolico hiše pospravljeno in nikoli ne puščamo zalivalk za rože, veder, odprtih plastenk, avtomobilskih gum in drugih majhnih posod, saj ostanki vode predstavljajo idealno gojišče za razmnoževanje tigrastega komarja.

SKUPAJ NAD KOMARJE

Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja

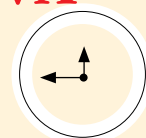
V Sloveniji živi 45 vrst komarjev, od tega 3 tujerodne vrste. Od teh treh je najbolj moteč tigrasti komar (*Aedes albopictus*), ki se je razširil že praktično v vse predele Mestne občine Ljubljana. Še vedno je najučinkovitejše sredstvo v boju zoper tigrastega komarja preventiva.

VMestni občini Ljubljana se zavedamo resnosti situacije, zato že od leta 2017 v ospredje družbeno odgovorne kampanje Rokavice gor! postavljamo tigrastega komarja. Z namenom ozaveščanja in izobraževanja meščank in meščanov izvajamo različne aktivnosti, npr. z deljenjem sadik zelišč, ki odganjajo tigrastega komarja, za najmlajše smo pripravili basen o komarju Tigru, ki smo jo zvočno ubesedili in posredovali vsem vrtcem in osnovnim šolam v Mestni

občini Ljubljana. Ker so vrtički pogost vir razmnoževanja komarjev, izvajamo izobraževanje najemnikov vrtičkov, pisno gradivo o tej problematiki pa je dostopno tudi na vseh četrtnih skupnostih.

Poudariti moramo, da ima kar 20 % celotne površine Mestne občine Ljubljana status zavarovane ali varovane narave, kjer je uporaba različnih pripravkov strogo regulirana oziroma prepovedana.

KOMARJEVA NEDELJA

MINUTE
za mite

Dušica Kunaver

Ljubljana je rasla v živahno naselje in že v 13. stol. dobila mestne pravice. Gospodarji mesta so bili Spanheimi.

Ko je plemiška družina izumrla, je mesto po izčrpavajočih vojnah za posest celjskih grofov v sredini 14. stol. postalo del posesti Habsburžanov. Že ob samem začetku habsburške oblasti je bila Ljubljana prostor izjemnega zgodovinskega dogodka. Leta 1370 so Habsburžani in Benečani v leseni lopi pred cerkvijo svetega Jerneja v Šiški podpisali listino o prodaji Trsta. Habsburžani so prodali Trst Benečanom za 75.000 zlatnikov. Stara cerkvica, pred katero so se tedaj zbrali avstrijski in beneški veljaki, stoji še danes. Kamnita, stara, preprosta, častitljiva, ki jo danes z imenom Stara cerkev pozna vsak Ljubljčan.

Dolga stoletja je bila Stara cerkev za Šiško, ki je bila »prva vas ljubljanska«, kraj velikega ljudskega slavlja ob godu svetega Jerneja, 24. avgusta. Prva nedelja za tem je bila slovita šišenska komarjeva nedelja. Komarjev Šiškarjem ni primanjkovalo. Prijala sta jim vlažni gozdni zrak Šišenskega hriba in bližina studencev, ki so izvirali pod hribom. Šiškarji so kljub jezi tako na komarje kot na sosednje vasi, ki so se iz Šiškarjev norčevale zaradi komarjev, vsako leto praznovali komarjevo nedeljo. Pred cerkev svetega Jerneja so postavili dva visoka mlaja ter stojnice, ki so se šibile od lectovih src, lončene robe in še marsičesa.

Slovesnost se je začela s pokanjem možnarjev, s katerimi so streljali v Kozlovi dolini nad Staro cerkvijo. To pokanje je oznanjalo, da »odirajo komarja«. Sledilo je pritrkavanje z zvonovi, glasno petje, vriskanje, godba in ples. Veselica se je nadaljevala do naslednjega dne. V gostilnah okoli cerkve so pekli klobase ter kuhali žgance in zelje. Tudi na dobro kapljico in harmoniko niso pozabili.

Komarjeva nedelja pa ni bila le šišenski praznik, saj se je s kočijami pripeljala v Šiško vsa ljubljanska gospoda. V zadnjih letih Šiškarji spet oživljajo praznovanje komarjeve nedelje.

Ko spregovorijo ljubljanska Palačna, atrijska, stanovanjska

Veronika Sorokin, foto: Dunja Wedam

Bogat repertoar dvorišč se nam v Ljubljani razkrije predvsem na bolj skritih mestih, ko je treba z ulice zaviti v notranjost in se prepustiti slogovni raznolikosti posameznih elementov. Presenečeni smo, kaj vse tam odkrijemo. Dvorišča se nizajo drugo za drugim, od stanovanjskih, palačnih, arkadnih do atrijskih in številnih drugih.

Pri Zoisovi palači

Čudovito ohranjeno palačno dvorišče najdemo na Bregu, nekdanjem pristaniškem nabrežju Ljubljanice, kjer je znamenita Zoisova palača. Zgrajena je bila konec 18. stol. kot kompleks treh manjših prezidanih hiš, predstavljala je zbirališče članov Zoisovega kroga razsvetljencev. Tlakovano notranje dvorišče je zasnovano v obliki črke U, krasi ga stari vodnjak, v toplih mesecih ozaljšan z lončnicami. Na zunanji strani palače mecena slovenske kulture in znanosti **Žige Zoisa** pa je skrita oaza zelenja s kamnitim paviljonom in čudovito cvetočo zasaditvijo. Ob kamnitem portalu pred glavnim vhodom v palačo je Zoisov doprnski kip **Mirsada Begića**.

Šahovnica in kriterij uporabnosti

Iz časa med obema vojnama velja omeniti Šahovnico arhitekta **Josipa Costaperarie**. Z ravno streho, geometrično abstraktno fasado in izstopajočimi okni na vogalu hiše poudarja arhitektov okus za osnovne elemente. Šahovnica je bila prva najemna meščanska stanovanjska zgradba v Ljubljani. Stanovanja s prehodnimi sobami so bila orientirana proti ulici, v dvoriščnem delu pa so bili prostori, vključno s sobami za služkinje, namenjeni storitvenim potrebam. Osnovna namembnost Šahovnice tudi danes ostaja ista, dvorišče pa je namenjeno stanovalcem in parkirnim prostorom.

dvorišča

Atrijsko dvorišče na Križevniški 7

Nedaleč od Brega odkrijemo čudovito atrijsko dvorišče. Ulica, ki se je v 14. stol. imenovala Ribiška, je ena najstarejših v Ljubljani. Med letoma 1167 in 1200 so imeli tu svojo postojanko templjarji, ki so jih nato zamenjali križniki. Danes pa je tu živahna kulturna četrt. Na portalu pred glavnim vhodom v atrijsko stanovanjsko dvorišče nas pozdravi grb z letnico 1658, na tleh pa na spotikavcu preberemo, da je v enem od stanovanj živel Jud **Oton Baumgarten**. V predvojnem času je bila tu Zadruga Dom služkinj, danes pa je to tlakovano stanovanjsko dvorišče, poraslo z okrasnimi grmovnicami in popenjkami.

(v nadaljevanju: dvorišča s pridihom zelenega in cvetočega)

Razgibajmo Ljubljano

RAZGIBAJMO LJUBLJANO

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane, foto: Dunja Wedam

Kam na športne počitnice v Ljubljani

Za brezskrbnost in veliko gibanja na svežem zraku med šolskimi počitnicami bodo do konca avgusta skrbela tudi ljubljanska športna društva, ki vabijo na zanimive programe, namenjene predvsem otrokom.

Plavalno šolo s športnimi igrami in varstvom na kopališču Kodeljevo pripravlja **Športno društvo Delfin** (prijave: ☎ 068 647 469, ✉ sddelfin@hotmail.com), s **Športom Ljubljana**

se otroci plavalnih tehnik na začetnih in nadaljevalnih tečajih učijo na Koleziji in Kodeljevem (☎ www.sport-ljubljana.si), tudi **Športno društvo Riba** izvaja plavalne

tečaje za otroke in odrasle na Kodeljevem (☎ www.riba-drustvo.si), Kopališče Ilirija zasedajo tečajniki **Plavalnega kluba Ilirija** (☎ www.pki.si), aktivne počitnice pa pripravljajo tudi v bazenu in telovadnicah na **Fakulteti za šport** (☎ www.fsp.uni-lj.si).

Smučarski klub Snežinka

otrokom na Kodeljevem namenja aktivno preživljanje prostega časa z igranjem tenisa, rolanjem in plavanjem (☎ www.snezinka.com). S skvošem, judom, skakanjem na prožnih ponjavah, športnim plezanjem in plesom se boste s strokovnjaki iz **Squashlanda in Judo kluba Golovec** zabavali v Squashlandu in bližnjih športnih objektih (☎ www.squashland.si), za ples in druge aktivnosti pa bodo poskrbeli v bežigranskem **Plesnem centru Feniks** (☎ [\[feniks.si\]\(http://www.feniks.si\)\). Svojo poletno športno ponudbo imajo tudi v **Gibu** v Spodnji Šiški, kjer lahko otroci skačejo po trampolinah, telovadijo in se imajo fino \(☎ \[www.gib-sport.com\]\(http://www.gib-sport.com\)\), **Konjeniški klub Pip** na ranču v RIC Sava v Tomačevem vabi na jahalne tabore \(☎ \[www.kk-pip.com\]\(http://www.kk-pip.com\)\), veliko tenisa in še kaj zraven pričakujte v organizaciji počitnic, ki jih v Športnem teniškem parku Dravljje na Smrtnikovi ulici **pripravlja Teniški klub LTA** \(☎ \[www.sportplus.si\]\(http://www.sportplus.si\)\), otroka pa lahko vpišete tudi v šolo kajaka **Simona Hočevarja**, ki poteka v Vevčah \(✉ \[kksimon1@gmail.com\]\(mailto:kksimon1@gmail.com\)\).](http://www.plesnicenter-</p>
</div>
<div data-bbox=)

V gore s turističnimi boni

Ljubljanska planinska društva upravljajo s skupaj trinajstimi planinskimi kočami, od tega je le ena (Rašica) postavljena na območju Mestne občine Ljubljana. Z drugo kočjo, ki stoji na najvišjem ljubljanskem vrhu (Janče), namreč upravlja litijsko planinsko društvo. Vse so tudi priljubljeni cilji ali vsaj vmesne postaje planincev, ki se bodo morda letos še množičneje odpravili v hribe ali tam celo večkrat prenočili. Vlada je z uredbo namreč omogočila koriščenje turističnih bonov, ki bodo do konca leta »plačilno sredstvo« tudi v planinskih kočah. Bon je unovčljiv za nastanitev ali za nastanitev z zajtrkom in je deljiv, kar pomeni, da se bo lahko unovčil v večkratnem znesku. Na **Planinski zvezi Slovenije** pričakujejo veliko povpraševanje, da pa ne bi ostali pred polno zasedeno kočjo, je na voljo spletni način rezervacije in preverjanja zasedenosti. Podrobnosti so objavljene na ☎ www.pzs.si.

Namig

Pasje vročine se lahko v naslednjih tednih znebite z (varnim) skokom v bazen, jezero ali reko, ali pa z obiskom visokogorja. Tja se odpravite premišljeno in upoštevajte varnostna načela.

Spodbuda

Poleg rednosti in vztrajnosti je pri vadbi pomemben tudi počitek. Po naporu moramo telo sprostiti in ga pripraviti na nove kilometre, klance, ure ... Vsak teden, vsak mesec in vsaj enkrat na leto tudi za malo dlje, na dopustu. Takrat dajte možgane na pašo, telesu pa privoščite ravno toliko brezdelja, da postanete »lačni« novih izzivov.

ZNANI LJUBLJANČANI O GIBANJU

Goran Forbici, direktor Centra nevladnih organizacij Slovenije

Šport imam rad. Vsaj desetkrat sem že prehodil slovensko planinsko pot. Celo na 3500 kilometrov dolgo Apalaško pot sem se podal! No, tja me je popeljal Jakob J. Kenda. Pa tudi naše vršace odkrivam predvsem ob večernem prebiranju popotniških vodnikov.

Nikoli ne bi hotel živeti v nešportnem mestu. Tako kot ne bi hotel živeti v mestu, ki nima opere, čeprav se ne spomnim, kdaj sem jo nazadnje obiskal.

Pomemben je občutek, da je pri roki.

Ljubljana mi je strašno všeč, ker bi lahko, če bi želel, šel brez težav na nogometno tekmo. Pa na košarkarsko in hokejsko, celo na curling. Ali pa bo vse to lahko treniral moj otrok, če bo hotel. Zadnjič si je, še ne štiriletnik, na primer zaželel plezati. Njegova želja me je sprva zmedla, a sva kaj kmalu ugotovila, da sta plezalno društvo in stena praktično za vogalom našega bloka. To me niti ne bi smelo presenetiti: Ljubljana menda premore več kot 1200 športnih in rekreativnih organizacij!

Navsezadnje sta tudi dve moji najljubši nevladniški »anekdoti« povezani s športom in Ljubljano. Prav telovadci iz Sokola so bili namreč tisti, ki so Ljubljano dokončno rešili požarov, ko so leta 1863 prevzeli dotlej neučinkovito gasilsko službo. In taisti sokoli so Ljubljano še enkrat ubranili pred katastrofo: skoraj 80 let kasneje, aprila 1941, so bili med ustanovnimi člani Osvobodilne fronte.

Ja, šport imam rad, in v Ljubljani se počutim domače tudi zato, ker je zelo športno mesto.

NASVET STROKOVNJAKA

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane

Pijte, hladite se ...

Voda, voda in še enkrat voda. Tista, ki nas odžeja, v kateri plavamo, in tudi tista, ki nas ob poletnih popoldnevih preseneti brez dežnika. Voda telesu pomaga pri uravnavanju telesne temperature, preko krvi oskrbuje celice s hranili in kisikom, odplavlja odpadne snovi, nahaja se v prebavnih, sklepnih in drugih telesnih tekočinah, varuje organe in vezivna tkiva. Telo izgublja vodo preko kože z znojenjem, preko ledvic z urinom, preko pljuč z izdihanim zrakom in preko črevesja z iztrebki. Pri normalni aktivnosti lahko izgubimo z znojenjem do enega litra vode na dan, medtem ko pri enourni intenzivni vadbi ali pri visoki zunanji temperaturi izgubimo več kot liter vode na uro. Izgubljeno vodo je treba stalno nadomeščati, predvsem s popitimi tekočinami. Nekaj vode zaužijemo s hrano, nekaj se je tvori pri presnovi hranil v telesu. Za preživetje naj bi odraslim zadoščalo povprečno od dva do tri litre vode na dan.

Daljša obdobja vročine v poletnem času od nas zahtevajo pogostejšo hidracijo. Pomanjkanje vode v telesu mnogokrat zaznamo šele, ko nas o tem opomnijo glavobol, suha usta, izguba apetita, temnejše obarvan urin. V vročih poletnih tednih imejte pri sebi ves čas poln bidon, v Ljubljani pa lahko izkoristite tudi svežo pitno vodo iz pitnikov. Ti so postavljeni tudi ob poteh, ki jih pogosto uporabljajo rekreativci. Voda iz pitnika je neoporečna, njeno kakovost pa redno nadzorujejo. Nasvet: pred vsako uporabo vode iz pitnika priporočajo, da nekaj vode iztočite.

Obnašajte se preventivno – začnite in zaključite dan s kozarcem vode, vmes pa jo pijte še večkrat na dan. (Viri: NIJZ, Voka Snaga, www.rekreacija.si)

NA KONGRESNEM TRGU SE BO SPET TRESLA ODBOJKARSKA MREŽA

Miha Štamcar

Svetovna in evropska odbojkarška zveza sta konec junija Ljubljani prižgali zeleno luč za organizacijo tretjega zaporednega turnirja svetovne serije v odbojki na mivki, ki bo potekal med 30. julijem in 2. avgustom.

»V četrtek in petek bodo tekme na odbojkarškem parku Ludus v Črnučah, v soboto in nedeljo pa bodo na Kongresnem trgu še zaključni boji turnirja svetovne serije. Kakšna bo udeležba, je v tem trenutku še težko reči. Veliko bo odvisno od tega, kako bo z epidemiološko sliko, vsekakor pa bomo upoštevali vse ukrepe NIJZ. Vzporedno s turnirjem svetovne serije bodo potekali še Sberbank finalni obračuni v državnem prvenstvu za mlade, v štirih starostnih kategorijah junior, do 16, 18 in 20 let,« je nekaj osnovnih informacij o

letošnjem turnirju povedal Jernej Tomazin, ki je zadolžen za izvedbo projekta.

Prireditelji obljublajo, da bo poskrbljeno tudi za gledalce, vprašanje je le, v kakšnem obsegu. »Od navodil NIJZ bo tudi odvisno, kako bo s tribunami in koliko gledalcev si bo turnir lahko ogledalo v živo. Vsekakor delamo tako, kot da bo vse normalno, dogodek bo še vedno mednaroden, spremljevalne prireditve pa bodo v okviru državnih varnostnih ukrepov,« je še napovedal Tomazin.

Program

Četrtek, 30. 7. 2020

Športni park Ludus Črnuče

10:00 – kvalifikacije (Ž in M)

Petek, 31. 7. 2020

Športni park Ludus Črnuče

9:00 – skupinski del tekmovanja (Ž in M)

21:00 – play off (M)

Kongresni trg

8:00 – Sberbank državno prvenstvo mladih U14–U20 (Ž in M)

21:00 – play off (M)

Sobota, 1. 8. 2020

Kongresni trg

9:00 – play off (Ž)

15:00 – četrtfinale (Ž in M)

Nedelja, 2. 8. 2020

Kongresni trg

15:00 – polfinale (Ž in M)

19:00 – tekma za 3. mesto (Ž)

20:00 – tekma za 3. mesto (M)

21:00 – finale (Ž)

22:00 – finale (M)

Od dolenjske do kočevske magistrale

Besedilo in foto: Rok Kušlan

Najgloblje v neko drugo pokrajino nas ljubljanski mestni avtobus zapelje v Grosuplje. Motiv občinskega grba je posodobljena podoba halštatske svastike štirih konjskih glav, ki je bila najdena na enem od mnogih arheoloških najdišč v bližini. V starejši železni dobi so začela na primernih vrhovih nastajati utrjena naselja, gradišča, ki jih je v teh krajih precej.

Z avtobusa 3G izstopimo na postaji Mrzle njive v Grosupljem. S postaje gremo čez nadvoz nad železniško progo in zavijemo levo proti Spodnji Slivnici. Hodimo ob kočevski progi in mimo komunale pridemo do vznožja Slivniškega hriba. Zavijemo desno na kolovoz, ki preide v stezo, tej pa sledimo na vrh omenjenega griča, s katerega se nam odpre lep razgled na Grosupeljsko kotlino. Ko se ga naužijemo, nadaljujemo v vas in pri spomeniku NOB zavijemo desno na markacijo evropske pešpoti E6, ki se je bomo v nadaljevanju držali kot pijanec plota.

Kmalu pridemo po obodu doline do Vodomčevega gaja. Vodomčev gaj sestavlja več življenjskih okolij: ribniki, mokrišče, mejica, ekstenzivni travniki, travniški sadovnjak ter gozdni rob, ki ponujajo zavetje številnim pticam in drugim živalim. Tam deluje tudi ornitološka postaja, ob vikendih oziroma po dogovoru pa je možen ogled v spremstvu vodnika. Vodomčev gaj je tudi ena od postaj na učni poti Po sledih vodomca, katere del nas

popelje v vas Cerovo, od koder namesto po glavni cesti zavijemo levo in se skozi gozd poženemo v breg. V četrto ure dosežemo cesto, ki pripelje iz Ponove vasi. Po njej nadaljujemo levo in kmalu pridemo do neizrazitega sedla, kjer so postavljene table, ki nas opozarjajo na protiturški tabor.

Do tabora, obzidane cerkve, ki je služila za obrambo kmetov v časih turških vpadov med 15. in 17. stol., pridemo po stezi, ki zavije levo s ceste mimo kapelice sv. Antona Puščavnika. Cerkev sv. Nikolaja, ki jo krasijo freske iz 16. stol., so zgradili že v 13. stol. na ostankih rimske utrdbe in še starejšega gradišča. Obzidana je bila verjetno konec 15. stol. Ob spopadih je tabor, ki je nudil zavetje približno 150 ljudem, branilo okoli 60 borcev. **Fevdalci so tabore po prenehanju turških vpadov razumeli kot grožnjo, bili pa so tudi priročen vir gradbenega materiala, zato je zelo malo tako dobro ohranjenih, kot je cerovski.**

S tabora se spustimo nazaj na cesto, po kateri v desetih minutah pridemo do Županove jame. Ime dolguje svojemu

odkritelju Josipu Permetu, takratnemu županu Št. Jurija pri Grosupljem. Današnji vhod je v delu jame, imenovanem Ledenica, ki je bila znana že pred odkritjem in je verjetno tako kot tabor v času turških vpadov nudila zavetje domačinom. Poleg Ledenice je možno obiskati še šest podzemnih dvoran. Županova jama slovi kot najlepša jama na Dolenjskem, v njej pa so bili posneti prizori filmov o Kekcu in Vinetouju. **V Županovi jami je stalna temperatura, približno 10 °C, zato je ob obisku dobro imeti kakšen toplejši kos garderobe.**

Od Županove jame nadaljujemo po cesti in kmalu pridemo do glavne ceste Grosuplje-Turjak pred vasjo Velike Lipljene, po kateri nadaljujemo desno proti Grosupljemu. Po dobrega pol kilometra pridemo do križišča z gozdno cesto, na katero zavijemo levo. Po njej pridemo do lovske kočice Žmuc in nadaljujemo mimo nje še slabega pol kilometra do križišča, kjer se druga za drugo desno odcepita dve gozdni cesti. Po drugi gre en krak E6 v Iško, naravnost pa gre omenjena markacija proti Malemu

Ločniku, ki je naš naslednji cilj. Hodimo po cesti v dolini ponikalnice Jerbahce, ki ima ponor ravno v bližini omenjenega križišča. Cesta se izteče v vlako, ki gre še nekaj časa po strugi, nato pa se požene v breg in se počasi ponovno preobrazila, to pot v kolovoz, po katerem se vzpnemo do jase in po njenem desnem robu pridemo do Malega Ločnika. Tu nas pozdravi šumot potočka Zdravščka, natančneje Ločniškega Zdravščka. **Nomen est omen: k izviru, ki je zaščiten z lopo, prihaja veliko ljudi s kanistri, da bi si vodo natočili za domov, zato je tudi nam kaže srkniti požirek.**

V vasi sledimo cesti, ki vodi v breg, in kmalu stopimo na kolovoz, ki nas v četrte ure pripelje na vrh Gore, ki stožčasto, kot kak vulkan, dominira na ljubljanskem obzorju vzhodno od Krima in Mokrca. Tako kot na Taboru nad Cerovim sta tudi tu stala prazgodovinsko gradišče in rimska postojanka, na njunih ostankih pa so Turjačani postavili božjepotno cerkev, ki je doživela več prezidav, najpomembnejšo v začetku 17. stol. Povod zanjo je bila velika krščanska zmaga nad Turki pri Sisku, kjer so pomembno vlogo odigrale tudi kranjske čete pod vodstvom Andreja Turjaškega. Ker je bila slavna bitka na dan sv. Ahaca, so ga Turjačani vzeli za svojega zavetnika. **Ko se predajamo sončnim žarkom ob cerkvi ali se hladimo v senci številnih lip, smo na najvišji točki današnjega izleta.**

Z Gore se spustimo proti severu v Veliki Ločnik, kjer nas glavna cesta vodi proti magistrali Kočevje-Ljubljana. Pri zadnji hiši zavijemo desno na kolovoz preko travnikov, od koder že vidimo naslednji cilj, cerkev sv. Petra na hribu Zakope nad vasjo Vrh nad Želimljami. Kmalu pridemo do ceste, ki jo prečkamo (naj nas ne bega, da se markacije nadaljujejo desno po cesti). V mreži kolovozov se držimo levo navzgor in v nekaj minutah stojimo pri cerkvi, ki je bila zgrajena v prvi polovici 15. stol., prav tako na mestu nekdanjega gradišča. Freske so nastale kakšno desetletje kasneje, druga notranja oprema pa druge svetovne vojne žal ni preživela. Pred cerkvijo nas k počitku povabita miza in klopi.

Ko nam prija, se od cerkve odpravimo proti severu in skozi vas pridemo do gasilskega doma, kjer je postaja avtobusne linije 85, ki nas pripelje do osnovne šole na Škofljici. Nekoliko nerodno je, da linija ne obratuje ob vikendih. Takrat velja stopiti na »kočevjarja«, ki ima postajo na magistrali. Do nje pridemo tako, da na Y križišču pred gasilskim domom zavijemo levo, nato pa se držimo desno in v desetih minutah pridemo do postaje.

Tokratni pohod bo od nas brez postankov terjal od štiri do pet ur.

Ne čakajte na jutri, začnite danes

Miha Štamcar

Foto: Jasmina Kozina Praprotnik

Urban Praprotnik

Zakaj sploh teči, je eno od vprašanj, s katerim se ljudje vsakodnevno soočajo. Tako kot tudi, ali smo kdaj prestari za tek in kako se zanj sploh navdušiti? O vsem tem smo se pogovarjali z Urbanom Praprotnikom in Martinom Leskovarjem. Prvi je tekaški trener, vodja Urbanih tekačev in profesor športne vzgoje. Ljubitelji teka, ki jih je iz leta v leto več, ga poznajo kot vrhunskega poznavalca tekaškega športa. Drugi sogovornik, Martin Leskovar, pa je prav tako zasvojen s tekom. To dokazuje ustanovitev tekaške skupine LJ tekači, ki jo lahko dvakrat na teden vidite v Tivoliju pridno nabirati kilometre.

Urban Praprotnik, naj vam, ki ste nekakšen tekaški guru, postavim temeljno vprašanje. Zakaj sploh teči?

Resnično, zakaj bi sploh tekli? Mislite, da se tudi ptica sprašuje, zakaj bi letela? Dobro, tistim, ki jo vidimo na nebu, takšno vprašanje zagotovo ne bi prišlo na misel, medtem ko se ptica v kletki morda res ubada s tem vprašanjem in pri tem verjetno sklene, da je letenje povsem nesmiselno in nevarno. Če si ptica z zdravimi peruti misli, da letenje ni zanjo, je podobna človeku, ki ima dvoje zdravih nog in ugotavlja, da tek ni zanj.

Čeprav je v zadnjih letih vse več tekaških navdušencev, nekateri še vedno dvomijo o smiselnosti tega početja.

Tek je v bistvu zelo podoben hoji, a se hkrati od nje tudi razlikuje. Če lahko hodite, vam za nazaj ne bo žal nobenega narejenega koraka. Z redno hojo ohranjamo telesno pripravljenost za samostojno gibanje. No, s tekom pa dodatno krepimo ravno tiste ključne mišice, vezi in sklepe, ki jih potrebujemo za hojo. Če torej lahko tečemo, tecimo tudi zato, da bomo tudi v starosti, ko ne bomo mogli več teči, lahko hodili, in to bolje, lahkotneje in dlje.

Zakaj nekateri ob teku pomislijo na mučenje?

Tek je res mučen in škodljiv, če tečemo na neprijazen način. Toda ko odkrijemo človeku prijazen tek, prepoznamo v njem odlične in težko nadomestljive negovalne, krepilne učinke. Zaradi večjih sil pri dotikanju tal krepimo kosti, mišice

Foto: Urban Praprotnik

Urbani tekači

in vezi. Zaradi izmenjave obremenitve, ko smo v dotiku s tlemi, in razbremenitve, ko letimo, zelo spodbujamo pretakanje sklepne tekočine, ki hrani sklepni hrustanec, zato imamo debelejšo in kvalitetnejšo medvretenčne ploščice. S tekom tudi učinkovito prevetrimo presnovne procese. Naše telo tako učinkoviteje uravnava krvni sladkor, pozitivni učinki so zaznani tudi v jetrih, pljučih, ledvicah, pa tudi v rdečem kostnem mozgu, možganih in še kje. Torej, če le lahko tečemo, dajmo.

Kako ljudi navdušiti za tek? Kakšen naj bo osnovni odnos do tega športa?

Ko obiskujem vrtce in vprašam otroke, kdo od njih rad teče, kar vsi po vrsti, brez izjeme, navdušeno dvigujejo roke. V osnovni šoli, po 4., 5. razredu, vse več otrok izgublja navdušenje, v srednji šoli pa je odstotek takšnih, ki se počutijo dovolj mladi za tek, že zelo majhen. Vendar poznam kar nekaj kaveljcev in korenin, ki tudi pri 80-ih letih in

več še vedno najdejo toliko veselja in hvaležnosti do teka, da še vedno tečejo. Tako je Ljubljančanka Helena Žigon za svoj 86. rojstni dan še pretekla mali maraton. Kazimira Lužnik iz Slovenj Gradca tudi kar cveti. Tudi Polde Dolenc iz Maribora in Fabio Ivančič iz Izole sta pri 85-ih letih še vedno tekla. Seveda ti ljudje niso začeli teči pri 80-ih letih, temveč večinoma pri 40-ih. Po mojih izkušnjah pa je še pravi čas, da začnemo teči, pred 70. letom. Zdaj pa pomislite na svoja leta in si priznajte, da mlajši, kot ste danes, ne boste nikoli več. Če vam zdravje omogoča, vam resnično toplo priporočam, da začnete teči. Ampak resnično po malem, lahkotno in predvsem s hvaležnostjo, da lahko.

Martin Leskovar, kako, kdaj in zakaj ste se začeli resneje ukvarjati s tekom?

Do 44. leta se nisem nikoli ukvarjal s športom, nato pa sem spoznal, da bom moral začeti migati, kajti nabralo se je

preveč kilogramov. Imel sem jih 150. Dobro, še zdaj jih imam preveč, sploh za tekača, ampak dejstvo je, da ti tek pride v kri. Ko so mi to na začetku govorili, sem si mislil, da ti v kri lahko pride kos torte, požirek piva, ne pa tek, ampak danes ga imam res v krvi. Tečem tudi, kadar dežuje, kadar je mraz, žled ali sonce ... Le koronavirus me je za nekaj časa zaustavil.

Kako deluje tekaška skupina LJ tekači?

Društvo predvsem deluje prostovoljno, nobenega tekočega računa nimamo, v njem pa smo prijatelji, ki radi tečemo. Naredili smo si svojo majico, ki smo jo podarili tudi predsedniku države Borutu Pahorju in županu Ljubljane Zoranu Jankoviču. V skupini je zdaj 952 članov, vendar ne hodijo vsi redno na treninge, ki jih imamo ob ponedeljkih in sredah ob 17.30 v Tivoliju. Na teh treningih se nam lahko pridruži, kdor želi.

Večina vaših članov je začela teči pod budnim očesom tekaških trenerjev, ki so jih naučili pravilno teči.

Tisti, ki je dal skozi abecedo teka pri trenerjih, kot so dr. Branko Škof, Urban Praprotnik in drugi, mu je zdaj zagotovo lažje. Naj vam povem, da nikoli ne bom pozabil svojega prvega teka v Sečovljah. S svojimi 150-imi kilogrami sem tekel na 10-kilometrski razdalji. En krog je bil dolg pet kilometrov, in ko so bili vsi drugi praktično že v cilju, sem imel jaz pred sabo še en krog. Na koncu me je prišlo 15 ljudi spodbujati, da sem prišel do cilja – in to mi je dalo dodatno spodbudo. Vse to skušava z ženo Nadjo zdaj prenesti v našo skupino, kajti zavedamo se, kako pomemben je prav vsak član. Zato ni čudno, da smo postali več kot le tekaški prijatelji. Skupaj hodimo tudi v hribe, vsako leto na Triglav, pozimi na drsanje, kepanje, tek na smučeh ... Najpomembnejše pa je, da ob teku pozabimo na vsakodnevne skrbi.

Načrt treninga teka za čiste začetnike:

📍 www.urbanitekaci.com/post/nacrt-treninga-za-zacetnike

KOŠARKA LETOS MED NAMO IN POŠTO

8. avgusta bo na sporedu finale državnega prvenstva košarke 3x3. »Kongresni trg je preobširen za ravnanje, zato smo se odločili, da bo finale državnega prvenstva na Slovenski cesti, med Namo in pošto,« je pojasnila Nina Klanfar iz Extrema, ki je tudi letos glavni organizator. Turnir bo letos bolj ali manj

slovensko obarvan, in če bodo varnostne razmere omogočale, bodo za popestritev povabili kakšno tujo ekipo iz bližnje okolice. »Vsekakor pa se bomo trudili, da bo spremljevalni program ostal na visoki ravni, kot da bi šlo za turnir serije Challenger,« je Nina Klanfar sklenila z obljubo.

TRIATLONSKI KAMP SREDI LJUBLJANE

Miha Štamcar

Tudi letos bodo v Triatlonskem klubu Ljubljana med počitnicami organizirali aktivno počitniško varstvo za vse osnovnošolce. Njihovo osrednje mesto bo pod velikim šotorom na zelenici kopališča Ilirija.

»Od **20. julija do konca meseca** bomo imeli intenzivne plavalno-triatlonske treninge, **od 17. do 21. avgusta** pa pripravljamo počitniško varstvo za osnovnošolce. Naše osrednje mesto

bo pod velikim šotorom na zelenici kopališča Ilirija, gibali pa se bomo po parku Tivoli, plavali v bazenu Ilirija, tekali po okoliških pešpoteh in Šišenskem hribu, kolesarili po neprometnih ulicah in Tivoliju ter šli na izlet do Podpeškega jezera,« Mori vabi otroke na kamp sredi Ljubljane in poudarja, da so vsi kampi tudi za tiste, ki še ne trenirajo triatlona.

📍 www.triatlonklub-lj.si

Ni treba daleč do poletnih doživetij

Lara Selko, Turizem Ljubljana

Letos imamo odlično priložnost za raziskovanje prelepih koticov v Sloveniji. Pot do njih ni prav dolga, saj Ljubljano obkrožajo čudovita manjša mesta, bujna narava in veliko priložnosti za izlete in doživetja. Za popestritev in osvežitev vročih poletnih dni smo za vas pripravili štiri predloge za krajši izlet v okolici Ljubljane.

Na obisk v slovenske Atene

Po zanimive zgodovinske zgodbe se odpravite v **Velike Lašče**, ki so od Ljubljane oddaljene le dobre pol ure. Kraj slovi po bogati kulturni dediščini, lahko pa mu rečemo tudi zibelka slovenske kulture, saj se je tu rodilo več pomembnih slovenskih zgodovinskih osebnosti ter umetnikov, kot so Primož Trubar, Fran Levstik in Josip Stritar. Blizu Velikih Lašč je posebej vreden ogleda znameniti **grad Turjak**. Nekdaj je bil v lasti najvplivnejše plemiške rodbine na Slovenskem, Auerspergov ali grofov Turjaških, katerih vrhunec moči je sovpadal z obdobjem turških vpadov in reformacije na Slovenskem. Andrej Turjaški je bil poveljnik vojske, ki je leta 1593 premagala Turke pri Sisku. Danes lahko na gradu uživate v sodobni interaktivni srednjeveški razstavi, ki vključuje razvoj srednjeveškega orožja, zgodbo o Turjačanih, turških vpadih ter ogled grajske ječe. Lahko se celo preizkusite v streljanju s srednjeveškim samostrelom. Ob vikendih je tam poskrbljeno tudi za kulinarčno razvajanje.

Izlet nato nadaljujte do bližnje vasi Rašica, rojstnega kraja Primoža Trubarja, avtorja prve slovenske knjige. **Trubarjeva domačija** ponuja ogled spominske sobe, hiše z mlinom, več kot dvestoletne žage venecijanke in gospodarskega poslopja. Tudi tu ne bo manjkalo slovenskih dobrot, nedaleč stran stoji

Foto: Srečo Knafelc

Grad Turjak

Gostilna pri Kuklju, tradicionalna gostilna, ki obratuje že od začetka 19. stol. Njihova posebnost so odlične **slovenske potice**, uživati lahko v **domači dolenjski pojedini**, ponudba pa obsega tudi slaščičarno in domačo pekarno, tako da se lahko pridete sem tudi samo posladkat. Po dnevu, polnem bogatih kulturnozgodovinskih zgodb, ne smemo pozabiti na neokrnjeno naravo velikolaške dežele, ki je bogata s številnimi naravnimi znamenitostmi. Med njimi izstopajo **Bajdiški slapovi**, **Koblji curek** – najdaljši dolenjski slap, ter številni kraški pojavi – izviri, brezna, kraške jame. Območje je tudi zelo privlačno za pohodništvo – prepredeno je s petimi tematskimi potmi: Velikolaško kulturno potjo, Pešpotjo ob rimskih zapornih zidovih (claustra), Učno gozdno potjo Turjak–Rašica, Turjaško turistično potjo in Turistično potjo Rašica–Kurešček.

Na kavo k Ivanu Cankarju

Vrhnika, rojstno mesto največjega slovenskega pisatelja, Ivana Cankarja, je odlična izbira za izlet, ki bo združil tako zanimive kulturne kot tudi čudovite naravne znamenitosti. V središču mesta, Na klancu, lahko obiščete rojstno **hišo Ivana Cankarja**, kjer je na ogled zbirka predmetov, ki prikazuje bivanjske razmere revnejše družine ob koncu 19. in v začetku 20. stol.; takšne, kakršna je

bila Cankarjeva. Na policah in vitrinah so razstavljeni Cankarjevi prvotiski, fotografije pisatelja, njegovih sorodnikov, prijateljev in dobrotnikov iz ljubljanskega in dunajskega obdobja ter njegovi avtoportreti in risbe. Vélikega pisatelja lahko tam tudi srečate – njegov kip se nahaja nedaleč proč od rojstne hiše. Ko boste na Vrhniku, si privoščite tudi **Cankarjevo skodelico kave**. Spiti jo je mogoče pri več ponudnikih na Vrhniku in v okolici, tudi v kavarnici Kulturnega centra Vrhnika, kjer je doživljajsko razstavišče **Moja Ljubljana**. Na razstavi je na ogled več kot štiristo izvirnih predmetov iz struge reke Ljubljanice in kolišč na Barju, rdeča nit sodobno zastavljena in dinamične razstave pa je reka: njen podzemni svet, dno, gladina in brežina.

Le nekaj kilometrov iz Vrhnike, v Bistro, pa vas vabi največji slovenski muzej: **Tehniški muzej Slovenije**. V nekdanjem kartuzijanskem samostanu so številne stalne in občasne razstave, ena najbolj priljubljenih je zbirka Titovih avtomobilov. Nasproti muzeja je **Gostilna Bistra**, »hiša lokalnih okusov«, kjer med drugim strežejo slovenske jedi, **divjačino in sladkovodne ribe**, pa tudi **vrhniške štruklje**. Štruklje in skodelico Cankarjeve kave je mogoče pokusiti tudi malce više nad Vrhniko: v **planinski koči na Planini** (733 metrov), kjer slovijo po odlični planinski kuhinji in kjer

Foto: Aleš Fevžer

Muzej Moja Ljubljana na Vrhniki

Foto: arhiv Snovik

Terme Snovik

se lahko vzpnete na dvaindvajsetmetrski razgledni stolp. Na Planino vodi več označenih planinskih poti, najbolj priljubljena in obljudena pa je prijetna nezahtevna pot, ki povede s parkirišča na Betajnovi; po njej je do Planine približno ura zmerne hoje.

Skok v terme in na pivo v točilnico Mali grad

Ob pripekajočem poletnem soncu se prileže umik in osvežitev v naravnih termalnih zdraviščih. Le 30 km od Ljubljane, v idilični zeleni dolini med Kamnikom in Vranskim, na pragu Kamniško-Savinjskih Alp, ležijo **Terme Snovik**. Poleg kopanja v notranjih in zunanjih termalnih bazenih ponujajo obisk savn ter pestro izbiro terapij, masaž in lepotnih programov. Zdravo razvajanje telesa je tu zagotovljeno, saj voda v Termah Snovik vsebuje kalcij in magnezij ter veliko drugih koristnih mineralov in dobro vpliva na kosti, kožo in prebavo. V termah najdete tudi restavracijo **Potočka**, njihova posebnost je **tuhinjska postrv**, ki jo gojijo v reki Nevljica.

Slikovita, zelena in gričevnata okolica term vabi k številnim aktivnostim. Okoliški hribovi in doline so primerni za pohodnike in kolesarje. Za naravno refleksoterapijo priporočamo **Bosonogo pot**, ki poteka po travniku, pesku, skozi gozd ter po drugih naravnih materialih. Kakšen užitek je sezuti čevlje, stopiti bos in občutiti zemljo pod svojimi nogami – pa še zdravo je! Požirek kristalno čiste vode si lahko privoščite iz izvira ene najčistejših slovenskih rek, **Kamniške Bistrice**. Dolina Kamniške Bistrice je prava izbira za umik v tišino in gorski svet. Ponuja izjemne naravne zaklade, slab kilometer stran od izvira se nahaja čudovita **soteska Predaselj**, lahko pa se odpravite do **slapa Orglice** in prisluhnete njegovemu žuborenju. Sliši se, kot da bi nekdo igral na orglice – od tod tudi njegovo ime. V vročih poletnih dneh lahko žejo pogasite tudi v butični pivovarni **Mali grad** v Kamniku, kjer pivo varijo le iz najboljših sestavin, prav

vsako pivo pa nosi tudi svojo zgodbo. Za lačne pa poskrbi **Gostilna Repnik**, kjer boste lahko občutili tisto pravo domačnost, saj vam bodo poleg klasičnih jedi in tistih, ki so pripravljene na tradicionalen način, ponudili še izbrane lokalne jedi pod znamko Okusi Kamnika.

Na potep po skrivnostnem svetu pravljničnega ljudstva in obisk najlepše jame na Dolenjskem

Ko se na naravoslovni učni poti **Po sledih vodomca** potepamo sredi prostranih gozdov v zaledju Ljubljane, nas preseneti, da nam je tolikšna spokojnost gozda na voljo tako blizu naselij in same prestolnice. Ni treba prav daleč, da se umaknemo globoko v naravo. Na potep po skrivnostnem svetu pravljničnega ljudstva se odpravite po dobrih pet kilometrov dolgi krožni poti, ki vas bo povedla iz **vasi Cerovo** v bližini Grosupljega proti Vodomčevemu gaju (logu), skozi gozdni rob, mimo mokrotnih travnikov, do zaselka Podlom in izvira Podlomščice, kjer »prebiva« pravljnično gozdno ljudstvo Podlomarji in kjer je prijetno posedeti. Zatem se pot blago dviguje po kraškem gozdnem terenu in pripelje do slikovite **Županove jame**,

podzemnega bisera slovenskega krasa. Obisk ene najslikovitejših slovenskih turističnih jam vam bo zagotovil prijetno ohladitev v vročih poletnih dneh, v sedmih dvoranah pa boste lahko občudovali značilne podzemne kraške posebnosti, kot so brezna, rovi, dvorane, kapniki vseh vrst in sigaste ponve. Jama je med drugim navdušila tudi filmske ustvarjalce: v njej so namreč posneli enega od filmov o slovitem indijanskem poglavarju Vinetouju.

Po ogledu pot nadaljujte do enega redkih ohranjenih protiturskih taborov pri nas, **Tabora nad Cerovim**. Razgledna vzpetina se nahaja v neposredni bližini jame, na njej pa stoji znana srednjeveška cerkva sv. Nikolaja. Nastala naj bi okoli 13. stol., v 16. stol. pa so okoli nje zgradili obrambni tabor. Tabor nad Cerovim danes velja za enega najpomembnejših kulturnih spomenikov v Sloveniji, včasih pa je varoval življenja kmetov iz okoliških vasi pred turškimi vpadi. Če vas zagrabi lakota, predlagamo obisk gostilne **Bar pr' Martinet**. V kaminu, prirejenem v peč, pripravljajo mesne jedi izpod peke, prekajujejo postrvi in kuhajo v lončenih posodah. V ponudbi imajo tudi lokalne dobrote iz bližnje okolice.

Foto: Jaka Ivančič

Županova jama

Zdaj je čas za mojo Ljubljano!

Mateja Kregar Gliha, Društvo regionalnih turističnih vodnikov Slovenije ARGOS, foto: **Dunja Wedam**

Lani ob tem času so bile ulice našega mesta polne obiskovalcev s celega sveta. Negotove razmere v času epidemije so jih zdaj zadržale doma. Le sem ter tja se najde kakšen par ali družinica iz sosednjih držav, ki so bili dovolj pogumni, da so nas obiskali. Zato smo se turistični vodniki pridružili akciji Slovenske turistične organizacije »Moja Slovenija« in pripravili nekaj posebnih vodenj, ki so namenjena spoznavanju domačih krajev.

Mostovi nas povezujejo!

Na ogledu sprejeti skupino domačinov, s katerimi si delimo zgodbe, je resnično zabavno. Nikoli ne bom pozabila skupinice Četrtna skupnosti Ljubljana Center, ki je bila na ogledu – centra. Načrtovali smo 90-minutni ogled, a ni bilo dovolj. Vsak kamen je pisal zgodbo, vsaka vrata so odpirala novo dogodivščino. Organizator nas je priganjal, naj pohitimo, ker sledi program, a mi smo se kar težko ločili drug od drugega. Tako je pravzaprav vedno: vodenja z domačimi obiskovalci imajo poseben čar. Zato smo za vas pripravili programe s podrobnejšimi in bolj osebnimi vsebinami.

Fotosafari na zelenem Ljubljanskem barju

Ob nedeljah ob 9.00, ponedeljkih ob 6.00 in sredah ob 17.30

Čudoviti prizori iz narave se nam ponujajo na pragu mesta: peš pohod ob stari strugi Ljubljani s čarobnimi razgledi na okoliške vrhove krimskih hribov in Polhograjskih dolomitov. Morda boste videli izjemno redko smrdokavro, ki se zadržuje na tem območju. Nepozabno doživetje ponuja opazovanje srn v njihovem naravnem okolju. Popoldanski izlet ponuja poslušanje redke ptice kosca, ki se oglašja le zvečer in

ponoči. Na jutranjem izletu lahko okusimo neprekinjene sončne vzhode in mirnost svežih jutrer.

Zbor: Notranje Gorice
Prijave: Mitja (041 464 004)

Ljubljanski mostovi

Ob petkih ob 10.00

V Ljubljani je kar veliko mostov, vsak izmed njih je nekaj posebnega, vsak izmed njih ima svoj namen. Za vse pa je jasno eno: povezujejo nas v celoto, z njihovo pomočjo naše mesto deluje enotno na obeh bregovih Ljubljani.

Zbor: Šempetrski most, na strani Roga
Prijave: Larisa (031 861 123)

Zgodbe iz vaše in naše mladosti

Ob nedeljah ob 18.00

»To so bili časi« je izmenjevalnica zgodb z ljubljanskih ulic. Vodnica Ajda pravi: »Ljubljana je moje mesto in mesto mojih staršev in starih staršev. Oče mi je že kot deklici pripovedoval, kaj vse se je dogajalo po ulicah, parkih, tržnicah in celo strehah Ljubljane, jaz pa sem z odprtimi usti vse to srkala vase. Kako sem očetu zavidala

kopanje v Ljubljani ali plezanje po strehah secesijskih hiš na Miklošičevi! Kako sem strmela v babico, ko mi je pripovedovala o tem, da se je kot droben deklič pozimi s smučmi na rami odpravila peš od Trnovega do Ljubljanskega gradu na smučanje!« Vsaka stavba, vsak tlakovec, most, grič in drevo ima v Ljubljani svojo zgodbo. Le kdo ne uživa v hudomušnih dogodivščinah skritih kotičkov mesta?

Zbor: Prešernov trg
Prijave: Ajda (040 256 204)

Ogled mesta s kanujem

Ob ponedeljkih ob 17.00

Opazili boste, da so mestne znamenitosti iz perspektive reke povsem drugačne, pa še kakšno posebnost bomo opazili. Vožnja s kanujem je precej enostavna, ogled traja približno poldrugo uro. Začnemo v Kanu centru na Veliki čolnarski in odveslamo proti Zmajskemu mostu, kjer se obrnemo in vrnemo na izhodiščno mesto. Če bo še kaj energije, lahko pokukamo proti Ljubljanskemu barju.

Zbor: Kanu center, Velika čolnarska 22
Prijave: Mateja (031 331 491)

Se še najde kaj, kar nas lahko preseneti?

Ob sredah ob 18.00

Vabljeni na klasični ogled mesta. Spoznajmo Ljubljano – zagotovo boste našli drobec, zanimivost ali presenetljivo drobtinico o mestu, ki vam bo polepšala dan.

Zbor: Prešernov trg

Prijave: Irina (031 813 407)

Veselo v Kamnik!

Prvi petek v mesecu ob 10.00

Toplo vabljeni v Kamnik ob vznožju Kamniških planin. Malo mestece skriva toliko zanimivih zgodb. Nekaj jih lahko spoznate v 2-urnem obhodu po mestu. Sem je zahajal Plečnik, mesto je povezano s Prešernom, zanimiva pa je tudi industrijska zgodovina mesta.

Zbor: Glavni trg 2 – TIC Kamnik

Prijave: Karmen (068 646 399)

Elegantna baročna Ljubljana

Ob petkih ob 14.00

Tudi v starih časih so ljudje prebolevali težke bolezni, marsikdaj so bili povsem ohromljeni. A za dežjem vedno posije

sonce in tako je bilo tudi pri nas. Baročni čas je vzcvetel in Ljubljano napolnil z duhom veselja in ustvarjalnosti. Obiskali bomo semeniško knjižnico, se pomudili ob palačah takratnih plemičev in ugotovili, s čim vse so trgovali takratni trgovci.

Zbor: Paviljon na Kongresnem trgu pri Filharmoniji
Prijave: Mateja (031 331 491)

Od prve porodnišnice do prvega hotela

Ob torkih ob 17.30

Na tem ogledu bomo spoznali nekatere mejnike in dogodke, ki so se v Ljubljani zgodili oziroma pojavili prvič. Ste, denimo, vedeli, da je bila prva zdravstvena šola pri nas babiška šola? Vas zanima, kje je stala? Kje je bila prva porodnišnica v mestu in v kateri hiši so odprli prvi hotel? Ni skrivnost, da Ljubljančani radi kolesarimo, kako pa so prvo kolo na mestnih ulicah sprejeli naši predniki? Kaj mislite, kdaj je bila zgrajena najstarejša še stoječa ljubljanska hiša?

Zbor: Prešernov trg

Prijave: Irina (031 813 407)

Čas za Trnovo

Ob petkih ob 17.30

Za nekoga kraj nesrečnega imena (za koga že?), za koga drugega kraj

domovanja arhitekta Plečnika, za tretjega mesto številnih pustolovčin Štebetovih fantov iz filma To so gadi. Marsikdo še vedno omenja Trnovo kot kraj, kjer raste sočna solata ledenka in kjer so nekoč prepevali trnovski fakini. Za vsakega se bo nekaj našlo.

Zbor: Glasbena šola Trnovo, Gradaška ulica 24
Prijave: Mateja (031 331 491)

V soboto v Trzin

Ob sobotah ob 12.00

Vabimo vas v Trzin, le 10 km iz središča Ljubljane, na pohodno turo, na raziskovanje gozdne učne poti. Na krožni poti vzpetine nad Trzinom bomo odkrivali prebivalce gozda – raznovrstna drevesa, s krošnjami, segajočimi visoko v nebo. V oazi miru lahko z malo domišljije srečamo gozdnega čuvaja lesnika in vodno vilo rusalko, boginjo zdravilnih moči.

Zbor: pred vhodom Spar Trzin

Prijave: Helena (031 635 072)

FB stran Društvo regionalnih turističnih vodnikov Slovenije ARGOS,
www.localguides-slovenia.com

Večerni nokturno na obrobju parka Zvezda in Kongresnega trga

Nagrajena fotografija Andreje Potočnik

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Andreja Potočnik

Nagrajena fotografija

V najožji izbor za poletno nagrado so se uvrstili: Veronika Popotnik, Damjan Voglar, Sergej Pajk, Dušan Šuštaršič in Andreja Potočnik. Dušan Šuštaršič je s pomočjo fotomontaže skreiral motiv, pri katerem je uporabil posnetek izložbe z dvema lutkama na Stritarjevi ulici, ki ga na horizontu zaključuje frančiškanska cerkev. Prva lutka je v rdečih bikinih, druga v poletni lahni obleki, na šipi pa odseva fasada Kresije z druge strani ceste. Kompoziciji je avtor na desni strani dodal še eno fotografijo, z dokaj sorodno perspektivo, ki jo zaključuje ista cerkev. Sestavljenka s prisotnima lutkama in slikovitim zrcaljenjem deluje metafizično.

Nagrado je v močni konkurenci osvojila Andreja Potočnik z večernim horizontom, ki predstavlja spodnji del parka Zvezda in Kongresnega trga, ki se izteka v razsvetljeno Wolfovo ulico, nad katero se dviga Grajski grič z veličastno osvetljenim gradom. Kompozicija je horizontalna, v ospredju jo krasijo masivna debela in brsteče krošnje

zatemnjenih platan. Stavbe v ozadju in na desni strani v poznem mraku razkošno žarijo od pouličnih svetilk, nad gradom pa je še vidna modrina večernega neba. Motiv izžareva blagodejno tišino, kar pa v času bučnih prireditev ni prisotno.

Fotopodoba deluje skrivnostno, ker v parku in na ulici ni nobenega živega bitja, zato se zastavlja vprašanje, ali je avtorica naredila posnetek v času epidemije. Fotografija deluje monumentalno, romantično privlačno in barvno usklajeno. Sicer pa Kongresni trg s parkom Zvezda zelo izstopa v središču mesta, tudi zaradi zgodovinsko pomembnih zgradb, ki ga obkrožajo. V začetku 19. stol.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov bruto. Fotografije pošljite najpozneje do 10. septembra 2020 na [✉ glasilo.ljubljana@ljubljan.si](mailto:glasilo.ljubljana@ljubljan.si). Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

se je imenoval Kapucinski trg, novo ime pa je dobil po kongresu Svete alianse leta 1821. Po drugi svetovni vojni je bil nekaj časa Trg osvoboditve, po osamosvojitvi Slovenije pa se ponovno naziva Kongresni trg. Park je bil prvotno posajen s kostanji, na Plečnikovo pobudo posekan in leta 1940 zasajen s platanami. Leta 2011 sta trg in park dočakala dokončno prenovo, izgradnjo podzemnih garaž in na zunanji površini popolno razbremenitev avtomobilskega prometa. Kongresni trg od nekdaj pomeni politični prostor za shode, različna zborovanja, koncerte, športne ter druge prireditve in je zelo privlačen za fotosnemalce, domače in tuje.

Poročilo s 13. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Veronika Sorokin

Sprejeti dokumenti na 13. seji (15. 6. 2020)

Svetnice in svetniki so sprejeli Predlog Odloka o novem rebalansu proračuna Mestne občine Ljubljana za leto 2020, Predlog o spremembah in dopolnitvah Odredbe o določitvi javnih parkirnih površin idr. ter Poročilo o uresničevanju Stanovanjskega programa Mestne občine Ljubljana 2019–2021 za leto 2019.

Glavni poudarki razprave

Svetnice in svetniki so sprejeli Predlog Odloka o **novem rebalansu proračuna Mestne občine Ljubljana za leto 2020**.

Ta bo zaradi posledic epidemije nižji; namesto predvidenih 406,6 milijona evrov bo proračun nižji za približno 14,6 milijona evrov. Za kar 20 milijonov evrov bodo nižji prihodki komunalnih prispevkov in najemnin. Za kar 4,5 milijona evrov bodo prihodki nižji tudi od turističnih taks.

Župan Zoran Jankovič je poudaril, da je rebalans potreben predvsem zaradi naložb v predšolsko in šolsko vzgojo, z novim rebalansom bodo več sredstev namenili tudi Javnemu stanovanjskemu skladu.

Mestna svetnica Ksenija Sever (SDS) je pri razpravi o proračunu izpostavila, da bi bilo v njegovem okviru treba črpati zlasti evropska sredstva in poskrbeti za obnovo šol ter vrtcev v občini. Župan je zatrdil, da se je časovni rok koriščenja evropskih sredstev zaradi posledic epidemije v povprečju podaljšal za dve leti, in poudaril, da se trenutno že odvijajo projekti sanacije 10 predšolskih in šolskih zavodov. Pobudi za **več projektov na področju predšolske vzgoje** se je pridružila tudi svetnica Mojca Škrinjar (SDS) s poudarkom, da bi bilo treba v vrtcih zagotoviti večje igralne površine.

Sodelujoči so razpravljali tudi o **uresničevanju Stanovanjskega programa Mestne občine Ljubljana 2019–2021**: na tem področju je največji primanjkljaj neprofitnih najemnih ter varovanih stanovanj. Svetnica Urška Honzak (Levica) je izpostavila, da v mestu primanjkuje najmanj 4000 stanovanj in da je čakalna doba za upravičence bivalnih enot zelo dolga, traja tudi do treh let. Predlagala je povečanje namenskih sredstev in večje zadolževanje Javnega stanovanjskega sklada. Župan je potrdil, da je v stanovanjski soseski Brdo omogočenih 140 stanovanj, država pa gradi še 498 stanovanjskih enot za neprofitni najem.

Svetniki in svetnice so obravnavali tudi **spremembe v zvezi z določitvijo**

javnih parkirnih površin in izpostavili novo aplikacijo na mobilnih napravah, ki bo omogočila plačevanje parkirnine na plačljivih parkiriščih. Pri občinskem podrobnem prostorskem načrtu za **izgradnjo Poslovne cone Vižmarje** sta svetnici Ksenija Sever in Mojca Škrinjar pozitivno ocenili gradnjo poslovne cone, saj mesto potrebuje logistične in obrtne cone.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori mestne uprave

Samostojni svetnik Liste kolesarjev in pešcev Janez Stariha je podal pobudo za uvedbo **izrednega univerzalnega temeljnega dohodka** vsakemu meščanu in meščanki Mestne občine Ljubljana v višini 500 evrov (ali več) za blažitev daljnosežnih posledic epidemije covid-19. Iz mestne uprave so mu odgovorili, da predlagana pobuda ni ne primerna ne finančno uresničljiva. Ukrepi za pomoč morajo biti usmerjeni ciljno, torej da pomoč doseže tiste, ki jo najbolj potrebujejo. Z namenom premostitve stiske ob epidemiji je vlada sprejela vrsto ukrepov za prebivalstvo in gospodarstvo.

Večje število pobud je tokrat na mestno upravo naslovil mestni svetnik Milan Jakopovič (Levica). Opozoril je na **onesnaževanje in obremenjenost okolja, ki ga povzroča betonarna na Cesti v Gorice**, kjer krajane motijo preobremenjenost tovornega prometa na lokalni cesti in posledice delovanja nelegalne deponije za izpiranje tovornjakov. Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so mu pojasnili, da na območju Ceste v Gorice ni podzemne vode, ki bi jo uporabljali za javno oskrbo s pitno vodo, zato tudi takšen nadzor na tem območju ni smiseln. Z istega oddelka so se odzvali tudi na njegovo pobudo v zvezi s **spodbujanjem kolesarjenja v Ljubljani**, in sicer ob intenzivni promociji trajnostne mobilnosti pričakujejo, da se tudi druge javne ustanove in zasebna podjetja prilagodijo osnovni zamisli in zagotovijo udobno parkiranje koles za lastne potrebe. Dodali so, da prav tako urejajo cone 30 in vzpostavljajo različne oblike prometnih grbin za umirjanje prometa v bližini vrtcev in šol. Svetnik je z Oddelka za zdravje in socialno varstvo prejel še odgovor na pobudo glede **ureditve javnih sanitarij s stropnim dvigalom, namenjenih osebam z oviranostmi**: številne brezplačne javne sanitarije v mestni občini so prilagojene posameznikom z

oviranostmi, ki lahko vanje vstopajo z univerzalnim ključem. Poudarjajo, da sta urejenost in dostopnost sanitarij v mestu na visokem nivoju in hkrati ustrezata potrebam širokega kroga ljudi. Svetniku so z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet odgovorili na pobudo o **trajnostni mobilnosti**, in sicer, da bodo še naprej spodbujali nemotorizirani način mobilnosti in uporabo javnega prometa, vzpostavljanje novih zelenih površin, vrtičkarskih območij, zasajanje dreves, ozelenjevanje streh in sten itn.

Mestna svetnica Martina Vuk (SD) je postavila več vprašanj v zvezi z **zagotavljanjem ustrezne družbene infrastrukture na območju novih stanovanjskih naselij na Brdu**.

Z Oddelka za urejanje prostora so ji odgovorili, da je v neposredni bližini stanovanjskih sosesk Brdo vzhod in zahod načrtovan rezervat z namensko rabo, namenjen gradnji javne osnovne šole oz. vrtca. Potrebe po dodatnih kapacitetah bo mestna občina reševala v okviru novih oddelkov pri Vrtcu Vrhovci ter OŠ Vič in OŠ Vrhovci. V južnem delu območja je načrtovana tudi gradnja nestanovanjske stavbe z različnimi namembnostmi, od gostinske, poslovne, trgovske, storitvene, kulturne idr., vključno s knjižnico.

Več vprašanj v zvezi z **vpjetostjo poslovnih in industrijskih con v shemo Ljubljanskega potniškega prometa in kolesarsko omrežje** so naslovili tudi iz svetniškega kluba Socialnih demokratov. Na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet pojasnjujejo, da so linije mestnega potniškega prometa speljane zvezno in potekajo z obrobja mesta preko stanovanjskih naselij, izobraževalnih ustanov in pokrivajo tudi vse industrijske cone v mestu. Tudi v prihodnje bodo upoštevali obstoječe prometno omrežje, izražene želje meščanov in razvitost kolesarskih poti.

Na omenjenem oddelku so obravnavali tudi pobudo Svetniškega kluba samostojnih svetnikov glede **priključka Gameljske ceste na Dunajsko**, ki bi ga bilo treba zaradi ozkega grla razširiti. Z oddelka so se odzvali, da bodo križišče Gameljske in Dunajske ceste urejali v sklopu posodobitve širšega prometnega omrežja v Gameljnah oz. med gorenjsko avtocesto in Dunajsko cesto.

Ljubljanski vestnik

Vseh naših 50 let

Maja Gostinčar, Društvo likovnikov Ljubljana

Društvo likovnikov Ljubljana letos praznuje 50. obletnico delovanja. Letno pripravijo od 10 do 12 skupinskih razstav na skupne teme. Vsako leto že v začetku leta izberejo starega mojstra, čigar dela preučujejo vs leto, nato pa pripravijo razstavo del, izdelanih po njegovem vzoru.

Člani se vseskozi izobražujejo, zato teme in slike sledijo tudi sodobnemu slikarstvu. Pred skoraj 40 leti je društvo uvedlo ex tempore s stalnim naslovom Podoba Ljubljane. **Ex tempore se odvija jeseni, tema pa je vezana na Ljubljano v tistem letu.**

Društvo je pobudnik in soustanovitelj Zveze

likovnih društev Slovenije, za kar je zaslužen nekdanji predsednik Alojz Capuder. Leto kasneje je vpeljal **zlato paleta**, projekt tekmovalnega značaja vseh slovenskih likovnih društev.

Društvo ima izredno vlogo v širjenju ljubiteljske kulture ter zanimanja za kulturne vrednote, ohranjanja kulturne in naravne dediščine.

Prihodnost društva vidimo v pridobivanju novih članov in v medgeneracijskem sodelovanju.

V Društvo likovnikov Ljubljana vpisujemo nove člane. Kogar veseli slikanje, kiparjenje, fotografiranje in s tem povezano druženje, naj ne okleva: ✉ **društvo.likovnikov.lj@gmail.com** oziroma ☎ **041 861 633** ali ☎ **041 439 320**.

Dolenjske kulinarčne dobrote vabijo na izlet!

Teden dolenjske kulinarike

Marija Romanovskaja, Dobrote Dolenjske

Dolenjska se lahko pohvali z bogato kulinarčno dediščino. Regija, ki najbolj slovi po cvičku, ima v samem

vrhu svoje kulinarčne piramide znamenite jedi, kot so matevž, prosena kaša s suhimi slivami, štruklji z rebrci, fižolova torta ... Dolenjska je bogatejša tudi za prvi regionalni kulinarčni zemljevid – Okusi Dolenjske, ki je plod sodelovanja dr. Janeza Bogataja in Zavoda Dobrote Dolenjske.

Vsi, ki se vam že cedijo slin in si želite izvedeti več o dolenjski kulinariki, boste prišli na svoj račun na Tednu dolenjske kulinarike, ki bo potekal **od 13. do 19. julija**, v Dobrotah Dolenjske na Mestnem trgu 17, ob 11., 13., 15., 17. in 19. uri. Predviden čas trajanja ene degustacije je 30–40 minut.

Med degustacijo in razlago boste lahko obiskovalci brezplačno poizkusili specialitete regije in izvedeli zgodbe dolenjskih in slovenskih avtohtonih posebnosti, npr. raške č'buje, krškopoljskega prašiča,

cvička, modre frankinje, ženofa, medice in ostalih dobrot.

Ali veste, da je krškopoljč edina še ohranjena slovenska pasma prašiča? Da je na Dolenjskem, na Lanšprežu, gospodaril Peter Pavel Glavar, ki je bil pobudnik prve čebelarke šole na svetu, ki jo je na Dunaju ustanovila Marija Terezija? Izvedeli boste vse to in še več, če se nam pridružite!

Predlagajte drevo leta 2020

Živa Čebulj

Meščanke in meščane vabimo, da predlagajo kandidate za drevo leta 2020. Predloge zbiramo do konca avgusta. Predlagate lahko vsako drevo, ki je javno dostopno, ne glede na lastništvo, pomembno je, da je drevo nekaj posebnega, bodisi po svoji

Maks Gregorin, Odpisani, olje na platnu 50 x 70 cm

INŠPEKTOR OZAVEŠČA

Foto: Dunja Wedam

Ali ste vedeli, da za izvajanje spontanega uličnega nastopa na javnih površinah ne potrebujete posebnega dovoljenja? Upoštevati morate le določila Odloka o posebni rabi javnih površin v lasti MOL, ki določa, da so spontani ulični nastopi dovoljeni brez ozvočenja. Izvajate jih lahko vsak dan od 10. do 22. ure, razen na območju ožjega mestnega središča, kjer je spontane ulične nastope ob delavnikih dovoljeno izvajati od 16. do 22. ure, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 10. do 22. ure.

mogočnosti, habitusu, starosti, zgodbi ali pa ima kakšen drug poseben pomen za predlagatelja.

Predloge zbiramo do 31. avgusta 2020, oddate jih lahko tukaj: survey123.arcgis.com/share/a7eedc98d8484c0886b9015f193df924.

Drevo leta bomo razglasili **28. novembra 2020** in tako obeležili dan vseh, ki skrbijo za drevesa v mestih.

Osnovni namen akcije je ozaveščanje o pomenu dreves. **Z izborom drevesa leta želimo spodbuditi opazovanje dreves in zavedanje meščank in meščanov o njihovem pomenu za kakovost življenja v mestu.** Izbrano drevo bo vse leto predstavljalo vsa drevesa v mestu.

Vabimo vas k sodelovanju na literarnem ali/in fotografskem natečaju, ki sta namenjena ustvarjalcem s stalnim ali začasnim bivališčem na območju Mestne občine Ljubljana.

Tema Čas novega štetja ponuja številne možnosti za interpretacijo, še posebej zdaj, pred novimi izzivi. Čas, ki smo ga preživeli, ne ponuja veliko odgovorov, poraja pa veliko vprašanj. So v življenju edina stalnica spremembe, ki nas potemtakem ne smejo ohromiti, temveč spodbuditi k iskanju novih, še vznemirljivejših poti? Je bil ustavljeni čas tudi opozorilo, da se moramo najprej umiriti in se potopiti v notranji svet, preden začnemo presojsati in spreminjati zunanjega? Je virtualna resničnost postala bolj resnična od negotove resničnosti? Bo ljubljanski zmaj poslej nosil masko?

Na **fotografskem natečaju** lahko sodelujejo ustvarjalci, starejši od 15 let, s svojo fotografijo na temo **čas novega štetja – Pogled skozi ljubljansko okno**. Fotografije so lahko zasnovane v črno-beli ali barvni tehniki, možni pa so tudi eksperimentalni

pristopi. Prispеле fotografije bo pregledal strokovni spremljevalec in izbral dela, ki bodo predstavljena tudi na razstavi v oktobru 2020. Rok za prijavo in oddajo del je **7. september 2020**.

Na **literarnem natečaju** lahko sodelujejo avtorji, starejši od 30 let, s svojimi neobjavljenimi literarnimi besedili (proza, poezija in dramska besedila) v slovenskem jeziku na temo čas novega štetja. Prispela besedila bo pregledal strokovni spremljevalec, vsak avtor pa bo imel tudi možnost javne predstavitve oziroma branja svojih besedil na literarnem popoldnevu oktobra 2020. Rok za prijavo in oddajo besedil je **7. september 2020**. **01/2300 570, www.jskd.si**

Dialog s keramiko

*Miljanka Simšič,
Predsednica Društva
keramikov in lončarjev*

Od 4. avgusta do 3. septembra bo v Zgodovinskem atriju naše Mestne hiše že sedemnajsta razstava Keramika v Magistratu. Razstavlja člani Društva keramikov in lončarjev – akademski kiparji in

Čas novega štetja – literarni in fotografski natečaj 2020

*Simona Zorc Ramovš,
Javni sklad RS za kulturne
dejavnosti – območna
izpostava Ljubljana*

slikarji, oblikovalci, arhitekti, likovni pedagogi, študentje pa tudi ljubitelji, ki so se izmojstrili z izobraževanjem v raznih delavnicah in tečajih pod vodstvom slovenskih in tudi mednarodnih mojstrov. Letošnja tema je dialog – izmenjava mnenj med zastopniki različnih stališč z namenom doseči soglasje ali sporazum. To zahteva strpnost, empatijo, iskanje skupnih točk in razumevanje različnosti dveh, ki sodelujeta v dialogu, zato je tema tudi v našem času in prostoru izredno aktualna.

Nonument Group: Pionirska proga

Barbara Tomšič, Muzej tranzitornih umetnosti

V **Zgodovinskem atriju Mestne hiše** je do **27. julija** na ogled razstava **Nonument Group: Od nikoder do nikamor, Pionirska proga**. Razstava v treh delih obvešča o pionirjih železničarjih in družbeno-političnem kontekstu povojnega časa ter odpira širšo temo arhiviranja zgodovinskega gradiva. Predstavlja ga kot video kolaž, zgodovinske vire in fotografsko gradivo živega performansa.

originalen.si

INFORMACIJSKO SPLETNO MESTO O PONAREJANJU IN PIRATSTVU

Pionirska proga je bila štirikilometrski ozkotirna železnica, ki so jo leta 1948 zgradili pionirji in mladinske delovne brigade. V povojnem času so bile Pionirske proge zamišljene kot vzgojne igrace, ki naj bi pri otrocih krepile ljubezen do tehnike in delavnost in jih pripravljale na

prihodnost. Ljubljanska proga je bila leta 1954 ukinjena, trasa pa pozabljena. Leta 2019 je umetniška iniciativa Nonument Group na trasi nekdanje proge izvedla performativno umetniško intervencijo. Eno leto pozneje se zgodovinska in umetniška proga srečujeta v trajnem dialogu v Mestni hiši.

**1 VSTOPNICA ZA
11 MUZEJEV IN GALERIJ**

do 30. avgusta 2020

**SVETOVNE
ZNAMENITOSTI
DOMA!**

Kakovost vode v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, JP VOKA SNAGA, in Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno prodnih vodonosnikov Lj. polja in Lj. barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest. Vir pitne vode na Lipoglavu pa je podzemna voda razpoklinskega vodonosnika.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP VOKA SNAGA, d. o. o., izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav,

katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v juniju 2020.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Dodatne informacije najdete na
www.vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Če imate kakšno vprašanje, nam pišite na vokasnaga@vokasnaga.si.

Del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v juniju 2020

PARAMETER	mejna enota	vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE			
			KLEČE	HRASTJE, KLEČE	KLEČE, BREST	LIPOGLAV
			9. 6. 2020	3. 6. 2020	9. 6. 2020	9. 6. 2020
Prule Ob studencu Cesta na Brdo Mali Lipoglav						
Temperatura	°C	-	14,5	15,8	16,9	15,1
pH	-	6,5-9,5	7,4	7,5	7,5	7,5
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	µS/cm	2500	451	433	450	537
Motnost	NTU	*	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1
Amonij	mg/L NH ₄	0,5	<0,025	<0,025	<0,025	<0,025
Barva (436 nm)	m ⁻¹	*	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02
Nitrit	mg/L NO ₂	0,5	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003
Celotni organski ogljik	mg C/L	**	0,34	0,34	0,36	0,71
Prosti klordioxid	mg/L	/	-	-	-	0,02
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Skupno št. mikroorgan. pri 36 °C	CFU/mL	100	4	9	24	2
Skupno št. mikroorgan. pri 22 °C	CFU/mL	**	<2	16	14	2
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Legenda: *Sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb.

**Brez neobičajnih sprememb.

Kakovost podzemne vode v maju 2020

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v maju 2020 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

merilno mesto enota	datum	lahkohlapni		halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
		atrazin	desetilatrazin			
mejna vrednost		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VIII A	6. 5. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	10	0,99
Kleče XIII	6. 5. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	13	0,74
Šentvid II a	6. 5. 2020	0,003	< 0,004	< 2	17	0,84
Jarški prod III	6. 5. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	8,9	1,3
Hrastje I a	6. 5. 2020	0,040	0,026	< 2	19	15
Brest II a	6. 5. 2020	0,007	0,060	< 2	8,9	0,63

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2020 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Bolezni uničujejo vrtnine

Vanes Husić, agronom, Gaia klub

Na začetku poletnih mesecev je vedno prisotna vlaga v obliki dežja ali rose, kar v kombinaciji z visoko temperaturo pomeni dobre pogoje za razvoj bolezni na vrtu. A z nekaj truda lahko rastline zaščitimo ekološko.

Potek okužbe

Kadar zaradi vremenskih nevšečnosti ali škodljivcev nastanejo rane, pogosto pride do okužbe. Te rane so namreč vstopna točka za bolezni, zato je pomembno, da se čim hitreje zacelijo. Okužba je možna tudi skozi listne reže. Večina bolezni pa lahko prodre skozi povrhnjico in celično steno v samo celico. Pri procesu okužbe in razmnoževanja bolezni ima pomembno vlogo tudi vlaga. Vodne kapljice na površini rastline omogočijo hitrejšo in močnejšo okužbo.

Kako zaščitimo rastline

Okužbo lahko preprečimo na naraven način z uporabo naravnih sredstev, ki krepijo celično steno rastlin in spodbujajo imunski sistem. Pomembno je redno tedensko škropljenje od pomladi do jeseni. Škropimo po zelenih delih rastline v večernem času, ko je hladno, ker se sredstvo bolje absorbira v rastlino. Uporabimo

naravna sredstva, ki vsebujejo njivsko preslico in sojin lecitin, gnojimo pa z gnojili, ki vsebujejo aminokisljine, vitamine ali morske alge. Takšne snovi odebelijo celično steno in mehansko preprečijo vstop bolezni v rastlino in obenem stimulirajo imunski sistem. Osnovna zaščita je vedno pravilen kolobar, redno odstranjevanje okuženih delov rastlin ali celo cele rastline. Na zelenjavnem vrtu imamo mešane posevke in uporabljamo kombinacije z zelišči. Ne pozabimo na mehansko zaščito in boj proti škodljivcem.

Prepoznavanje bolezni

Pomembno je vedeti, katera bolezen je napadla našo rastlino, ker le tako sprejmemo pravilne ukrepe, da jo ustavimo. Zavedati se moramo, da so naravna sredstva učinkovita predvsem preventivno, saj bodo, ko je okužba že enkrat prisotna v rastlini, lahko učinkovita le fitofarmaceutska sredstva.

#odprtioder

Mi smo #odprti

ZA KULTURO

Muzejska ploščad

1. julij - 31. avgust

četrtek-nedelja

#odprtioder

IZPOSTAVLJAMO:

GLADALIŠČE 7. AVGUST, PETEK – 9. AVGUST, NEDELJA 20.00 13. mednarodni festival novega cirkusa in sodobne klovnade Produkcija: Zavod Bufeto	GLASBA 17. JULIJ, PETEK 21:30 All Strings Detached Produkcija: Zavod Sploh 25. JULIJ, SOBOTA 20.00 Ekstenzije užitka / Nina Dragičević Produkcija: Mesto žensk	LITERATURA 18. JULIJ, SOBOTA 20.00 Ob 100-letnici požiga Narodnega doma: antifašizem na Tržaškem nekoč in danes. Pogovor, debata in koncert uporniških pesmi Campo Krizi Produkcija: Divja misel, Založba /*cf. in Založba Sophia	II. AVGUST, TOREK – 16. AVGUST, NEDELJA 20:00 Retrospektiva Poletje na platnu in med platnicami Pogovori, predavanja in filmi Produkcija: Slovenska kinoteka v sodelovanju z Ljubljana, Unescovo mesto literature
22. AVGUST, SOBOTA – 29. AVGUST, SOBOTA 21.00 Mednarodni festival Mladi Levi Produkcija: Zavod Bunker 29. AVGUST, SOBOTA – 31. AVGUST, PONEDELJEK 21.00 TRIGGER Produkcija: Gledališče Glej, Slovensko mladinsko gledališče, Moment Maribor, Zavod Bunker	MUZEJ Podaljšan delovni čas od četrтка do nedelje in številne delavnice ter dogodki 18.00–21.00 Etnografski muzej Narodni muzej MSUM+	FILM 30. JULIJ, ČETRTEK – 2. AVGUST, NEDELJA 21.30 9. Festival frankofonskega filma Produkcija: Slovenska kinoteka v sodelovanju z Veleposlaništvom Švice v Sloveniji	18. AVGUST, TOREK – 21. AVGUST, PETEK 20.30 FeKK - Mednarodni festival kratkega filma Produkcija: Slovenska kinoteka v sodelovanju z društvom Kraken Celotni program z blizu 100 brezplačnimi dogodki: www.odprti.si

Ne zamudite!

IMAGO SLOVENIAE

do 31. 8., različna prizorišča

Poletje v stari Ljubljani

Vrhunski glasbeni dogodki v stari Ljubljani

MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER

Poletje v Tivoliju

Ob torkih v juliju ob 20. uri vabljeni na koncerte pred Gradom Tivoli, ob četrtek ob isti uri pred Švicarijo, ob nedeljah ob 21. uri na Filme v gozdu pred Švicarijo, vsak torek na vodene ogledke razstav, vsak četrtek pa na Grafiko na žlico, grafično delavnico, ki poteka od 18. do 20. ure na dvorišču MGLC. Vabljeni tudi v Knjižnico pod krošnjami in na številne druge dogodke.

GALERIJA VŽIGALICA

14. 7.–29. 8.

A dela?

Razstava novejših produkcij transdisciplinarne raziskovalne in razvojne platforme ZKM Hertz-Lab o možnostih ustvarjanja in oblikovanja v času pospešenega tehnološkega napredka ter digitalizacije

ŠKUC

24. 7.–2. 8., v Galeriji Škuc in pred njo

Dobimo se pred Škucem

Pester festivalski program obsega glasbene, literarne, gledališke, plesne in filmske dogodke, razstavi, modne performanse, ustvarjalne delavnice in »Škucevo tržnico«.

KINO ŠIŠKA

vsako sredo ob 20. uri, letni vrt Kavarnе Kina Šiška

Poletje v Šiški

Četrta izvedba brezplačnega koncertnega cikla z žanrsko raznolikimi izvajalci in izvajalkami

GALERIJA KRESIJA

29. 7.–1. 9.

Tina Dobrajc: Žival sem, ujeta v tvoji vroči beton / I'm an Animal, Trapped in Your Hot Concrete

Predstavnica mlajše generacije sodobnih likovnih umetnikov v svojem delu združuje tradicionalno, folklorno s sodobnim in aktualnim.

NARODNA GALERIJA

Ob četrtek od 17. do 20. ure

Risanje v Tivoliju

Ustvarjanje na prostem. Risarsko predznanje ni potrebno, za risarski material bo poskrbljeno.

20. avgust ob 18. uri

Zoran Mušič – javno vodstvo po

prenovljenem izboru del na stalni razstavi Iz umetniške zbirke Ljubana, Milade in Vande Mušič.

MINI TEATER

23. 8. ob 21. uri, Preddverje Križank

Florian Zeller: Sin

Režiser: Eduard Miler

Igrajo: Branko Šturbej, Polona Juh, Saša Pavlin Stošič, Gašper Lovrec in Robert Waltl

2., 4., 5., 6. in 7. 9. ob 20. uri,

Preddverje Križank

Wajdi Mouawad: VSI PTICE

Režiser: Ivica Buljan

Koprodukcija: Mini teater, Mestno gledališče Ptuj, Festival Ljubljana

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

do oktobra

1920

Razstava ob stoletnici koroškega plebiscita

do oktobra

Življenje v času koronavirusa

Razstava stripov z zgodbami iz izolacije zaradi epidemije covida-19

ŠKUC

30. 8.–5. 9., pred Galerijo Škuc

27. živa književnost in o'živela knjiga

Tradicionalni festival književnosti in glasbe.

LJUBLJANSKI GRAD

do 1. 11., Galerija »S«

Laibach: Svoboda vodi ljudstvo,

razstava plakatov 1980–2020

do 23. 5. 2021, Kazemate

Za devetimi gorami: slovensko pripovedno izročilo

Osrednja tematska razstava na Ljubljanskem gradu je posvečena slovenskemu pripovednemu izročilu. Osvetljuje ga korak za korakom: s pomočjo odlomkov iz pravljic, ilustracij, fotografij, razlag, predmetov in malih pravljicnih svetov.

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

12. september

Moste Open

Ponovno se bo zgodil dan, ko se umirjena četrt Moste prebudi in vabi na druženje ob kulturnem, ekološkem, kulinaricnem, glasbenem, otroškem in mladinskem programu.